

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi pr 31.12.2012

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi pr 31.12.2012

Innhold

Del I	Rapportering på mål og styringsparametre	
	Innledende analyse	3
	Oppsummering på mål og styringsparametre	7
	Delmål 1 Rask bosetting til kommunene	12
	Delmål 2 God opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere	17
	Delmål 3 Rask overgang til arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram	22
	Delmål 4 Kjennskap til og oppslutning om norske lover og grunnleggende rettigheter og plikter	27
	Delmål 5 Høyere sysselsetting blant innvandrere	35
	Delmål 6 Høy deltakelse i samfunnslivet blant innvandrere og deres barn	43
	Delmål 7 God kunnskap om integrerings- og inkluderingspolitikken i befolkningen	49
	Delmål 8 Offentlige tjenester som er tilpasset mangfoldet blant innbyggerne	53
Del II	Rapportering på organisasjonsmessige forhold	58
Del III	Regnskapsrapport per 31.12.2012	65
	Vedlegg	
	Vedlegg 1: Bosettingsstatistikk	75
	Vedlegg 2: Statistikk INTRO	79
	Vedlegg 3: Statistikk Norskopplæring	84
	Vedlegg 4: Oversikt over FoU-rapporter 2012	86

Innledende analyse

I 2012 la regjeringen frem melding til Stortinget om en helhetlig integreringspolitikk. Gjennom meldingen og statsbudsjettet for 2013 får IMDi utvidet sitt virkemiddelapparat med de nye ordningene Kommunale utviklingsmidler og Jobbsjansen. En melding med langt perspektiv og som er forankret i Stortinget, gir IMDi mulighet til å arbeide mer langsiktig med de oppdrag vi er tildelt. I 2012 startet arbeidet med å iverksette IMDis overordnede strategi "Mangfold er hverdagen". Strategien har tre satsingsområder: samarbeid med kommunene, med sektormyndighetene og utviklingen av IMDi som kompetansesenter. For å sikre riktig bruk av ressursene og felles retning på arbeidet i IMDi, er det også startet en gjennomgang av styringssystemet i IMDi. Meldingen og strategien gir IMDi et styrket grunnlag for å jobbe strategisk og langsiktig med våre samarbeidspartnere og derigjennom forbedre våre resultater.

I 2012 har IMDi omprioritert ressurser for å gi rom for økt innsats på bosetting, direktoratets IKT-prosjekt IMPact, og overtakelse av forvaltningen av norsktilskuddet. Å utvikle og implementere IKT-systemer som støtter opp om IMDis oppgaver, særlig ovenfor kommunene, er en nødvendig forutsetning for at vi som direktorat i større grad kan forbedre og forsterke vårt samarbeid med samarbeidspartnerne, særlig kommunene. IMDi er i gang med å planlegge for utvikling av et nytt NIR som er mer dynamisk og robust. Det nye NIR vil bli en del av IMPact. Arbeidet med dette gikk i 2012 over fra forprosjekt til fase 1 i hovedprosjekt. Fokus er på utvikling og innføring av gode støtteverktøy for IMDis virksomhet.

Å øke kommunenes kapasitet for å bosette flyktninger er utfordrende og tar tid. Kommunenes bosettingskapasitet må økes fra dagens 6 000 flyktninger per år til et nytt og høyere nivå på over 8 000 flyktninger årlig. Det var ved årsskiftet nær 4 000 bosettingsklare flyktninger i mottak som ventet på å komme til en kommune, og antallet og ventetiden er økende. Dagens situasjon har store menneskelige omkostninger, fører til økte utgifter for staten, og medfører et samfunnsøkonomisk tap gjennom forsinket kvalifisering for arbeid. Det er behov for mer automatikk i hvordan flyktninger bosettes i kommunene etter at de har blitt innbyggere i Norge, basert på mer forpliktende mål for antall plasser som kommunene samlet stiller til rådighet og virkemidler som gjør at målene kan realiseres.

Mangel på egnede boliger er den viktigste begrunnelsen for at kommunene sier nei til å bosette flere flyktninger. Den høye andelen enslige blant bosettingsklare flyktninger og flere familiegjenforeninger som kommer raskere enn før, gjør boligutfordringen enda større. Høykonjunktur, lav ledighet, høy innvandring kombinert med relativt sett lite boligutbygging gjør at etterspørselen etter boliger mange steder i Norge er høy.

I 2012 har etablering av langsiktige samarbeidsavtaler mellom IMDis regionkontorer og strategisk viktige kommuner vært høyt prioritert. Avtalene innebærer en satsing både på oppbygging av bosettingsapparatet i den enkelte kommune, og på styrking av kvaliteten av kommunenes samlede integreringsoppgaver. IMDi har etablert samarbeid om jevn periodisk bosetting med 35 kommuner fordelt på IMDis regioner, som regel med en binding fra kommunene om bosetting over flere år. Disse samarbeidsavtalene omfatter til nå over 1 400 vedtaks plasser. IMDi ser at avtalene med styrket lederforankring bidrar til økt profesjonalitet i samarbeidsformen, økt villighet til å bosette og integrere flyktninger og et mer forutsigbart rammeverk for kommunenes tjenesteapparat. Den tette oppfølging av integreringsarbeidet i kommunene som disse avtalene krever fra IMDis side tydeliggjør behovet for videreutvikling av IMDi som kompetansesenter.

Undersøkelser og IMDi erfaringer viser at arbeid med tilpasning av offentlige tjenester til mangfoldet i befolkningen krever god organisering, langsiktighet, og kunnskap. Fafo-rapporten "Likeverdige tjenester?" (februar 2012) finansiert av KS, kommunene Oslo, Kristiansand og Stavanger samt IMDi bekrefter tidligere funn om at førstelinjen i ulike sektorer i offentlig sektor trenger økt kompetanse om tilpasning av offentlige tjenester. IMDi arbeid med tilpasning av offentlige tjenester er tuftet på samarbeidsavtaler med en rekke statlige etater og kommuner, og på nettverksbygging og erfaringsdeling mellom direktorater, kommuner og andre aktører.

Barnevern og minoriteter har vært et fokusområde i 2012. På oppdrag fra BLD har IMDi vært i kontakt med innvandrermiljøer og relevante aktører. Arbeidet har avdekket en rekke eksempler på tiltak for å styrke dialog mellom innvandrergupper og barnevernet/andre offentlige etater. Man ser likevel at arbeidet kan gjøres på en mer helhetlig og strukturert måte. Ulike innvandrersamfunnsorganisasjoner ønsker bedre systematikk i brukerinvolveringen, og peker på behov for informasjon, foreldreveiledning, kompetanseheving innen tjenesteapparat og organisasjoner, nye dialogarenaer og økt rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn i tjenesteapparatet.

IMDi har ansvar for statlig samordning av Programområde 4 Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering i Groruddalssatsingen og Oslo Sør-satsingen. Groruddalssatsingen har pågått i 6 år og har stor faglig bredde og dekker et stort geografisk område med et folketall på størrelse med Stavanger. Befolkningen er multietnisk og representerer et stort kulturmangfold. Blant tiltakene som ble videreført i 2012 er gratis kjernetid i barnehagen og satsinger på språk, helse og frivillighet. I 2012 ble det også startet tiltak for å styrke skoler i utsatte områder. IMDi har inngått samarbeidsavtaler med alle bydelene i Groruddalen og med bydel Søndre Nordstrand, som skal bidra til et helhetlig integrerings- og mangfoldsarbeid i bydelene. Et særskilt fokus i dette samarbeidet har vært å formidle forsknings- og erfaringsbasert kunnskap fra satsingene.

Som de senere år har innvandringen til Norge i 2012 vært sterkt preget av mange arbeidsinnvandrere særlig fra Europa. De økonomiske prognosene tilsier fortsatt vekst og høy etterspørsel etter arbeidskraft, relativt sett lav etterspørsel etter ufaglært arbeidskraft. NAV forventer fortsatt synkende arbeidsledighet gjennom 2013 og 14 og 100 000 nye arbeidsplasser i perioden. Med et Europa preget av høy ledighet og svake konjunkturer vil Norge fortsatt være et attraktivt land og det er forventet fortsatt høy arbeidsinnvandring som fortsatt vil stå for brorparten av innvandringen.

Hovedetterspørselen vil også fremover være etter høyt utdannet arbeidskraft, men det er viktig å merke seg at det også være behov for arbeidskraft innen bransjer hvor utdanningskravene er lavere. Det er nødvendig at IMDi samarbeider tett med NAV om å bistå kommunene med å videreutvikle kvalifiseringsordningene slik at de utnytter denne etterspørselen til å få flere innvandrere med flyktningebakgrunn og familieinnvandrere i arbeid. Kommuner som jobber målrettet med kvalifisering av flyktningene kan vise til at mange tar videreutdanning eller går over i jobb. Suksessen for en del har vært å spisse kvalifiseringen mot det lokale arbeidskraftbehovet. Mange kommuner ønsker både befolkningsvekst og arbeidskraft. Bosetting av flyktninger sammen med målrettet kvalifisering kan bidra til å oppfylle begge disse ønskene. Flere undersøkelser viser også at flyktninger i større grad enn før blir bofaste, og at ¾ fortsatt bor i første bosetningskommune 5 år etter. Introduksjonsordningen har bidratt til at flere flyktninger enn før har fått tilknytning til første bostedskommune.

Det var en liten bedring i resultatene fra Introduksjonsprogrammet i 2012: 47 prosent av deltakerne gikk direkte over i arbeid eller utdanning etter avsluttet program. Dette er en økning sammenlignet med 2010 og 2011. Nesten 3 000 personer avsluttet i 2012 introduksjonsprogrammet. Det er hele 650 flere enn året før. 1 400 av disse (47 prosent) gikk direkte over i arbeid eller utdanning, en økning på over 300 personer fra 2011, men andelsmessig er dette kun en svak oppgang (fra 46 prosent). I 2010 var andelen helt nede i 42 prosent. For å nå resultatkravet på 55 prosent måtte i 2012 om lag 240 flere av deltakerne ha gått direkte over til arbeid eller utdanning. Årsakene til at gode tider på det norske arbeidsmarkedet ikke enkelt kan omsettes til gode resultater i introduksjonsordningen er mange, og sammensatte. Hvorvidt deltakerne kommer i arbeid eller utdanning avhenger ikke av arbeidsmarkedet alene. De store variasjoner i resultatene fra kommune til kommune henger også sammen med kvalitet og treffsikkerhet på introduksjonsprogrammet, og deltakernes utdanning, yrkeserfaring, kjønn og alder.

I IMDi dialog med kommunene og formidling av erfaringer vektlegges forutsetninger og metoder som dokumentert gir bedre resultater. På systemnivå i kommunen handler dette om forankring, ledelse og innplassering av introduksjonsordningen i sammenheng med andre kommunale tjenester og NAVs virkemidler. I forhold til kvalitet og innretning handler det blant annet om arbeidsretting av norskundervisningen og introduksjonsordningen som både gir bedre kvalifisering og som svarer på etterspørselen etter arbeidskraft i det lokale arbeidsmarkedet. Gjennom prioriteringer ut fra IMDi strategi og nye virkemidler rettet mot kommunene, da særlig Kommunale utviklingsmidler på post 62, mener IMDi vi fremover vil få til tettere oppfølging og kompetanseoverføring fra IMDi til kommunene. Særlig vil en økt arbeidsretting av ordningen, tettere involvering av NAV i kvalifiseringen og i formidlingen, kunne gjøre kvalifiseringsløpene mer tilpasset den store etterspørselen av arbeidskraft. I løpet av de neste årene er det forventet at titusener av arbeidsinnvandrere uten norskkunnskaper og med varierende formelle kvalifikasjoner kan forventes å få tilbud om arbeid av norske arbeidsgivere. Denne etterspørselen etter arbeidskraft mener IMDi kan utnyttes i mye større grad slik at resultatene innenfor de gruppene som omfattes av introduksjonsloven kan forbedres.

Utvikling og implementering av de to nye ordningene på post 62 Kommunale utviklingsmidler og Jobbsjansen vil stå sentralt i IMDi utviklingsarbeid i 2013 og -14. Ordningene skal direkte bidra til bedre resultatet innenfor de eksisterende kvalifiserende ordningene og økt sysselsetting i målgruppene. Målet må også være at midlene medfører mer langsiktig, planmessig og systematisk integreringsarbeid i kommunene generelt. For at disse ordningene skal virke i henhold til målsettingene i Stortingsmelding og tildelingsbrev må IMDi arbeide aktivt som kunnskapssenter og med klare forventninger om resultater ovenfor kommunene som mottar midler fra posten. Det er i kommunenes integreringsarbeid at midlene skal omsettes til at innvandrere blir bedre integrert. Fokus vil være på økt deltakelse i arbeidsliv og i videre utdanning.

IMDi fikk gjennom 2011 og 2012 mulighet til å levere innspill til BLD om langsiktige utfordringer på integreringsfeltet i arbeidet med ny stortingsmelding. Arbeidet tydeliggjorde den rolle vi har som kompetansesenter for eierdepartementet.

Mot slutten av 2012 ble det, fremdrevet av Aftenpostens artikkelserie om integreringspolitikken, mye offentlig debatt om virkningen av integreringspolitikken og tiltak de siste 20 år. Denne debatten fortsetter inn i 2013. IMDi ser debatten som

utfordrende, men viktig og nødvendig på flere nivåer. For det første stilles det i offentligheten viktige spørsmål om det oppnås tilstrekkelig gode resultater av de tiltak og virkemidler vi har til rådighet, og hvordan det kan oppnås bedre resultater. For det andre utfordrer debatten også oss med hensyn til formidling av den kunnskapen vi sitter på; hva som er hensikten, mål og faktiske resultater, hva vi vet er virksomme gode tiltak og metoder. Til slutt utfordres vi på om i hvilken grad vi faktisk kan svare på om tiltak og virkemidler virker i henhold til målsetting og de ressurser som benyttes. For å kunne gi kunnskapsbaserte råd og utvikle kunnskapsbasert praksis er løpende god evaluering og forskning på våre målgrupper og virkemidler nødvendig. Som kunnskapssenter på integrering og mangfold vil IMDi både fremskaffe valid kunnskap om hva som gis gode resultater og hvorfor, og bidra til å formidle og spre denne kunnskapen.

Oppsummering av resultater på mål og styringsparametre

Bosetting

I 2012 var det behov for å bosette 8 000 flyktninger. I alt 343 kommuner ble anmodet om til sammen 8 889 plasser. Ved utgangen av tredje kvartal hadde 262 kommuner fattet vedtak om 5 931 plasser, og 82 prosent av disse plassene var disponert. Antall plasser økte til 6 155 før årets utgang, og 93 prosent av plassene ble benyttet før årsskiftet.

I 2012 bosatte kommunene 5 742 flyktninger, 256 flere enn året før. Det ble bosatt 1 236 overføringsflyktninger, og i tillegg var 108 budsendt, men ikke ankommet Norge. 471 av de bosatte var enslige mindreårige flyktninger. Kommunene tok også imot 1 749 familiegjenforente til flyktninger, en økning på 15 prosent.

Antall flyktninger som venter i mottak for å bli bosatt i en kommune økte i løpet av 2012 fra 1 967 til 3 800. 80 prosent av dem som ventet ved årsskiftet hadde ikke fått tildelt bosettingskommune.

61 prosent av flyktningene ble bosatt innen 6 måneder etter at de fikk oppholds- eller innreisetilattelse. Gjennomsnittlig ventetid for alle bosatte var 6,7 måneder, og varierte fra 3,2 måneder for enslige mindreårige til 7,7 måneder for enslige voksne.

Kommunene bosatte jevnere gjennom hele året i 2012 enn foregående år. Andelen som ble bosatt på Vestlandet og i Midt-Norge og Nord-Norge økte. Det ble bosatt personer fra 50 nasjoner. De tre største gruppene var somaliere, eritreere og afghanere. Blant enslige mindreårige kom 60 prosent fra Afghanistan.

God opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere

Resultatene er de svært like de foregående år. Forskjellen mellom menn og kvinner er noe større i 2009 kohorten enn da resultatene for 2008 kohorten forelå i fjor. Når det gjelder igangsetting av norskopplæring er tendensen at rett og plikt gruppen, dvs flyktninger og familiegjenforente kommer raskt i gang med norskopplæring og at det har vært en jevn positiv utvikling siden 2005.

En gjennomgang i NIR viser at i de siste fem årene har 31456 personer fra rett og plikt/rett gruppen fått et vedtak om utvidet opplæring. Dette utgjør 60 prosent av gruppen som er ferdig med sine pliktige timer opplæring de siste fem årene. Dette viser at flere norsktimer enn minimumskravet tas i bruk som virkemiddel. Likevel viser også NIR at svært mange gjennomførte timer ikke nødvendigvis fører til at man består prøvene.

Introduksjonsordningen

I 2012 gikk 47¹ % av deltakerne direkte over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram, sammenlignet med i 2009: 44 %, i 2010: 42 %, og i 2011: 46%. Resultatoppnåelse fordelt på kjønn i 2012 er M: 56 % og K: 36 %².

¹ Dette er foreløpig resultatoversikt. Endelige resultater vil foreligge i februar 2013.

² Dette er foreløpig resultatoversikt. Endelige resultater vil foreligge i februar 2013.

I 2011 var resultatoppnåelsen fordelt på kjønn slik: M: 54 % og K: 36 %, og i 2010 slik: M: 51 % og K: 33 %. (Kilde NIR).

I 2012 har det vært en *resultatoppgang* for andel av deltakerne som går direkte over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet introduksjonsprogram sammenlignet med de to siste årene. Allikevel er det et negativt resultatavvik på 8 prosentpoeng i fht resultatkravet på 55 %. Andelen kvinner med direkte overgang til arbeid eller utdanning er på samme nivå som i 2011, og målet med økt måloppnåelse er ikke nådd.

Årsaker til resultatoppgangen for introduksjonsdeltakere antas å kunne forklares ut i fra at arbeidsledigheten er redusert noe³, samt at noen av kommunene har iverksatt tiltak som er anbefalt av Fafo⁴ og av Rambøll⁵ i rapporter om introduksjonsordningen.

Når det gjelder statlig tilsyn med ordningene i introduksjonsloven har IMDi nådd målet med hensyn til hovedpilot, både hva gjelder valg av fylke, tema for tilsyn, antall tilsyn og hvordan en veileder for tilsyn kan utvikles gjennom hovedpilot. I utarbeidelsen av veilederen vil IMDi få bidrag fra de øvrige fylkesmennene på samlinger for erfaringsutveksling. Når det gjelder øvrige pilotprosjekter er det noe ulik fremdrift, men det er ventet at målene også vil nås også her, foruten ved regionkontor IMDi Indre Øst, hvor det ikke ser ut til å bli avholdt pilotprosjekt.

Statsborgerseremonier

Av 11091 inviterte til statsborgerseremoni i 2012 deltok 2512 personer. Det gir en deltakerandel på 22,6 %. Deltakerandelen i 2011 var 24,7 % (2310 av 9335). Deltakerandelen for 2012 viser en nedgang på 2,1 % poeng fra 2011. Det er særlig Oslo/Akershus som bidrar til nedgangen i deltakerandel.

Arbeid mot tvangsekteskap og kjønnglemløstelse

Minoritetsrådgiverne rapporterer om 390 nye saker i 2012. Dette er en betydelig økning sammenlignet med tidligere år. Økningen i antall saker slår i ut i kategorien ekstrem kontroll, som har gått fra 91 saker i 2011 til 173 saker i 2012. Dette er et signal på arbeidet treffer som det er ment, nemlig forebygging. 80 % av sakene gjelder jenter, og 60 % av sakene gjelder personer under 18 år. Dette er en økning fra tidligere år. De aller fleste sakene (42 %) kommer via en ansatt i skolen, mens i en av fem saker tar den utsatte personen selv kontakt.

Integreringsrådgiverne har registrert 159 nye saker i 2012. Det er en ganske betydelig økning sammenlignet med tidligere år. Økningen viser seg særlig i kategorien etterlatt i utlandet. I 2012 gjelder flest saker etterlatt i utlandet (46 %), frykt for tvangsekteskap (21 %). 78 % av sakene til IR gjelder jenter.

Arbeidsinnvandring

³ Den registrerte arbeidsledigheten blant bosatte innvandrere i Norge gikk ned fra 6,5 prosent i mai 2011 til 6,1 prosent i mai 2012. (KILDE: SSB).

⁴ Fafo rapport 2011:2. "Kvinner i kvalifisering. Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver

⁵ Rambøll rapport 2011: "Analyse av resultatoppnåelse i introduksjonsordningen"

Nettversjonen ble oppdatert innen fristen. 40 000 eksemplarer av den oppdaterte papirversjonen (på norsk, engelsk og polsk) ble distribuert innen september 2012. Det er spesielt bedrifter i oljesektoren og deres leverandører som bestiller store antall bøker.

Tilbakemeldinger fra brukerne er svært gode. Dette tyder på at Ny i Norge fortsatt treffer informasjonsbehovet. Ny i Norge brukes nå ikke bare av primærmålgruppen arbeidsinnvandrere, men også av offentlige etater i tjenesteytingen. Kommuner, voksenopplæringssentra, utdanningsinstitusjoner, bedrifter og frivillige organisasjoner distribuerer Ny i Norge til arbeidsinnvandrere.

Utfordringer er bl. a at økt arbeidsinnvandring kan føre til sterkere press på det offentlige tjenesteapparatet og vil stille høyere krav til tjenesteyting overfor arbeidsinnvandrere og på sikt også deres familiegjenforente. Det oppleves større press på boligmarkedet (spesielt i store byer) hvor nyankomne arbeidsinnvandrere konkurrerer med andre grupper som søker på utleiemarkedet (flyktninger, studenter, nyetablerte).

Sysselsetting

Andel sysselsatte innvandrere totalt steg med 1,2 prosentpoeng, fra 61,6 til 62,8 %, i løpet av 2011. Blant befolkningen totalt var sysselsettingen uendret, på 69,1 %. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2011, SSB.)

Ledigheten blant innvandrere er 5,8 % hos mennene mot 6,3 % hos kvinnene, mens den i resten av befolkningen var 2,0 hos mennene mot 1,5 % hos kvinnene. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 2. kvartal 2012, SSB.)

Pr 4. kvartal 2011 var andelen sysselsatte innvandrerkvinner 57,6 %, en økning på 0,5 prosentpoeng fra 4. kvartal 2010. Sysselsettingen blant menn var 67,6 %, en økning på 1,8 prosent. Differansen mellom kjønnene er på 10 prosentpoeng, atskillig større enn mellom kjønnene i befolkningen totalt, hvor 71,7 prosent menn og 66,4 prosent kvinner var sysselsatte.

Ny sjanse

I 2012 er det 24 Ny sjanse-prosjekter i 21 kommuner/bydeler. Målgrupper i Ny sjanse i 2012 er hjemmeværende kvinner som ikke er avhengig av sosialhjelp, kvinner som mottar overgangsstønad og ungdom som er avhengig av sosialhjelp. I 2012 er det ti prosjekter rettet mot hjemmeværende kvinner uten sosialhjelp, fire prosjekter rettet mot kvinner som mottar overgangsstønad og ti prosjekter rett mot ungdom.

I 2011 gikk 39 prosent av deltakerne i Ny sjanse over til arbeid eller utdanning etter fullført program. Dette er en økning på seksten prosentpoeng fra 2010, hvor overgangen til arbeid eller utdanning var kun 23 prosent. Det er til dels store variasjoner i måloppnåelse mellom målgruppene i Ny sjanse. Det er usikkert om resultatene vil holde seg i 2012, særlig når det gjelder hjemmeværende kvinner.

Etablervirksomhet

Andelen nye etableringer av personer med innvandrerbakgrunn utgjorde 19 % pr. 1.1.2010, og det har vært en stigende tendens, fra 11 % i 2002⁶. Andelen bedriftseiere med innvandrerbakgrunn er økende. Dette er særlig merkbart når man ser på utviklingen av eiere av personlig eide foretak over tid.

⁶ SSB publiserer tall fra 2011 i løpet av november. IMDi Øst vil oppdatere når disse foreligger.

Kap. 821 Post 71

IMDi har tildelt midlene i henhold til formålet. Det vises til egne orienteringer til BLD om fordelingen til Tvangsekteskap/kjønnslemlestelse 14.5.2012, og Informasjon og veiledningstiltak 4.6.2012. Midler til Nasjonale ressursmiljøer er utbetalt i henhold til fordeling i Prp.1S. IMDi videresendte til departementet i mai henvendelser fra de organisasjonene som ønsket seg inn på ordningen.

Frivillige organisasjoner

Det er i 2012 gitt en samlet støtte på kr. 2,8 mill. over kap. 821 post 71 til de seks organisasjonene IMDi har samarbeidsavtaler med: Frivillighet Norge, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norges Fotballforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening og Redd Barna. Erfaringer så langt viser at organisasjonene i dag driver integreringsaktiviteter i flere kommuner enn tidligere og aktivitetene er spredt til alle deler av landet. Aktivitetene i 2012 strekker seg fra tilrettelagte aktiviteter som norsk trening til tiltak for økt medlemskap og ansettelser i organisasjonene. Tiltakene retter seg blant annet mot barn/unge, jenter/kvinner, menn, familier, foreldre og funksjonshemmede.

Lokalt samarbeid

I 2011 ble det gjennom fylkeskommunene delt ut kr. 10 215 735,- i tilskudd til aktiviteter og tiltak i lokalsamfunn. Aktiviteter og tiltak skal i hovedsak gjennomføres i konkret samarbeid mellom ulike lokale aktører og skal handle om integrering og inkludering. Det ble gitt tilskudd til tilsammen 790 tiltak og aktiviteter på landsbasis. Det ble til sammen søkt om tilskudd for kr. 33 375 294,-. Rundt 85 % av tiltakene ble gjennomført i samarbeid med to eller flere ulike aktører.

Områdesatsing

IMDi har hatt et tett samarbeid med relevante statlige aktører for å følge opp sitt samordningsansvar i statlig sektor for programområde fire i Groruddalssatsingen og Oslo Sør-satsingen. Et særskilt fokus i dette samarbeidet har vært å formidle forsknings- og erfaringsbasert kunnskap fra satsingene. IMDi har dessuten inngått forpliktende samarbeidsavtaler med alle bydelene i Groruddalen samt med bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Avtalene løper parallelt med satsingsperiodene, dvs. til 2016 for Groruddalssatsingen og 2017 for Oslo Sør. Målet med disse avtalene er bl.a. å dyktiggjøre disse bydelene i å utvikle og gjennomføre en god og helhetlig integrerings- og mangfoldsarbeid. Partnerskapssamarbeidet mellom IMDi og bydelene i Groruddalen og Søndre Nordstrand vil bidra til å styrke regjeringens innsats i disse områdene.

Offentlige tjenester

Arbeidet med tilpasning av offentlige tjenester bygger på oppfølging av samarbeidsavtaler med etater og kommuner, og på nettverksbygging og erfaringsdeling mellom direktorater, kommuner og andre aktører.

Det er inngått flere avtaler med statlige etater og en rekke kommuner hvor arbeidet med aktivt for tilpasning av tjenestene til mangfoldet i befolkningen er sentral element. Disse avtalene har bidratt til bedre samarbeid med de utvalgte kommunene og etater. De har imidlertid også hatt den effekt at andre kommuner ønsker særskilt samarbeidsavtale med IMDi, også under forvissning om at IMDi vil stille strengere krav til et slikt samarbeid enn de ordinære bosettingsavtalene som foreligger med kommunene i dag.

Tolk

Per 31.12.12 er 1284 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister (NT), hvorav 60 % i de høyeste kvalifikasjonskategoriene. Tilsvarende tall per 31.12.11 var henholdsvis 1186 og 58 %. Registeret dekker 66 språk.

IMDis kartlegginger viser at underforbruk, manglende kvalitetssikring og bruk av ikke-kvalifiserte tolker, herunder barn, fortsatt er utbredt i offentlig sektor. Dette utgjør et alvorlig rettssikkerhetsproblem. Flere sektorer har fulgt opp kartleggingene ved å etablere retningslinjer for bruk og bestilling av tolk, og stiller nå økende krav til kvalitet i tolkingen. Det er derfor viktig med gode system for rekruttering og kvalifisering av tolker for å imøtekomme en økende etterspørsel.

Del I Rapportering på mål og styringsparametre

D1 Rask bosetting til kommunene

Styringsparametere

- Andel flyktninger som bosettes innen 6 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 prosent. Resterende andel skal bosettes innen 12 mnd.
- Andel enslige mindreårige mellom 15 og 18 år som bosettes innen 3 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 prosent. Resterende andel skal bosettes innen 6 mnd.
- Andel familier med barn under 18 år som bosettes fra mottak innen 3 måneder etter at vedtak om opphold er gitt. Resultatkravet er 90 prosent. Resterende andel skal være bosatt innen 6 mnd.

Resultater

- Andel bosatt innen 6 måneder: 61 pst
- Andel bosatt innen 12 måneder: 92 pst
- Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder (totalt): 63 pst
 - Bosatt av IMDi: 70 %
- Andel enslige mindreårige bosatt innen 6 måneder (totalt): 92 pst
 - Bosatt av IMDi: 94 %
- Andel barn i familie bosatt innen 3 måneder: 20 pst
- Andel barn i familie bosatt innen 6 måneder: 72 pst

	31.12.2010	31.12.2011	30.06.2012	31.12.2012
Andel bosatt innen 6 mnd (%)	74	67	69	61
Andel enslige mindreårige under 18 år bosatt innen 3 mnd (%)	16	27	60	63
Ventetid vedtak - bosetting (mnd), bosatte fra mottak	5,7	6,5	6	6,7
Ventetid vedtak - bosetting enslige mindreårige under 18 år (mnd), bosatte fra mottak	5,7	5,5	3,6	3,3
Antall bosatte	5797	5486	2571	5742
Antall bosatte enslige mindreårige under 18 år	669	629	252	471
Ventetid saksopprettelse - bosetting (mnd), bosatte fra mottak	15,7	16,8	17,6	18,5
Antall bosettingsklare i mottak	1627	1967	2826	3829
Andel personer i mottak med bosettingsplass (%)			28	20
Antall bosettingsklare barn i familie i mottak	125	234	302	610
Antall bosettingsklare enslige mindreårige under 18 år i mottak	313	134	89	90
Antall lengeventende i mottak	327	513	835	1554
Antall lengeventende enslige mindreårige under 18 år (over 3 mnd)	191	36	29	14
Gjennomsnittlig ventetid bosettingsklare i mottak	4	4,2	5,2	5,4
Gjennomsnittlig ventetid bosettingsklare enslige mindreårige under 18 år i mottak	4,2	3,2	3,1	2,3

Mål for bosetting av flyktninger i 2012 ble i 2011 fastsatt til 6700, av Nasjonalt utvalg for mottak og flyktninger. Målet ble senere oppjustert til 7 300 personer, hvorav 470 enslige mindreårige. Bosettingsbehovet i 2012 økte etter hvert til 8 000, og dette var bakgrunnen for at kommunene i mai/juni ble tilleggsanmodet om å bosette 2000 flere flyktninger. I alt 343 kommuner ble anmodet om til sammen 8 889 plasser. Ved utgangen av tredje kvartal hadde 262 kommuner fattet vedtak om 5 931 plasser, og 82 prosent av disse plassene var disponert. Ved utgangen av året var det fattet vedtak om 6 155 kommuneplasser, hvorav ekstraanmodningen på 2 000 kun resulterte i 269 nye plasser. Av de 6 155 plassene ble 93 % benyttet før årsskiftet. Når ikke alle de sist vedtatte plassene ble benyttet, skyldtes det at noen plasser ikke var reelt disponible, at noen vedtak omfattet familiegjenforente og også at en gruppe budsendte overføringsflyktninger ikke ankom Norge før årsskiftet.

Det ble bosatt 5 742 flyktninger i 2012, herav 471 enslige mindreårige under 18 år. 61 % av flyktingene ble bosatt innen 6 måneder etter vedtak om opphold eller Innreisetillatelse var gitt, som er en nedgang på seks prosentpoeng fra året før. 92 % av flyktingene ble bosatt innen tolv måneder, som er en nedgang på ett prosentpoeng fra året før.

Det er bosatt 1236 overføringsflyktninger per 31.12.2012. I tillegg er 108 overføringsflyktninger budsendt, men har ikke ankommet Norge. Fem uttakskommisjoner har blitt gjennomført i 2012, til henholdsvis Iran (afghanere), Tyrkia (iranere), Malaysia (burmesere), Sudan (eritreere) og Kenya (somaliere). Kvoten for 2012 er 1120 overføringsflyktninger og 80 alternative gjenbosettingsplasser. Samarbeidsrutinene med UDI og IOM fungerer godt.

Ved utgangen av 2012 var det totalt 3 829 personer i mottak som ventet på bosetting. Dette er nær en dobling fra utgangen av 2011. Økningen i antall bosettingsklare i mottak skyldes i all hovedsak at vedtaksproduksjonen i UDI holder et høyere tempo enn bosettingen. Noe av økningen henger også sammen med at UDI i løpet av 2012 har hatt en gjennomgang og kvalitetssikret tallgrunnlaget som IMDi rapportering baserer seg på. Antall personer definert som lengeventende er nær tredoblet fra 513 til 1554 i løpet av 2012.

Samtidig som antall lengeventende i mottak har økt, har IMDi i 2012 prioritert å bosette de som har ventet lengst. Dette har ført til at antall lengeventende blant enslige mindreårige gikk ned fra 36 til 14 personer i løpet av året, og ved årets utgang var det kun 3 av dem som ikke hadde fått tildelt kommuneplass. Blant de bosettingsklare i mottak som venter på å få komme til en kommune, er det om lag 50 personer med et avklart behov for ekstratilskudd grunnet funksjonsnedsettelse. Dette er en gruppe som det ofte tar lang tid å finne kommuneplass for. Ved årets utgang var det 25 personer som var definert som særlig ressurskrevende bosettingsklare beboere i mottak, og 16 av disse var det ikke avklart kommuneplass for.

Per 31.12.2012 var det i alt utbetalt om lag 235 millioner kroner i 2012 i ekstratilskudd ved bosetting til personer bosatt de 5 siste år av personer med alvorlige, kjente funksjonshemminger og atferdsvansker. I 2011 var beløpet 196 millioner kroner. Det har vært gjort 560 utbetalinger som fordeler seg på 107 tilskudd 1 og 453 tilskudd 2. Gjennomsnittsalderen på personene disse sakene er på ca. 20 år.

Vurdering av måloppnåelse

Bosettingsbehovet i 2012 har vært høyt sammenlignet med tidligere år. Kommunenes bosettingskapasitet økte fra et nivå på ca. 4 000 i 2007-2008 til et nytt nivå på ca 6 000 i årene 2010-2012. Det har vist seg vanskelig å øke kapasiteten til et nytt og høyere nivå på 8 000 i tråd med behovet i 2012, 2013 og årene fremover. For 2012 vedtok kommunene innen årets utgang 6 155 av de 8 660 plassene de ble anmodet om. For 2013 har kommunene per 22.1.13 vedtatt 5 812 av de 9 665 plassene de er anmodet om.

Kommunenes forståelse av utfordringen med å øke bosettingskapasiteten kommer tydelig til uttrykk i svarene i IMDi's kommunelederundersøkelse for 2012: 45 prosent mener at anmodningen om bosetting i 2013 er for høy, dette er økning på 18 prosent fra året før. 54 prosent mener at integreringstilskuddet er for lavt. Hele 71 prosent mener at tilgangen på boliger vanskeliggjør bosetting av flere flyktninger i kommunen.

En volumøkning av kommunenes bosettingskapasitet til et nytt og høyere nivå er en forutsetning for å få til raskere bosetting. Dersom det er et stort misforhold mellom antallet som skal bosettes og antallet kommunene bosetter, vil det øke den gjennomsnittlige ventetiden. Størrelsen på avviket mellom bosettingsbehovet og antall bosatte i 2012 var på over 2 000. For 2013 er avviket på ca. 2 500 mellom et oppjustert bosettingsbehov på 8 600 og i overkant av 6 000 kommuneplasser..

Dette forklarer hvorfor det ikke har vært mulig å nå de oppsatte tidsmålene/styringsparametrene for rask bosetting i 2012, og hvorfor dette vil bli utfordrende også i 2013. Samtidig er det fullt mulig å effektivisere tidsbruken ved bosetting av flyktninger til de kommuneplassene som er vedtatt og tilgjengelig. For gruppen enslige mindreårige var det i 2012 et tilstrekkelig antall kommuneplasser, og enslige mindreårige bosettes stadig raskere: Denne gruppen ventet i 2012 i gjennomsnitt 3,2 måneder fra vedtak til bosetting, det var 2,3 måneder raskere enn året før. IMDi's vurdering er at det er et generelt potensiale for raskere koblinger av bosettingsklare flyktninger i mottak til vedtatte kommuneplasser, selv om antallet kommuneplasser er for lavt. Det krever at IMDi og kommunene blir enige om raskere og enklere prosedyrer for fordeling av flyktninger på kommunene. IMDi har derfor igangsatt et arbeid med å forenkle rutinene.

Kommunene bosatte jevnere gjennom året i 2012 enn foregående år. Jevnere bosetting i flere og flere kommuner bidrar til å få oppgaven inn i fastere og mer planlagte former, og vil på sikt kunne bidra til økt kapasitet og raskere bosetting. Andelen flyktninger som bosettes på Vestlandet og i Midt- og Nord-Norge økte i 2012, og andelen som ble bosatt på Østlandet gikk ned. Dette kan tyde på bosetting av flyktninger i økende grad sees i sammenheng med behov for arbeidskraft og ønsket om flere innbyggere i mange kommuner.

Den store andelen av enslige flyktninger blant de bosettingsklare er en faktor som har spilt inn på måloppnåelsen. Per 31.12.2012 utgjorde enslige 71 % av alle bosettingsklare i mottak. Kommuner som tidligere har bosatt mange enslige opplever økt ressursbelastning knyttet til at de har etablert mange bofellesskap. I tillegg får mange flyktninger innvilget familieinnvandringstillatelse kort tid etter bosetting i kommunene. Til sammen 1749 personer ankom Norge med familieinnvandringstillatelse i 2012. Dette fører til at sammensatte bofellesskap må løses opp raskere enn planlagt. Til sammenlikning ankom 1517 personer med familieinnvandringstillatelse i 2011.

Et annet forhold som hadde betydning for måloppnåelsen i 2012 var at 34 kommuner fattet politiske vedtak om bosetting som inkluderer familiegjenforente eller inneholder andre typer vilkår for hvem som skal bosettes. Disse vedtakene omfatter 704 bosettingsplasser. Dette kan by på utfordringer i forhold til hvor mange av kommuneplassene som reelt er disponible for IMDi.

Aktiviteter og tiltak i 2012

IMDi har lagt vekt på at bosetting av flyktninger er en varig oppgave for kommunesektoren og må inngå i kommunale planer på lik linje med andre faste kommunale oppgaver. Og at det økte bosettingsbehovet betyr at kapasiteten i kommunene må opp på et nytt og vesentlig høyere nivå.

For å få dette til, trengs et tett samarbeid mellom staten og kommunene. IMDi har i 2012 vært opptatt av å forankre forståelsen av utfordringer og strategier og tiltak i Nasjonalt utvalg for bosetting og mottak. Dette innebærer et tett samarbeid med KS, Husbanken, Fylkesmennene og UDI om utforming og gjennomføring av felles strategier og tiltak overfor kommunene. Dette har etter IMDis vurdering best gjennomslagseffekt overfor kommunene både på kortere og lengre sikt.

IMDis erfaring er at det er de kommunene som planlegger godt og er mest bevisst behovet for å øke kapasiteten i tjenesteapparatet, som også er best til å ta utfordringen på strak arm og øker antallet de bosetter på kort sikt. For å gi kommunene en best mulig planleggingshorisont, la Nasjonalt utvalg for bosetting opp til tidligere anmodninger for 2013, og anmodningen for perioden 2014-2016 vil gå ut allerede i mars 2013. Denne langsiktigheten forutsetter imidlertid at kommunene også svarer innen fristen.

For å få tydeliggjort utfordringen og alvoret i situasjonen gikk IMDi, KS og Husbanken ut med en felles oppfordring i et informasjonsbrev til alle landets kommuner høsten 2012. I forbindelse med utsendelse av brevet ble det også sendt ut en felles pressemelding. Samtidig rapporterte utvalget om situasjonen til BLD, JD og KR D og foreslo blant annet tiltak på boligsiden for å bedre måloppnåelsen.

IMDis bosettingsstrategi i 2012 har fokusert på kapasitetsbygging gjennom langsiktige avtaler med kommunene om bosetting av et høyere antall, raskere og høyere utnyttelse av vedtaks plasser i kommunene, og boligløsninger og -virkemidler.

Kapasitetsbygging

Strategien innebærer at bosettingskapasiteten i kommunene skal økes både ved at aktive bosettingskommuner bosetter langt flere og ved at langt flere kommuner enn før skal bosette flyktninger. Opprinnelig ble 285 kommuner anmodet om bosetting for 2012, mens 368 kommuner er anmodet for 2013, en økning på 83 kommuner. Nasjonalt utvalg for bosetting mv har vurdert at det å gå aktivt ut til de siste 60 kommunene vil gi få plasser og at det vil ta lang tid, for uten at geografiske avstander vanskeliggjør interkommunalt samarbeid om introduksjonsprogram mv. Dersom noen av de 60 kommunene som i dag ikke er anmodet, kan inngå i interkommunalt samarbeid, vil disse også anmodes om bosetting.

Det ble våren 2012 avholdt et eget drøftingsmøte mellom Husbankens og IMDis regiondirektører med fokus på boliganskaffelse og et utvidet samarbeid mellom direktoratene for å løse bosettingsutfordringene på dette området. Styrket samordning med Husbanken, KS, Fylkesmannsembetet og ulike regionråd vil være et viktig tiltak for å bedre måloppnåingen fremover.

For å medvirke til bredere ressursinnsats i kommunene, gjennomførte IMDi regionkontor 223 kommunemøter i løpet av året. Dette inkluderer seminarer og nettverkssamlinger. Fokus for disse møtene har, i tillegg til bosetting, vært på enslige mindreårige og langsiktige bosettings - og integreringsavtaler.

Samarbeid/partnerskapsavtaler

De langsiktige samarbeidsavtalene innebærer en tosidig satsing; på den ene siden en oppbygging av bosettingsapparatet i den enkelte kommune, og på den andre siden et styrket kvalitetsfokus på integreringsoppgaven. IMDi har etablert samarbeid om jevn periodisk bosetting med 35 kommuner fordelt på IMDi regioner. Dette innebærer som regel at kommunene binder seg til bosetting over flere år, men med kvartalsvise mål for at bosettingen skal være så jevn som mulig over tid. Avtalene pleier også å bære med seg en forståelse av at det må bosettes personer med ulik bakgrunn; både enslige voksne, enslige mindreårige, store og små familier samt personer med særskilte oppfølgingsbehov. Disse samarbeidsavtalene omfatter til nå over 1 400 vedtaks plasser. Tett oppfølging av integreringsarbeidet er også en naturlig del av denne samarbeidsformen.

Etablering av slike langsiktige avtaler gir avkastning både på kort og lang sikt. I første omgang ser IMDi at styrket lederforankring bidrar til økt villighet til å bosette og integrere flyktninger. Ved at kommunens ordfører og rådmann signerer avtaleverket med IMDi gis kommunens flyktningenheter et forutsigbart rammeverk å operere i. Avtalene vektlegger langsiktig planlegging og forutsigbarhet – som begge bidrar til at samarbeidskommunene oppnår raskere og jevnere bosetting. IMDi opplever at samarbeidskommunene ofte er bedre forberedt til å ta imot flyktninger med ulike behov. Økt profesjonalitet i samarbeidsformen er en gevinst IMDi setter stor pris på i denne sammenhengen.

IMDi registrerer i tillegg at det særlig tette samarbeidet fører til økt eierskap til bosettingsoppgaven og behovet i den enkelte bosettingskommune. IMDi har signert avtale med. Eksempelvis har enkeltkommuner som Sogndal kommune økt sitt bosettingsvedtak som en naturligvis konsekvens av sin deltakelse i avtaleverket Includio, som er et avtaleverk for 15 kommuner i region Vest. En annen kommune i Includio, Bergen kommune, har startet en egen arbeidsgruppe for å avdekke kommunens muligheter for å øke sin egen bosettingskapasitet. Også dette initiativet kommer som en integrert del av kommunens deltakelse i en langsiktig avtale med IMDi. Samlet sett har avtalene til nå ført til en tiltakende økning av vedtaks plasser i samarbeidskommunene og denne virkningen kan på lengre sikt forsterkes ytterligere.

IMDi erfarer at jevn og direkte kommunikasjon med bosettingskommunene bidrar til bedre forståelse for det store bosettingsbehovet. Tett dialog og gode relasjoner over tid vil derfor fortsette å være en prioritert oppgave i IMDi med det formål å øke bosettingen.

Langsiktige avtaler bidrar til forutsigbarhet og klare rammer på kort sikt og til økt bosettingskapasitet og bedre resultater i introduksjonsprogrammet på lengre sikt.

Utsøkningsarbeid

IMDi oppfordrer kommunene til en jevn og kvartalsvis bosetting der bosettingsklare personer kobles (søkes ut) til en kommune på et tidlig tidspunkt. IMDi har i denne

sammenheng også etablert et internt forum for status og fremdrift i arbeidet med å finne bosettingsplass for den enkelte flyktning (utsøkningsarbeidet). Et viktig formål med dette, er raskest mulig utsøking av bosettingsklare for å øke andelen disponerte vedtaks plasser i kommunene. Det er mye kontakt mellom IMDi og kommunene for å presentere bosettingsklare personer før formell utsøking. IMDi legger opp til at kommunene gjennomgående skal få utsøkningsbrev på et tidligst mulig tidspunkt.

Tiltak for lengeventende

I tillegg til konkrete møter i enkeltsaker, opplever IMDi at åpenhet rundt omfang av bosettingsklare med særlige behov, samt IMDis intensjon om å fordele disse personene mellom kommunene, har resulterte i at flere kommuner tar sin del av ansvaret. Samtidig er tendensen at en stor andel av flyktninger med behov for særlig tilrettelegging blir lengeventende. Det vil være viktig å videreutvikle metoder for tidlig å identifisere hvem dette gjelder og bidra til at de blir lengeventende i mindre grad enn til nå. IMDi samarbeider også tett med mottakene for å identifisere personer som har risiko for å bli for å bli lengeventende. Godt og tett samarbeid med UDI og mottakene om raskere og bedre kartlegging er sentralt.

Det store antallet lengeventende i mottak krever tett oppfølging. Det vil være særlig viktig å rette bosettingen i større grad mot de som har ventet lengst. I 2012 ble det bosatt 1442 personer med en ventetid på mindre enn 3 måneder samtidig som antall lengeventende ble tredoblet. Det vil være et viktig tiltak for tiden fremover å sikre at de lengstventende blir bosatt først.

Boligløsninger og -virkemidler

IMDi målbærer overfor kommunene at når kommunene fatter vedtak om bosetting, innebærer det at kommunen må ha en plan for boliganskaffelse, og at Husbanken og IMDi bistår ved behov, og gjerne har felles møte med kommunen. IMDi, KS og Husbanken har i brev til alle landets kommuner gått ut med en oppfordring om:

1. Bedre bruk av rammen for tilskudd til utleieboliger til flyktninger gjennom Husbanken
2. Større og mer fleksibel bruk av Husbankens startlån.
3. Oppfølging i bolig med fokus på boligkarriere og gjennomstrømming i den kommunale boligmassen.
4. Profesjonell bruk av det private leiemarkedet, hvor dette ses som en parallell løsning til bruk av kommunale boliger ved bosetting av flyktninger.
5. Enklere husvære/midlertidig innkvartering i kommunene, særlig for enslige voksne som venter på familien.

D2 God opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere

Styringsparametere

- Andel av dem med rett og plikt som oppfyller sin plikt (300/600 timer eller består norskprøve) innen fristen på tre år. Resultatkravet er 90 prosent.
- Andel av dem med rett og plikt som går opp til og består norskprøvene. Resultatkravet er 65 prosent bestått skriftlig prøve og 90 prosent bestått muntlig prøve.
- Andel personer med rett og plikt som starter opplæring. Resultatkravet er at av alle som kommer inn i personkretsen for rett og plikt et halvår, skal 50 prosent ha startet opplæringen ved utgangen av det påfølgende halvår, og ved utgangen av neste halvår skal 90 prosent ha startet opplæringen.

Resultater

	Menn som fikk opphold 1 halvår	Menn som fikk opphold 2. halvår	Kvinner som fikk opphold 1. halvår	Kvinner som fikk opphold 2. halvår
Kohort 2009, andel avsluttet i 2012	89 %	90 %	85 %	85 %
Kohort 2008, andel avsluttet i 2011	85 %	86 %	82 %	84 %

Andel som har oppfylt plikt, bestått norskprøve, fått POT eller fritak

Andelen er beregnet ut fra de som fremdeles var i målgruppen tre år etter de kom inn i den.

Styringsparameter 90 %

Styringsparameteren "andelen med rett og plikt som oppfyller sin plikt innen 3 år" i 2012, gjelder personer som fikk opphold og begynte på norskopplæring i 2009. For disse personene var det 85 % (vektet snitt) av kvinnene og 89 % (vektet snitt) av mennene som gjennomførte sin plikt til norskopplæring. Resultatene er de svært like de foregående år. Forskjellen mellom menn og kvinner er noe større i 2009- kohorten enn for gruppen som fikk oppholdstillatelse i 2008. Etter 3 år med opphold øker andelen som gjennomfører og forskjellen mellom kvinner og menn blir mindre. Men det er fremdeles et stykke unna det fastsatte målet for kvinner innen tre år. Gruppen kvinner består i stor grad av familiegjenforente og IMDi antar at svangerskap og omsorg for barn utsetter gjennomføringen av plikten til norskopplæring.

Personer registrert i Nasjonalt Introduksjonsregister, NIR som har gått opp til og bestått norskprøvene

År	Prøve	Avla muntlig prøve	Besto muntlig prøve	Avla skriftlig prøve	Besto skriftlig prøve
2012	Norskprøve 2	5277	4551, 86 %	5125	3006, 59 %
2012	Norskprøve 3	2434	1776, 73 %	2058	998, 48 %

Styringsparametere er 65 prosent bestått skriftlig prøve og 90 prosent bestått muntlig prøve.

Tabellen over omfatter personkretsene rett og plikt, bare rett og bare plikt. Hovedvekten er likevel de med rett og plikt. Det er begrenset generell informasjon som kan trekkes ut av resultatene så lenge det er et så begrenset og ikke representativt antall som avlegger prøvene.

Vox dokumenterer prøveresultater og bakgrunnsvariabler for alle kandidater, uansett oppholdsgrunnlag som avlegger prøver. Prøveresultatene kan gi indikatorer på kvaliteten på opplæringen når vi følger resultatene over tid og når kandidatenes utdanningsbakgrunn er kjent. Denne kartleggingen viser at lite eller ingen utdanning og lang botid gir svak måloppnåelse.

Andel i opplæring første og andre halvår etter innvilget opphold

	Menn med opphold 1. halvår 2011	Menn med opphold 2. halvår 2011	Kvinner med opphold 1. halvår 2011	Kvinner med opphold 2. halvår 2011
Andel påbegynt 1. halvår etter oppholdstillatelse	85 %	84 %	80 %	77 %
Andel påbegynt 2. halvår etter oppholdstillatelse	91 %	90 %	87 %	85 %

Styringsparameter 50 %

Styringsparameter 90 %

Tendensen er at rett og plikt gruppen, dvs flyktninger og familiegjennforente kommer raskt i gang med norskopplæring og at det har vært en jevn positiv utvikling siden 2005. I 2011 begynte 78 % (vektet snitt) av kvinnene og 85 % (vektet snitt) av mennene i opplæring det første halvåret etter de fikk oppholdstillatelse. Andre halvår etter oppholdstillatelse er 86 % (vektet snitt) av kvinnene og 89 % (vektet snitt) av mennene i gang. En av årsakene til manglende måloppnåelse for kvinner i gjennomføring av plikten innen tre år kan være at de kommer i gang senere enn menn. Forskjellen i rask oppstart mellom menn og kvinner er faktisk den største hvis vi bare ser på andre halvår-gruppen fra 2011 siden denne type målinger begynte. Dette gjelder bare for første halvår etter opphold, for andre halvår etter opphold er forskjellen mindre og lik tidligere kohorter. IMDi kjenner ikke årsakene til dette. De kan finnes i alderssammensetningene hos kvinnegruppen som ankom i den aktuelle perioden, men det kan også være andre årsaker som kan påvirkes.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Veiledning

Norskopplæringen ble i 2012 i større grad behandlet som et integreringstiltak og ikke som et eget tiltak med vekt på produksjonsmål. Organisering og innretting av norskopplæringstilbudet sees i sammenheng med annen utdanning, og hvilket samarbeid en arbeidsretting av opplæringen forutsetter. Kvaliteten i opplæringen tas inn i en mer helhetlig agenda i møte med fylkesmenn, rådmenn, NAV og ledere i voksenopplæringen. IMDis budskap har vært at et tverretattlig samarbeid i kommunen eller samarbeid mellom flere kommuner eller andre som tilbyr kvalifisering lokalt er en forutsetning for å nå målene om arbeid og utdanning. Samarbeidspartnere kan variere fra frivillige organisasjoner, grunnskole, videregående skole, NAV, arbeidsgivere og bibliotek. Hvordan oppgavene skal løses vil variere på grunn av store regionale og kommunale forskjeller. Halvparten av kommunene har under 50 deltakere med rettigheter. IMDi er på den ene siden opptatt av rettighetsaspektet, at alle innbyggere skal kunne innfri sin plikt til norskopplæring slik at de kan få permanent opphold. På den andre siden legges det vekt på at norskopplæringen skal fungere som et integreringstiltak dvs føre til arbeid og deltakelse enten direkte eller via mer utdanning. Denne todelte innfallsvinkelen avspeiles i årets aktiviteter. Aktivitetene er basert på tilbakemeldinger fra kommunene.

Informasjonssidene med brevmaler på 18 språk er ferdigstilt og lansert på flere fylkessamlinger og nettsidene har hatt 882 treff siden september. Brevene skal stiles til kommunens innbyggere og skal sikre at den enkelte kan ivareta sine interesser.

Arbeid med Introduksjonsloven

På grunn av flere endringer i Introduksjonsloven har IMDi vektlagt arbeidet med oppdatering, kvalitetssikring og utarbeidelse av veiledningsmateriell deriblant IMDi's hjemmeside og eget opplæringsprogram. E-læringa er et tilbud for å gjøre kommunene mer selvhjulpne, tryggere i sin saksbehandling, noe som igjen skal gi økt rettsikkerhet.

Utviklingsprosjekter

I 2012 mottok flere kommuner FoU-midler fra IMDi for å utvikle kommunens norskopplæringstilbud. Flere av prosjektene startet utvikling av systematisk samarbeid mellom norskopplæring og næringsliv som del av kvalifiseringen. Dette arbeidet vil kunne videreutvikles i 2013 gjennom den nye ordningen med kommunale utviklingsmidler.

Samarbeid med Vox

Samarbeidet har i stor grad handlet om statistikk i samarbeid med SSB og deltakelse på hverandres konferanser som for eksempel for alle samfunnskunnskaps-lærere, den årlige norskkonferansen og samling for alfabetiseringsprosjektene.

Utfordringer

Tilknytning til arbeidslivet

En utfordring er å bidra til å gjøre den mest utdanningsvake gruppen til reelt konkurransedyktige på dagens arbeidsmarked, det vil også si en varig tilknytning til arbeidslivet. Analyser fra både NHO og SSB sett i sammenheng viser at gruppen uten utdanning og med manglende ferdigheter til å ta arbeidsplassen i bruk som læringsarena, møter langt sterkere konkurranse i dagens arbeidsmarked. Denne gruppen kan være i arbeid en stund, men har dårligere forutsetninger for å lære mer på arbeidsplassen og dermed lite omstillingsdyktige.

En gjennomgang i NIR viser at i de siste fem årene har 31 456 personer fra rett og plikt/rett gruppen fått et vedtak om utvidet opplæring. Dette utgjør 60 prosent av gruppen som er ferdig med sine pliktige timer opplæring de siste fem årene. Dette viser at flere norsktimer enn minimumskravet tas i bruk som et nødvendig virkemiddel. NIR og tall fra Vox viser også at svært mange gjennomførte timer ikke nødvendigvis fører til beståtte prøver.

De fleste voksne med liten eller ingen utdanning har behov for flere grunnleggende ferdigheter enn bare å kunne norsk for å kunne skaffe seg og beholde en jobb. Denne gruppen utgjør om lag 7000 personer i 2011, basert på rapporteringer til fylkesmennene. Disse møter særlige utfordringer ikke bare på arbeidsmarkedet, men også i forhold til det lokale utdanningsmarkedet. I 122 kommuner finnes ikke et grunnskoletilbud for voksne og flere kommuner har ikke et opplæringstilbud eller tilbyr for få timer. Nye tall fra Fylkesmennene i 12 fylker (Hedmark, Oppland, Telemark, Norland og Troms mangler foreløpig) viser at 1395 som deltok i opplæringen i første halvår 2012 anses å være analfabeter. IMDi har grunn til å tro at konkurransen om utdanningsplasser er økende fordi flere EØS- borgere har rettigheter i utdanningssystemet, for eksempel til grunnskole for voksne.

Kvinner

Kvinner skal ha samme resultatoppgåelse etter Introduksjonsloven, arbeid og utdanning. Dette krever mer av tilbudene i kommunene og av lærestedene som tilbyr norskopplæringen. Kvinner trenger i større grad tilrettelegging ved bl.a. barnehageplasser, gode transporttilbud eller førerkort og god oppfølging i fødselspermisjoner samt utdanningstilbud tilpasset deres voksne livssituasjon og lærebehov. Kvinner blir særlig sårbare for forverring i kommunale tilbud og for konkurranse på arbeidsmarkedet. Krav til språktesting for å oppnå innpass i sektorer med stor etterspørsel kan også redusere sysselsettingsprosenten for kvinner.

Overtakelse av forvaltningen av tilskuddet til norskopplæring fra fylkesmennene (kap. 822, post 60)

IMDi har i 2012 forberedt overtakelsen av norsktilskuddet fra fylkesmennene fra 01.01.2013. Et kritisk punkt har vært utviklingen av IKT-løsninger som effektiviserer forvaltningen av tilskuddet, ettersom arbeidsprosessene hos fylkesmennene i stor grad var basert på manuelle løsninger. I løpet av høsten 2012 har det blitt utviklet en elektronisk løsning for utbetaling av tilskudd. Tilskudd til kommunene samles nå i en felles utbetalingsfil som leses inn i IMDi's økonomisystem, og danner grunnlaget for en samlet utbetaling til alle landets kommuner. Dermed er manuell bokføring av utbetalingsbilag ikke lenger nødvendig. Det har også blitt utviklet en løsning for produksjon av tilskuddsbrev som gjør at alle brev til kommuner genereres samtidig og sendes ut på e-post til kommunene. Arbeidsmengden forbundet med produksjon av tilskuddsbrev blir dermed betydelig redusert. Brevene vil sendes ut med elektronisk signatur.

I november 2012 ble det gjennomført et pilotprosjekt i IMDi Nord, der utbetalingsløsningen ble brukt til å utbetale tilskudd for 3. kvartal 2012 til kommunene i Troms. Alle IMDi's regionkontorer var til stede og fikk delta på søknadsbehandling, utbetaling og utsending av brev. Alle regionkontorer hadde tidligere på høsten vært på hospitering hos fylkesmenn i egen region. Pilotprosjektet var vellykket. Nye løsninger fungerte som de skulle og ytterligere opplæring gjennomført.

NIR – Nasjonalt introduksjonsregister

IMDi lanserte nye versjoner av NIR mot slutten av 2011 som innebar betydelige endringer, blant annet på registrering av deltakere i introduksjonsprogram og i forhold til utvidet timeantall fra 300 til 600 timer norsk og samfunnskunnskap. Det ble dessverre identifisert en rekke feil og mangler i kjølvannet av de nye versjonene i løpet av 2012. Viser til nærmere beskrivelse av utfordringer i NIR i egen rapport fra IMDi vedlagt halvårsrapporten 2012.

Økt antall supporthenvendelser

Det har vært en fordobling i antall supporthenvendelser i 2012. Den store pågangen av supporthenvendelser skyldes delvis systemfeil i NIR og mangelfull visning av korrekt rettighetsstatus på enkeltpersoner i NIR. De nye NIR versjonene stiller i tillegg nye krav til kommunenes registrering på deltakere i introduksjonsordningen. Kommunene har derfor trengt både tilgang til etterregistrering for å rydde opp i mangelfull registrering bakover i tid samt veiledning for å registrere korrekt i henhold til nye krav for registrering.

Opplæring og veiledning

For å imøtekomme kommunenes behov for opplæring og veiledning har IMDi gjennomført fylkesvis NIR opplæring for både nye og erfarne superbrukere, i tillegg til opplæring for enkeltkommuner og fylkesmenn etter behov. NIR har også vært tema på kommunemøter, interkommunale samlinger og konferanser. Høsten 2012 lanserte IMDi "NIR i praksis", en grunnleggende opplæringsmanual i NIR for NIR brukere i kommunen. Håndboken gir en grunnleggende veiledning i NIR og kan brukes i kommunens internopplæring. Det er også sendt ut et informasjonsbrev om NIR til alle kommuner (NIR nytt), i tillegg til løpende informasjon, veiledning og rådgivning via NIR support, www.imdi.no, mail og telefon.

Kompetanseheving internt

For å øke effektiviteten og kvaliteten på support har IMDi jobbet med å systematisere og organisere supportarbeidet internt. Vedvarende feil og mangler i NIR og et høyt antall supporthenvendelser innebærer imidlertid fortsatt risiko for store restanser og lang saksbehandlingstid på support. Det er derfor fortsatt behov for å øke den interne kompetansen og ressursbruken på NIR for å betjene supporthenvendelser og håndtere løpende utfordringer.

Utvikling av nye NIR (Impact)

På bakgrunn av svakheter med dagens NIR er IMDi i gang med å planlegge for utvikling av et nytt NIR som er mer dynamisk og robust. Det nye NIR vil bli en del av Impact, IMDis nye IKT-system.

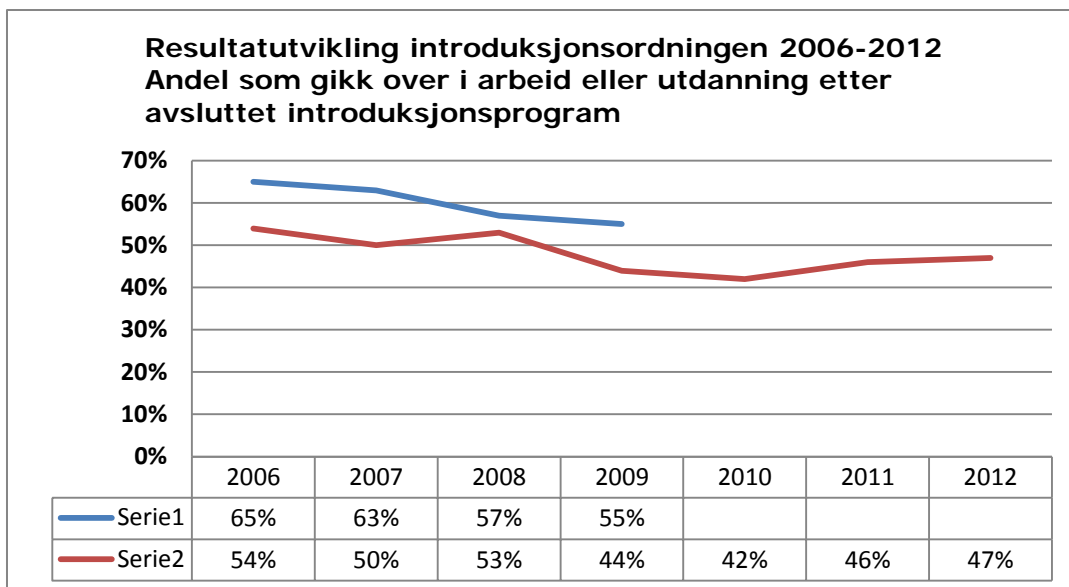
D3 Rask overgang til arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram

Styringsparametre

- Andel som går over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er 70 pst.
- Andel kvinner som går over i arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er at andelen skal øke.
- Andel av deltakerne i introduksjonsprogram som går over til arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program. Resultatkravet er 55 pst.
- Andel kvinner som går over til arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program. Resultatkravet er at andelen skal øke

Resultater

I 2012 gikk 47 % av deltakerne direkte over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. Resultatoppnåelse fordelt på kjønn i 2012 er M: 54 % og K: 36 %. Sammenlignet med i 2011: M: 54 % og K: 36 %, og i 2010: M: 51 % og K: 33 %. (Kilde NIR).

Serie 1: Resultat 1 år etter avsluttet program. Viser resultat for kohortene pr. avslutningsår.
 Kilde: SSB

Serie 2: Resultat direkte etter avsluttet program.
 Kilde: NIR og kommunenes egenrapportering

IMDi kan i VP rapportering for 2012 ikke oppgi hvor stor andel som gikk over i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Dette fordi SSB først i mars 2013 publiserer disse resultattallene. (Gjelder deltakere som avsluttet program i 2010).

I 2012 har det vært en *resultatoppgang* på 1 prosentpoeng for andel av deltakerne som går direkte over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet introduksjonsprogram sammenlignet med de to siste årene. Allikevel er det et negativt resultatavvik på 8 prosentpoeng i forhold til resultatkravet på 55 %. Andelen kvinner med direkte overgang til arbeid eller utdanning er i 2012 på samme nivå som i 2011, og resultatkravet om økt måloppnåelse for kvinner er ikke nådd.

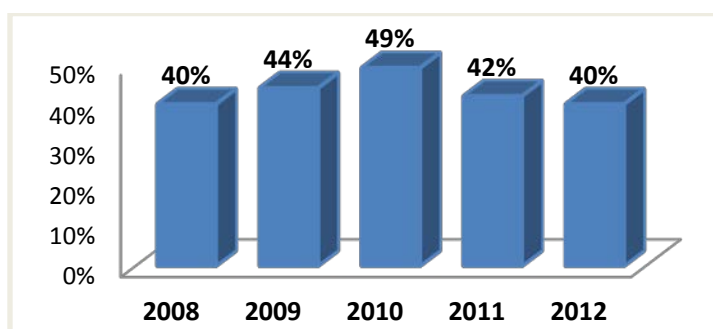
Det har vært en oppgang av for kvinner fra Somalia og Afghanistan som starter grunnskoleopplæring etter avsluttet program. I 2012 gikk 16 %⁷ av kvinnene fra Somalia over til grunnskoleopplæring etter avsluttet program. Dette er en positiv utvikling sett i forhold til at kun 6 % av kvinnene fra Somalia gikk over til grunnskoleopplæring etter avsluttet program i 2011. I 2010 var andelen 11 %, og i 2009 på 4 %. Somaliske kvinner har det laveste utdanningsnivået ved oppstart av introduksjonsprogram.⁸ I tillegg gikk 18 % av kvinnene fra Somalia over i videregående utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram i 2012. Dette gir en indikasjon på at kvinnelige deltakere fra Somalia gjennomfører grunnskoleopplæring i introduksjonsprogrammet. Andelen var på 15 % i 2011. Kvinner fra Afghanistan hadde også en økning i andel som gikk over til grunnskoleopplæring etter avsluttet program. I 2012 gikk 17 % av kvinnene fra Afghanistan over i grunnskoleopplæring sammenlignet med 10 % i 2011. Erfaringsmessig

⁷ I 2012 gikk også 16 % av de mannlige deltakerne fra Somalia over i grunnskoleopplæring etter avsluttet introduksjonsprogram.

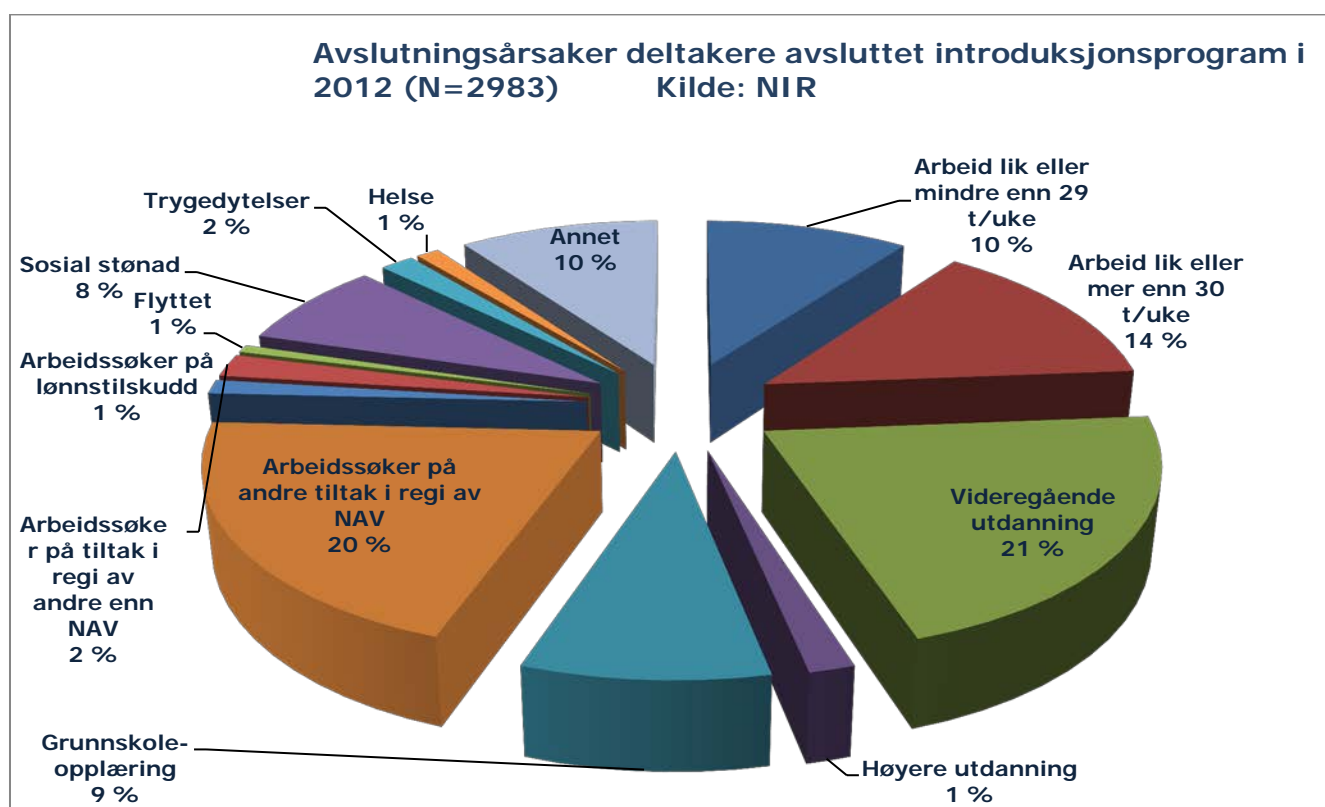
⁸ Ved oppstart introduksjonsprogram har 60 % ingen utdanning / ikke fullført grunnskole, 20 % har fullført grunnskole og 20 % har fullført videregående/høyere utdanning. (Kilde: SSB)

har kvinner fra Irak, Somalia og Afghanistan svak resultatoppnåelse direkte etter avsluttet program.

Andelen kvinner som *avsluttet* introduksjonsprogrammet i 2012 utgjorde 40 %. Erfaringsmessig har kvinner lavere overgang til arbeid eller utdanning enn menn etter avsluttet introduksjonsprogram. At kvinner utgjorde en forholdsvis lav andel av de som avsluttet program i 2012 kan ha bidratt positivt på måloppnåelsen.

Figur: Andel kvinner som avsluttet program i perioden 2008-2012.

Blant alle deltakerne som avsluttet program, gikk 20 % direkte over som arbeidssøker på NAV-tiltak i 2012, sml. med 24 % i 2011, 23 % i 2010, og 22 % i 2009. I 2012 gikk 9 % av deltakerne over til grunnskoleopplæring, sml. med 6 % i 2011, 5 % i 2010, og 4 % i perioden 2006-2009.

Årsaker til en positiv resultatutvikling fra 2010 til 2012 for introduksjonsordningen antas å kunne forklares ut i fra at arbeidsledigheten er redusert noe⁹, samt at noen av kommunene har iverksatt tiltak som er anbefalt av IMDi på bakgrunn av Fafo¹⁰ og av Rambøll¹¹ i rapporter om introduksjonsordningen. IMDi registrerer forbedringer og økt systematikk i kommunenes oppfølging av deltakere i introduksjonsprogrammet. Kommuner som gir i større grad arbeidsrettede program, individuelt tilpasset program med tett oppfølging av den enkelte, godt tverretattlig samarbeid og som samarbeider med bedrifter om opplæring med arbeidspraksis viser seg å få gode resultater.

IMDi kan i VP rapportering for 2012 ikke oppgi hvor stor andel som gikk over i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Dette fordi SSB først i mars 2013 publiserer disse resultattallene. (Gjelder deltakere som avsluttet program i 2010).

I 2012 var 68 % av de som avsluttet program fra Eritrea, Somalia, Irak, Myanmar, Afghanistan, statsløse palestiner, Etiopia og Iran. I 2011 utgjorde deltakere fra Eritrea, Somalia, Irak, Myanmar, Afghanistan og statsløse palestiner 79 % av de som avsluttet program.

I flere år har særlig menn fra Afghanistan og Eritrea svært gode resultater i introduksjonsordningen. Det kan ha innvirket positivt på måloppnåelsen i 2012 at det var en større andel menn fra Afghanistan som avsluttet program sml. med 2011 og 2010. Erfaringsmessig har kvinner fra Irak, Somalia og Afghanistan svak resultatoppnåelse direkte etter avsluttet program.

Vurdering av måloppnåelse

I dialog med kommuner har IMDi blitt orientert om at mange kommuner har lyktes med å foreta omlegginger slik at de på flere områder følger de anbefalinger som er gitt av IMDi. Følgende områder syntes fortsatt å være en utfordring for en del kommuner. Disse kommunene:

- Tilbyr ikke fulltids program
- Har ikke tilstrekkelig arbeidsretting av tiltak
- Tilbyr ikke kvalifisering som kombinerer norskopplæring med yrkesopplæring
- Har ingen eller få deltakere som gjennomfører arbeidsmarkedskurs i introduksjonsprogrammet
- Gir ikke tilbud om norsk trening i barselpermisjon
- Gir ikke tilbud om barnehageplass ved gjenopptak av introduksjonsprogram etter barselpermisjon
- Har ikke mål- og resultatstyring av introduksjonsordningen
- Har ikke felles lederforankring for arbeidet med introduksjonsordningen
- Har ikke gode og tette samarbeidsrelasjoner mellom Voksenopplæringen, NAV og kommunal enhet med ansvar for introduksjonsordningen

⁹ Den registrerte arbeidsledigheten blant bosatte innvandrere i Norge gikk ned fra 6,5 prosent i mai 2011 til 6,1 prosent i mai 2012. (KILDE: SSB).

¹⁰ Fafo rapport 2011:2. "Kvinner i kvalifisering. Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver

¹¹ Rambøll rapport 2011: "Analyse av resultatoppnåelse i introduksjonsordningen"

Tiltak og aktiviteter i 2012

Veiledning

IMDi har hatt dialog med kommunene vedr. mål- og resultatstyring av introduksjonsordningen, og IMDi har gitt veiledning til kommuner etter behov vedrørende mulige tiltak kommuner kan iverksette for forbedring av resultater. IMDi har i 2012 hatt særlig stort fokus på anbefalinger gitt i rapporter om introduksjonsordningen publisert av Fafo og av Rambøll i 2011. Veiledningsmaterieell IMDi har utarbeidet i forbindelse med disse rapportene har aktivt blitt benyttet i dialog med kommunene. IMDi har utarbeidet brosjyren INTROTIPS - Hvordan oppnå gode resultater for deltakere i introduksjonsprogram, film om introduksjonsordningen, Z-card, samt bordkalender 2012 med Intro tips.

IMDi har arrangert fagkonferanser for kommunene, samt deltatt i møter med kommunene om utfordringer og tiltak. Det har vært avholdt samarbeidsmøter og felles samlinger med de fleste NAV fylkeskontorene i 2012.

IMDi publiserer kontinuerlig fagstoff på introsidene.no, og har gjennomført en omstrukturering av nettsidene for å oppnå økt brukervennlighet.

Introduksjonsordningens fagsider på www.imdi.no er en av de mest besøkte fagnettsidene på imdi.no. Moduler for et e-læringsprogram om introduksjonsloven er utviklet og ble publisert 2. halvår 2012. Målgruppen for e-læringen er ansatte i kommunene som arbeider med introduksjonsprogrammet og norskopplæringen samt ansatte i IMDi. Det er registrert over 4000 treff på e-læringen siden august 2012.

Programrådgiverutdanningen ved HIBU har i skoleåret 2009/10, 2010/11 og 2011/2012 gitt utdanning til ca. 110 studenter. Nytt studie startet opp høsten 2012. Pilotperioden ble avsluttet våren 2012.

Kommunale tiltak

Noen kommuner har valgt å etablere særskilte tiltak ovenfor utvalgte grupper, og noen har valgt å ha et fokus på tiltak rettet mot deltakergrupper som har ingen eller liten utdanning. Tiltakene har bl.a. vært å arbeidsrette programtilbudet med større fokus på bruk av språk- og arbeidspraksis tidlig i programmet, ha fagnorsk på arbeidsplassen, og arbeidsnorsk i klasserommet. Noen kommuner tilbyr kurs som kombinerer yrkesopplæring med språkopplæring. I tillegg har noen kommuner igangsatt kompetansetiltak for de ansatte, slik som: Myndiggjøring av deltakere med fokus på kvinner. Erfaringsvis har kvinner og enkelte nasjonsgrupper lavere overgang til arbeid og utdanning etter avsluttet program.

Særlige utfordringer

NAV er sentral i gjennomføringen av introduksjonsordningen. Fremdeles er samarbeid mellom kommune og NAV stat i en del kommuner preget av en uklar ansvarsfordeling. Forslag til tiltak fremmet i Stortingsmelding nr. 6, En helhetlig integreringspolitikk, oppfører at regjeringen vil gjennomgå grenseflatene og samarbeidet på integreringsområdet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene blant annet om deltakere i introduksjonsprogram, samt gjennomgå bruken av arbeidsmarkedstiltak overfor innvandrere. Regjeringen vil også utrede hvordan man bedre kan kombinere introduksjonsprogram med grunnskole og videregående opplæring. Dette vil kunne danne grunnlag for det videre arbeidet på området.

Det vil være avgjørende at bosettingskommuner har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å opprettholde og forbedre kvalitet i programtilbudet. Videre vil det være av betydning at kommunene følger anbefalingene gitt av Fafo og Råmbøll om hva som bidrar til god måloppnåelse for deltakere i introduksjonsprogram.

D4 Kjennskap til og oppslutning om norske lover og grunnleggende rettigheter og plikter

Statsborgerseremonier

Styringsparameter

- Andel av personer som inviteres til statsborgerseremoni som deltar. Resultatkravet er at andelen som deltar i seremoniene skal øke.

Resultater

Av 11091 inviterte til statsborgerseremoni i 2012 deltok 2512 personer. Det gir en deltakerandel på 22,6 %. Deltakerandelen i 2011 var 24,7 % (2310 av 9335).

Statsborgerseremonier 2012 - VP-rapportering pr 30.06.2012 og 31.12.2012

			Første halvår 2012			Andre halvår 2012			Summert 2012					
Fylke	Dato	IMDi observatør	Antall invitert	Antall deltatt/påmeldt	Deltakerandel %	Dato	IMDi observ.	Antall invitert	Antall deltatt/påmeldt	Deltakerandel %	Antall invitert	Antall deltatt/påmeldt	Deltakerandel %	Endring fra 2011 %-poeng
Telemark						21/10	x	467	137	29,3	467	137	29,3	+2,3
Aust-Agder						21/10	x	178	68	38,2	178	68	38,2	-0,7
Vest-Agder						14/10	x	384	98	25,5	384	98	25,5	+6,2
Oslo Akershus	29/4	x	1502	255	17,0	?		3000	480	16,0	4502	735	16,3	-9,3
Østfold	29/4		330	82	24,8	?		187	47	25,1	517	129	25,0	+0,6
Vestfold	22/4		232	61	26,3	?		116	28	24,1	348	89	25,6	+4,8
Oppland	21/4	x	350	101	28,9						350	101	28,9	+8,2
Hedmark						4/11	x	318	79	24,8	318	79	24,8	+1,9
Buskerud	6/4	x	718	172	24,0				0		718	172	24,0	+0,5
Nord-Trøndelag						24/11		175	45	25,7	175	45	25,7	-3,5
Sør-Trøndelag	3/6		353	107	30,3	4/11	x	140	47	33,6	493	154	31,2	-6,4
Møre og Romsdal	2/6		320	120	37,5						320	120	37,5	+6,6
Nordland	12/5	x	300	73	24,3						300	73	24,3	+4,2
Troms						14/5! 27/10		198	66	33,3	198	66	33,3	-0,7
Finnmark						31/10 1/11		196	39	19,9	196	39	19,9	-6,4
Sogn og Fjordane	28/4	x	139	51	36,7						139	51	36,7	+6,3
Hordaland	10/6	x	461	120	26,0	02/12		277	76	27,4	738	196	26,6	+6,0
Rogaland	3/6	x	520	113	21,7	11/11		230	47	20,4	750	160	21,3	+2,6
			5225	1255	24,0			5866	1257		11091	2512	22,6	

Statsborgerseremonier 2012 - VP-rapportering pr 30.06.2012 og 31.12.2012

Tall innhentet fra fylkesmennene. Der det ikke er tall på faktisk deltakelse, er tall for antall påmeldte brukt. Endringene fra 2011 til 2012 er i prosentpoeng.

	2009	2010	2011	2012
Inviterte	: 8481	8078	9335	11091
Deltakere	: 1841	1758	2310	2512
Andel	: 21,7 %	21,8 %	24,7 %	22,6 %

Vurdering av måloppnåelse

Målet om økt deltakelse i 2012 ikke er nådd. Deltakerandelen for 2012 viser en nedgang på 2,1 % poeng fra 2011. Det er særlig Oslo/Akershus som bidrar til nedgangen i deltakerandel. Oslo/Akershus har det største antallet inviterte (4502 personer) og endringer i deltakerandel får forholdsvis stor effekt for det nasjonale resultatet. Andelen som deltar i seremoni er gått ned fra 25,6 % i 2011 til 16,3 % i 2012.

Et viktig bidrag til nedgangen i målt deltakerandel har sin forklaring i tallmaterialet som rapporteres fra Oslo/Akershus. Fylkesmannsembetet har i 2012 rapportert på faktisk deltakelse. Tidligere års rapporteringspraksis har basert seg på antall som takket ja til invitasjonen, med den begrunnelse at det ikke var praktisk mulig å få en nøyaktig registrering på hvem som faktisk møtte opp og deltok i seremonien. Av de 893 som takket ja til invitasjonen i 2012 var det 674 som møtte opp på seremonien. Tallmaterialet for IMDis statistikk er i utgangspunktet basert på antall som møter frem på seremoniene, kun Oslo/Akershus og Hordaland har rapportert på antall som takker ja til invitasjonen.

I Oslo/Akershus er det i tillegg en markant nedgang i andelen som takket ja til invitasjonen (fra 25,6 % i 2011 til 19,8 % i 2012). Det er også satt et tak på antall som inviteres til seremoni i Oslo Rådhus. I 2012 var makstallet 1500 pr seremoni og denne avgrensingen kan også få innvirkning på deltakerandelen.

Deltakelsen i de øvrige fylkene viser imidlertid gode resultater. 12 av 18 fylker har økning i deltakerandelen sammenliknet med 2011. 15 av 18 fylker har en deltakerandel på 24 % eller mer. Aust-Agder, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Troms og Sogn og Fjordane har mer enn 30 % deltakerandel. Aust-Agder har også i år høyest deltakerandel med 38,2 %. Hvis vi ser bort fra Oslo/Akershus er den samlede deltakerandelen 27,0 %.

Særlige utfordringer

Over tid ser vi at deltakerandelen også varierer mye i hvert fylke. Det er vanskelig å avdekke hvilke forhold som innvirker på deltakelsen i den enkelte seremoni. IMDis regionkontor følger spesielt opp fylker med nedgang i deltakerandel sammen med Fylkesmannen og det vurderes lokale tiltak.

Fylkesmannen i Oslo/Akershus må følges opp spesielt i 2013. Det blir viktig å finne tiltak for å øke deltakerandelen, herunder praktiske løsninger knyttet til seremonistedets kapasitet.

Arbeid mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Styringsparametre:

- Førstelinjen i barnevernet, politiet, skolene og utenriksstasjonene skal ha kunnskap om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt kjennskap til kompetanseteamet mot tvangsekteskap og andre relevante instanser. Resultatkravet er at denne kunnskapen skal øke.

- Aktuelle ungdomsgrupper og innvandrer miljøer skal ha kunnskap om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt ha kjennskap til relevante instanser. Resultatkravet er at denne kunnskapen skal øke.
- Etablere regionale kompetansenettverk. Resultatkravet er at det skal etableres regionale kompetansenettverk i hver av IMDi's regioner."

Resultater og vurdering av måloppnåelse

IMDi's tiltak bidrar til økt kompetanse, kunnskap og bevissthet om tvangsekteskap og relatert problematikk skoler, utenriksstasjoner og i førstelinjetjenesten. Flere ansatte i hjelpeapparatet tar kontakt for råd og veiledning, og personer som selv søker hjelp er totalt sett økende. Måloppnåelsen i 2012 vurderes som meget god.

Minoritetsrådgivere (MR) og integreringsrådgivere (IR) har drevet et utstrakt arbeid med fortsatt kompetanseheving av ansatte i skolene. Minoritetsrådgiverne har arbeidet med ulike metoder for å styrke ungdom til å ta egne valg. Det har vært et økt fokus på å utvikle samarbeidet med de ansatte i skolen og utenriksstasjonene. Dette har ført til at flere av sakene nå avdekkes og løses i fellesskap. Månedlig volum på samtaler og veiledning av ungdom utført av Minoritetsrådgivere ligger på til sammen ca. 700.

Minoritetsrådgivere, Kompetanseteamet og de regionale nettverkene arbeider med å etablere et godt samarbeid med politi, barnevern, NAV og frivillige organisasjoner. Arbeid med enkeltsaker har gitt økt kompetanse og forståelse for viktigheten av samarbeid mellom de ulike instanser.

Kvantitative resultater med kommentarer

Nye saker til Minoritetsrådgiverne, Integreringsrådgiverne, Kompetanseteamet og regionale koordinatorene fordeler seg på følgende sakstyper¹²:

KATEGORI	Minoritetsrådgivere				Integreringsrådgivere			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Gjennomført TVE	15	12	9	6	10	11	17	14
Frykt for TVE	102	71	88	78	27	21	21	34
Etterlatt i utlandet	15	10	15	18	24	38	48	74
Frykt for etterlatt i utlandet	30	28	18	23	14	1	17	14
Vold/trusler	63	63	67	76	7	4	14	12
Ekstrem kontroll	117	110	91	173	5	0	0	5
Gjennomført KLL	0	2	5	5	0	0	0	0
Frykt for KLL	2	1	4	9	0	1	4	6
Gj.f. TVE og KLL	-	-	-	0	0	0	0	0
Frykt for TVE og KLL	-	-	-	2	0	0	0	0
Total	344	297	297	390	94	76	121	159

¹² Kilde: IMDi. Det kan være overlappende rapportering mellom sakene til MR, IR, Kompetanseteamet og regionale koordinatorene. Tallene sier ikke noe om utviklingen i en sak, da den kun registreres én gang. Tabellen sier heller ikke noe om antall saker som det til enhver tid arbeides med, da mange saker går over lang tid.

Antall saker fra minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne viser en økning sammenlignet med tidligere år. Dette viser at ordningen dekker et behov og at den i økende grad er kjent. Det har i 2012 også vært utplassert noe flere Minoritetsrådgivere enn foregående år, som bidrar til at flere saker fanges opp.

Minoritetsrådgiverne rapporterer om 390 nye saker i 2012. Dette er en betydelig økning sammenlignet med tidligere år. Økningen i antall saker slår i ut i kategorien ekstrem kontroll, som har gått fra 91 saker i 2011 til 173 saker i 2012. Dette er et signal på arbeidet treffer som det er ment, nemlig forebygging. Det er for øvrig kun små endringer i fordeling av saker på kategori totalt sett. Etter ekstrem kontroll (44 %), er det frykt for tvangsekteskap (20 %) og trusler/vold (19 %) som er de største kategoriene.

80 % av sakene til minoritetsrådgiverne gjelder jenter, og 60 % av sakene gjelder personer under 18 år. Dette er en økning fra tidligere år, som nok skyldes av flere Minoritetsrådgivere er utplassert på ungdomsskoler. De aller fleste sakene (42 %) kommer via en ansatt i skolen, mens i en av fem saker tar den utsatte personen selv kontakt.

Integreringsrådgiverne har registrert 159 nye saker i 2012. Det er en ganske betydelig økning sammenlignet med tidligere år. Økningen viser seg særlig i kategorien etterlatt i utlandet, og i noen grad i frykt for tvangsekteskap. I 2012 gjelder flest saker etterlatt i utlandet (46 %), frykt for tvangsekteskap (21 %). 78 % av sakene til IR gjelder jenter. Aldersfordelingen er jevn. Førstelinjen tar i økende grad kontakt med IR, i 2012 kom 38 % av sakene til IR via skole (13 % fra Minoritetsrådgivere), helsetjeneste, barnevern, politi, og UDI. I én av fire saker er det personen selv som tar kontakt.

Rådgiverne ved skolen og utenriksstasjoner melder at de i økende grad samarbeider med de øvrige ansatte om enkeltsaker.

KATEGORI	Kompetanseteamet				Regionale koordinatører
	2009	2010	2011	2012	2012
Gjennomført TVE	46	73	44	85	2
Frykt for TVE	73	114	86	80	4
Etterlatt i utlandet	17	36	47	34	1
Frykt for etterlatt i utlandet	26	45	12	7	0
Vold/trusler	77	78	80	107	6
Ekstrem kontroll	19	10	7	9	0
Gjennomført KLL	1	1	0	5	0
Frykt for kjønnslemlestelse	4	2	3	12	1
Gjennomført TVE og KLL	-	-	-	-	0
Frykt for TVE og KLL	-	-	-	-	5
Annet*	13	19	15	21	-
Total	276	378	294	360	19

Kompetanseteamet fikk totalt 360 nye saker i 2012, som er en økning sammenlignet med 2011, men på nivå med 2010. Det er en dobling i antall saker som gjelder gjennomført tvangsekteskap sammenlignet med 2011. Det er også en kraftig økning i antall saker som dreier seg om trusler og/eller vold. De fleste sakene som er registrert av Kompetanseteamet i 2012 dreier seg om trusler og/eller vold(30 %), gjennomført tvangsekteskap(24 %)og frykt for tvangsekteskap(22 %) dette er i tråd med gjennomsnittet for hele handlingsplanperioden.

Det er ganske stor spredning i hvem som tar kontakt med Kompetanseteamet, noe som viser at teamet er kjent av mange instanser. 22 % av sakene kom fra UDI, som er en stor økning fra 2011 og som trolig skyldes et godt internt arbeid i UDI. 13 % kom fra barnevernet, 12 % fra minoritetsrådgivere og 8 % fra integreringsrådgivere. I tillegg har de fått saker fra bl.a. asylmottak, frivillige organisasjoner, helsetjenesten, kriesentra og venner. Førstelinjetjenesten under ett utgjør 77 % av alle henvendelsene til Kompetanseteamet i 2012.

Regionkontorene er kommet ulikt langt med å opprette regionale kompetansenettverk. Allerede eksisterende nettverk er kartlagt i noen grad. Det har vært varierende interesse for samarbeid og etablering av nettverk hos aktuelle samarbeidspartnere. For å lykkes med slike nettverk er det av betydning med samarbeidsavtaler eller mandat der rammer og fordeling av oppgaver, ansvar og roller er tydeliggjort. Det er rapportert et lite antall saker i 2012, men det er positivt at nye virksomheter melder fra om saker. Det arbeides med en plan for kompetanseheving i regionene i samarbeid med Kompetanseteamet.

Fordelingen av type saker på henholdsvis Minoritetsrådgiverne, Integreringsrådgiverne og Kompetanseteamet bekrefter tidligere tendenser. Minoritetsrådgiverne kommer i kontakt med elevene på et tidlig tidspunkt og kan arbeide forebyggende, mens Integreringsrådgiverne og Kompetanseteamet i større grad involveres i kriesaker. Kompetanseteamet er primært en veiledningstjeneste for førstelinjen og kommer derfor inn i sakene først når ungdom har kontaktet hjelpeapparatet. Tilsvarende involveres Integreringsrådgiverne ofte først når ungdom er i utlandet og problemer har oppstått. Det nasjonale bo- og støttetilbudet for kvinner, menn, par og medfølgende barn, omfatter 19 boenheter med 28 plasser. I 2012 flyttet 37 personer inn i botilbudet. 4 av disse var menn, 33 var kvinner. Dette er en økning fra 2011, hvor det ble foretatt 31 plasseringer i botilbudet. Siden opprettelsen av det nasjonale bo- og støttetilbudet i 2009 har det blitt foretatt 99 plasseringer i tilbudet (til sammen 106 plasseringer, men i 7 av tilfellene har vedkommende trukket seg før innflytting). Det omfatter et tilbud til 5 barn, 11 menn og 92 kvinner.

En stor andel av sakene hvor personer ble tilbudt plass i botilbudet kom fra kriesenter, politi og MR. Kriesentra var melder i 12 av sakene i 2012, politi i 6 av sakene, MR i 6 av sakene, IR i 2 av sakene, frivillige organisasjoner i 4 av sakene i 2012.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Skolene og samarbeidspartnere

I 2012 ble første del av et skole-hjem prosjekt ved Sogn videregående skole, Rommen barneskole og Holmlia ungdomsskole gjennomført. Resultater av dette prosjektet så langt er styrket dialog, samhandling og samarbeid mellom skole og hjem. Det gir samtidig en mulighet for å ivareta og styrke foreldrenes medvirkning og deltakelse i skolerelaterte og aktuelle tema. Et bedre samarbeid mellom skole og hjem kan sikre at elevene får realisert sine muligheter for læring og utvikling gjennom å bli anerkjent og oppleve tilhørighet, mestring og trygghet både i hjemmet og på skolen. Prosjektet har samarbeidet aktivt med Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) og Multikulturelt initiativ- og ressursnettverk (MiR), og videreføres og utvides i 2013.

“Retten til egne valg” er et ressurshefte utarbeidet i tett samarbeid med Ulsrud videregående skole. Det ble arrangert et seminar den 12. april 2012 hvor ressursheftet ble promotert. 13 videregående skoler var representert sammen med Barne- og familieetaten i Oslo kommune og Bufdir. I tillegg har ressursheftet blitt presentert i Stavanger kommune: Nettverkssamling for rådgivere og lærere, i bydel Alna: Salto møte for bl.a. lærere, VOX: Seminar for lærere i voksenopplæringen i hele Norge, Nettverkssamling i Sverige, Udir: Samling for rådgivere nasjonalt, Bufetat: Tvangsekteskap nettverkssamling. I tillegg har regionkontorene i IMDi lansert ressursheftet på regionale konferanser. “Retten til egne valg” er lagt ut på IMDi sine nettsider og er oversendt Udir som vil legge den ut på sine nettsider.

Et nytt tiltak i Handlingsplanen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse 2012 er etablering av regionale koordinatorene. IMDi har ansatt seks regionale koordinatorene som skal etablere og drifte nettverk i samarbeid med ulike instanser på regionalt nivå, slik som Politiet, Bufetat, RVTS, UDI, skoleeiere og relevante kompetansmiljøer. Det har vært gjennomført to samlinger for regionale koordinatorene og kompetanseteamet for å etablere samhandlingsrutiner. Koordinatorstillingene og deres funksjon er organisert ulikt med bakgrunn i kontorenes interne organisering og oppgaveløsningsrutiner. Koordinatorene har opplevd at det har vært varierende interesse for samarbeid og etablering av kompetansenettverk hos aktuelle samarbeidspartnere. Det arbeides med en plan for kompetanseheving i regionene i samarbeid med Kompetanseteamet.

IMDi har besøkt offentlige og frivillige instanser i Danmark og Sverige som først og fremst jobber med forebygging av TVE og KLL i skolen eller med oppfølging av ungdommer under og etter opphold i skjermet botilbud. Hensikten har vært å utveksle erfaringer samt planlegge et felles praksisrelatert arbeidsseminar i Norge. Seminaret er nå utsatt til 2013.

Kunnskapsutvikling

I 2012 ble rapporter fra tre FOU-prosjekter lansert og presentert for IMDi:

1) Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker, 2) Hvem bestemmer? Ektefellevalg blant unge med innvandrerbakgrunn og 3) Æresrelatert ekstrem kontroll – dilemmaer og utfordringer.

ISF fikk FoU oppdraget “Lengre utenlandsopphold blant barn og unge med innvandrerbakgrunn i norsk grunnopplæring – omfang, konsekvenser og tiltak”. Rapporten leveres medio november 2013.

En rapport bestilt av IMDi, om utvikling av nettsiden tvangsekteskap.no, IMDi ble utarbeidet av IT-konsulentselskapet SKILL og oversendt departementet i desember 2012.

Tettere tilknytning til IMDi og øvrige samarbeidspartnere

I 2012 har IMDi også arbeidet målrettet for å forberede en overføring av arbeidet fra å være prosjektorganisert til å bli en integrert i IMDis øvrige integreringsarbeid. Det er utarbeidet et erfaringsnotat om IMDis arbeid på feltet tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, som grunnlag for implementering av fagfeltet i IMDi. Og videre er det satt i gang et prosjekt i Region Midt for å se på sammenhenger mellom arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse og regionkontorets øvrige oppgaver. Videre er det utarbeidet beskrivelse av MR-rollen som bygger på 5 års erfaring med MR i skolene.

Rollebeskrivelsen er utarbeidet i samarbeid med skolesektoren. Den beskriver ansvarsområder og arbeidsoppgaver for minoritetsrådgivere.

I 2012 har vi hatt forsøksordninger ved 7 skoler hvor skolene har overtatt personalansvar/oppfølging av Minoritetsrådgiverne. Ordningene er fulgt tett opp av IMDi, og tilbakemeldingene er utelukkende positive både fra minoritetsrådgivere og skolene som deltok. IMDi og Utdanningsetaten i Oslo har påbegynt et arbeid med mål om å utarbeide samarbeidsavtale om utleie av arbeidstagerne. Iverksettelse er planlagt 1. kvartal 2013. I 2013 vil forsøksordningen utvides til å gjelde samtlige skoler med Minoritetsrådgivere.

Kompetanseteamet ble utvidet med representanter fra HOD og AVdir. De er nå godt integrert i teamets arbeid. Det er utarbeidet rollebeskrivelser for samtlige deltagere i teamet. Arbeidet i henhold til det nye mandatet av 19. juni 2012 er iverksatt.

I løpet av 1. halvår 2012 ble de tre integreringsrådgiverstillingene som ikke allerede var spesialutsendinger, omgjort til dette. Det innebærer at Utenriksdepartementet (UD) overtar arbeidsgiver- og personalansvaret, mens IMDi fortsatt står for den faglige oppfølgingen. Alle fire utsendingene var på plass i august. Det ble utarbeidet et mandat for stillingene i samarbeid med UD. Som en del av kompetanseoverføringen til UD-systemet, har IRer og medlemmer av Kompetanseteamet deltatt på to regionale samlinger for utenriksstasjonene, henholdsvis Midtøsten/Nord-Afrika (Ankara) og Asia (Bangkok). Deltakelse på disse samlingene kan se ut til å ha større effekt enn formidling gjennom de obligatoriske utreisekursene. På samlingene møtes representanter fra ambassader som i praksis møter problematikken rundt tvangsekteskap (TVE), kjønnslemlestelse (KLL) og tilgrensende områder. Det etableres kontakt og nyttige nettverk mellom IR og øvrige ambassader i området.

Arbeidsinnvandring

- **Styringsparameter**

Ny i Norge med informasjon til arbeidsinnvandrere om rettigheter og plikter skal oppdateres årlig. Resultatkravet er at nettversjonen er oppdatert innen 30. september 2012 (jf tiltak i St.meld.nr.18 om Arbeidsinnvandring).

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Nettversjonen ble oppdatert innen fristen. Tilbakemeldinger fra brukerne er svært gode. Dette tyder på at Ny i Norge fortsatt treffer informasjonsbehovet. Ny i Norge brukes nå ikke bare av primærmålgruppen arbeidsinnvandrere, men også av offentlige etater i tjenesteytingen. Kommuner, voksenopplæringssentra, utdanningsinstitusjoner, bedrifter og frivillige organisasjoner distribuerer Ny i Norge til arbeidsinnvandrere.

I 2012 har det vært over 260 000 besøk/1 094 000 sidevisninger, 65 % økning ift samme periode i fjor. 54 prosent kom fra utlandet (fra 181 ulike land), hvorav Polen (12 %), Nederland (7 %), Litauen (6,5 %), Tyskland (3,2 %) og Spania (2,9 %) er landene med flest besøk. Besøkende fra Sydeuropeiske land i økonomisk krise som Spania, Portugal og Hellas utgjør til sammen (4,1 %).

Det tyder på at vi treffer målgruppen. De mest besøkte temaene er fakta om Norge, skolesystemet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, helse.

40 000 eksemplarer av den oppdaterte papirversjonen (på norsk, engelsk og polsk) ble distribuert innen september 2012. Det er spesielt bedrifter i oljesektoren og deres leverandører som bestiller store antall bøker. Dette kan tyde på aktiv rekruttering fra utlandet og at bøkene er et godt verktøy i rekrutteringsprosessen. Av offentlige etater er det Skatteetaten og NAV som mottar flest bøker. Oppdateringen av Ny i Norge bygger på innhentede tilbakemeldinger fra brukerne, samt offentlige etater og frivillige organisasjoner som har hyppig kontakt med målgruppen. Papirutgaven anses som like viktig som informasjon på nett - den brukes på flere måter – som informasjonskilde og språkopplæringsverktøy. Det påpekes av brukerne at Ny i Norge møter informasjonsbehovet og møter behovet for å få tilgang til informasjon som er tilpasset og samordnet. Nynorge.no ble utvidet med informasjon rettet mot familiegjenforente med norske borgere. Utvidelsen ble lansert på IMDi Nord sin integreringskonferanse 1. november 2012.

I 2012 har 6 organisasjoner fått støtte til informasjons- og veiledningstiltak rettet mot arbeidsinnvandrere over post 821/71. Organisasjonene formidler informasjon om rettigheter og plikter og bidrar til nettverksbygging og integrering i lokalmiljøet. Det er flere lokale organisasjoner enn i 2011 som har fått støtte. Mange av prosjekter retter seg generelt mot familiegjenforente kvinner hvor lokalt nettverk, arbeid og familie er viktige tema. Mangel på norskkunnskaper gjør det fortsatt vanskelig å orientere seg i det norske samfunnet, spesielt i kontakt med det offentlige tjenesteapparatet.

Utfordringer

EØS-borgere trenger ikke lenger å søke om en tillatelse for å komme til Norge. De trenger kun å registrere seg hos politiet. Dette gjør at det er svært vanskelig å ha en nøyaktig oversikt over hvor mange arbeidsinnvandrere som til enhver tid oppholder seg i Norge. SSB statistikken viser fortsatt at polakker er den største arbeidsinnvandringsgruppen (over 70 000).

Siste prognose fra NAV anslår at det vil bli om lag 100 000 flere i jobb ved utgangen av neste år enn det var ved utgangen av 2012. Mange av de nye jobbene vil komme innen helse, pleie og omsorg, bygg og anlegg og den delen av industrien som leverer varer og tjenester til oljesektoren. Siden flere av disse bransjene signaliserer mangel på arbeidskraft vil antakelig arbeidsinnvandrere som fyller en del av de ledige jobbene. NAV venter at det fortsatt vil komme mange polakker, litauere og svensker til Norge. Siden arbeidsledigheten i Sør-Europa er høy, er det grunn til å tro at innvandringen fra landene derifra kan øke. Den høye arbeidsinnvandringen fører også til stor befolkningsvekst. Økt arbeidsinnvandring kan føre til sterkere press på det offentlige tjenesteapparatet og vil stille høyere krav til tjenesteyting overfor arbeidsinnvandrere og på sikt også deres familiegjenforente.

Det er stort press på boligmarkedet (spesielt i store byer) hvor nyankomne arbeidsinnvandrere konkurrerer med andre grupper som søker på utleiemarkedet (flyktninger, studenter, nyetablerte). Det kan føre til at de aksepterer dårlige forhold på grunn av boligmangel eller at de bidrar til prisøkning ift andre grupper. Generelt boligmangel fører også til at arbeidsinnvandrere ikke klarer å etablere seg på det lokale eiemarkedet. Det gjør at særlig bedrifter og små kommuner ikke klarer å beholde den arbeidskraften de trenger.

På oppdrag fra Distriktsenteret (KDU) og IMDi har NIBR gjennomført et prosjekt om hva som motiverer innvandrere inkludert arbeidsinnvandrere til å bli boende i Distrikts-Norge. Rapporten påpeker blant annet at lite blir gjort for å kartlegge hvordan kompetansen til arbeidsinnvandreres ektefeller kan nyttiggjøres i det lokale arbeidsmarkedet. Arbeidsinnvandrerne opplever at de er i stor grad overlatt til seg selv av lokale myndigheter. De etterlyser informasjon om etablering i arbeids- og boligmarked. Rapporten viser manglende helhetlig tilnærming til kommunenes innvandrere. Arbeidsinnvandrere deltar i lokal organisasjonsliv i ulik grad – familier uten barn eller enslige er mindre aktive enn familier med barn hvor deltakelse i barnas aktiviteter bidrar til nettverksbygging utenfor arbeidstiden. Distriktskommuner etterspør kompetansen på integrering av arbeidsinnvandrere i lokale samfunn. Det er spesielt løsninger på bolig og inkluderingstiltak som er mest etterspurt.

D5 Høyere sysselsetting blant innvandrere

Sysselsetting blant innvandrere generelt

Styringsparameter

Det er ikke eget styringsparameter for dette. Under punkt 2 i Tildelingsbrevet - Overordnede utfordringer og prioriteringer- står det blant annet:

“IMDI skal, i samarbeid med relevante etater og samarbeidspartnere, bidra til bedre bruk av innvandreres kompetanse, bidra til å øke sysselsettingen blant innvandrerbefolkningen og bidra til at innvandrere ikke støtes ut av arbeidsmarkedet.”

Resultater

Antall sysselsatte innvandrere økte med over 30 000 fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Innvandrere stod for over 70 % av veksten i sysselsettingen i denne perioden. Det var størst økning i antall sysselsatte blant innvandrere fra EU-landene i Øst-Europa (over 17 000), men det var også noe økning blant mer etablerte innvandrergrupper. Andel sysselsatte innvandrere totalt steg med 1,2 prosentpoeng, fra 61,6 til 62,8 %, i løpet av 2011. Blant befolkningen totalt var sysselsettingen uendret, på 69,1 %. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2011, SSB.)

Innvandrere fra EU-land i Øst-Europa hadde størst økning med 2,7 prosentpoeng. Sysselsettingsnivået blant disse ligger høyere enn for befolkningen totalt, på 73,6 %. Gruppen fra Øst-Europa utenom EU lå på 62,2 % sysselsatte, med en økning i sysselsetting på 0,7 prosentpoeng. Innvandrere fra Afrika har 44,2 % sysselsatte, en svak økning på 0,3 %, mens innvandrere fra Asia har cirka 54 prosent sysselsatte. Disse nivåforskjellene har vært relativt stabile uavhengig av konjunktorene på arbeidsmarkedet. Sysselsettingsveksten var sterkest blant innvandrer menn hvor økningen var på 1,8 prosentpoeng – fra 65,8 til 67,6 %. Veksten var noe svakere blant innvandrer kvinner hvor sysselsettingen økte med 0,5 prosentpoeng – fra 57,1 til 57,6 prosent. Se mer om kjønnsdifferansen i sysselsetting under Innvandrer kvinner og arbeid.

Den registrerte arbeidsledigheten blant innvandrere gikk ned fra 6,5 prosent i mai 2011 til 6,1 prosent i mai 2012. Også i resten av befolkningen var det en nedgang i arbeidsledigheten, fra 1,9 prosent til 1,8 prosent. Totalt var 20 458 innvandrere registrert ledige, cirka samme antall som året før. Det var kun blant menn at ledigheten i

innvandrerguppen gikk ned, en nedgang på 0,9 prosentpoeng fra mai 2011. For innvandrerkvinner var det en marginal økning i ledigheten på 0,1 prosentpoeng. I befolkningen ellers hadde menn og kvinner samme nedgang i arbeidsledigheten på 0,2 prosentpoeng. Ledigheten blant innvandrere er 5,8 % hos mennene mot 6,3 % hos kvinnene, mens den i resten av befolkningen var 2,0 hos mennene mot 1,5 % hos kvinnene. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 2. kvartal 2012, SSB.)

Innvandrere fra EU-landene i Øst-Europa har fremdeles den sterkeste nedgangen i den registrerte ledigheten. For denne gruppen gikk ledigheten ned med 1,2 prosentpoeng fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Innvandrere fra de øvrige verdensregionene hadde en liten økning i ledigheten på mellom 0,2 prosentpoeng (Afrika) og 0,1 prosentpoeng (Sør- og Mellom-Amerika). Den afrikanske gruppen har fortsatt høyest ledighet med 12,4 prosent. Ledigheten blant innvandrere fra Asia er 7,7 %. Innvandrere fra tre av de øvrige landgruppene, Sør- og Mellom-Amerika, Øst-Europa utenom EU og EU-landene i Øst-Europa, har en ledighet på litt i overkant av 6 prosent. I likhet med tidligere kvartal er det stor avstand fra de ovennevnte gruppene til innvandrerne fra Norden og Vest-Europa for øvrig som hadde en ledighet på henholdsvis 2,3 og 2,7 prosent. Den minste gruppen, som kommer fra Nord-Amerika og Oseania, hadde den laveste registrerte ledigheten blant innvandrere på 2,1 prosent.

Vurdering av måloppnåelse

Selv om det er store variasjoner, har innvandrere som gruppe betydelig lavere sysselsetting og høyere arbeidsledighet enn befolkningen for øvrig. Imidlertid ser vi en økning i antall og andel sysselsatte innvandrere fra 2010 til 2011, til forskjell fra befolkningen som helhet hvor sysselsettingsnivået var uendret. Det er også en fortsatt nedgang i andel ledige, både blant innvandrere og i befolkningen som helhet. Dette er en positiv utvikling.

Lav sysselsetting og høy ledighet blant innvandrere fra Afrika og Asia, er blant annet et utslag av den store flyktningeandelen og at det er flere med kortere botid i Norge i disse gruppene enn de andre gruppene. Dette gjelder i særlig grad den afrikanske. Afrikanske innvandrere har i mange år hatt det høyeste ledighetsnivået, uavhengig av konjunktorene på arbeidsmarkedet. Botid har større betydning for sysselsettingsnivået blant de som kommer hit på grunn av flukt enn for de som kommer av andre grunner, som for eksempel arbeid og er sysselsatt kort tid etter ankomst.

NAVs bedriftsundersøkelse våren 2012 viser at det er mindre optimisme hos arbeidsgivere om økt sysselsetting enn for ett år siden. Optimismen har økt spesielt innen helse- og sosialtjenester, mens den har sunket mest innen finansierings- og forsikringsvirksomhet. Undervisning er den eneste næringen hvor det er flere som venter en redusert sysselsetting enn som forventer økt sysselsetting det kommende året. NAV estimerer på bakgrunn av bedriftenes besvarelser en mangel på arbeidskraft til 36 700 personer, 24 300 færre enn året før. (Kilde: Arbeid og velferd, rapport nr. 2-2012, NAV.)

Til tross for en svak vekst i internasjonal økonomi, forventes at den solide veksten som har vært i Norge vil fortsette også i årene fremover. NAVs prognoser for arbeidsmarkedet viser en svak økning av antall ledige, samtidig som det vil bli økt etterspørsel etter arbeidskraft innen bygg og anlegg, oljerelatert industri, og innen helse- og sosialtjenester. I løpet av de neste to årene forventes mange nye arbeidsinnvandrere til Norge. (Kilde: Arbeid og velferd, rapport nr. 3-2012, NAV.)

Tiltak og aktiviteter i 2012

For å bidra til økt sysselsetting gjennomfører IMDi tiltak innenfor *kvalifisering, kunnskapsformidling, råd og veiledning om mangfold i arbeidslivet, interjvuordningen og entreprenørskap*. IMDi samarbeider med kommunene og Vox om arbeidsretting av norskopplæringen. IMDi har videre inngått særlig samarbeid med utvalgte kommuner i forhold til tiltak og aktiviteter knyttet til å få økt sysselsetting blant innvandrere i kommunen. IMDi forplikter seg til å tilrettelegge for kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling om kommunens aktiviteter, formidle gode grep og bistå med sin kompetanse på ulike sider av integreringsarbeidet. Det er blitt gitt FoU-midler knyttet spesielt til prosjekt som retter seg mot næringslivet. Når det gjelder omtale av IMDis kvalifiseringstiltak, viser vi til punktene om Ny sjanse og entreprenørskap som er omtalt særskilt nedenfor. For omtale av norskopplæring og introduksjonsordningen, se under delmålene D2 og D3.

Innvandrerkvinner og arbeid

Styringsparameter

- Andel sysselsatte innvandrerkvinner. Resultatkravet er at andelen skal øke.

Resultater

Per 4. kvartal 2011 var andelen sysselsatte innvandrerkvinner 57,6 %, en økning på 0,5 prosentpoeng fra 4. kvartal 2010. Sysselsettingen blant menn var 67,6 %, en økning på 1,8 prosent. Differansen mellom kjønnene er på 10 prosentpoeng, atskillig større enn mellom kjønnene i befolkningen totalt, hvor 71,7 prosent menn og 66,4 prosent kvinner var sysselsatte. Innvandrerkvinneres lavere sysselsettingsandel bidrar til å trekke ned gjennomsnittet i innvandrergruppen. Det er særlig blant innvandrerkvinner fra enkelte opprinnelsesland at sysselsettingen er lav, og differansen i sysselsettingen mellom kvinner og menn i enkelte landgrupper er stor. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2011, SSB.)

Vurdering av måloppnåelse

Andelen sysselsatte innvandrerkvinner har økt 0,5 prosentpoeng fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Dette er en bedring fra tidligere år. Imidlertid er differansen mellom kjønnene fortsatt stor i innvandrerbefolkningen, og betydelig større enn mellom kjønnene i befolkningen totalt. Differansen i sysselsettingsnivået blant innvandrerkvinner og kvinner i befolkningen totalt er også betydelig, på 8,8 prosentpoeng. IMDi vurderer at dette ikke er tilfredsstillende. Det er en marginal økning i ledigheten for innvandrerkvinner fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012, etter en i marginal nedgang fra 2010 til 2011. Kvinner har høyere ledighet enn menn, til forskjell fra årene før, hvor det har vært innvandremenn som har hatt høyest ledighet, og til forskjell fra befolkningen forøvrig, hvor det er menn som har høyest ledighet. Dette henger sammen med at nedgangen i ledighet først og fremst har gjeldt gruppen fra EU-land i Øst-Europa i de mer mannsdominerte yrkene som bygg- og anlegg og industri.

Økningen i andel sysselsatte innvandrerkvinner er en forbedring fra tidligere år, men det er uklart om dette er en utvikling som vil fortsette. Mange innvandrerkvinner opplever barrierer i møte med det norske arbeidslivets krav, som manglende nødvendig kompetanse og norskferdigheter kombinert med store omsorgsoppgaver og helseutfordringer. Tiltak som Ny sjanse og Introduksjonsprogram for nyankomne

innvandrere kan bidra til å dekke gapet i sysselsettingsnivå mellom innvandrerkvinner og innvandrer menn og innvandrerkvinner og kvinner i befolkningen for øvrig.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Innvandrerkvinner er en prioritert gruppe innenfor IMDi's kvalifiseringsarbeid, slik som Ny sjanse, norskopplæring og introduksjonsprogram, se også delmålene 2 og 3. IMDi arbeider med å få økt sysselsettingen blant innvandrerkvinner i alle våre regioner:

- I Ny sjanse i 2012 har 14 av 24 prosjekter kvinner som målgruppe. Gjennom Ny sjanse opparbeider IMDi og kommunene som deltar verdifull erfaring og kompetanse i å rekruttere og kvalifisere yrkespassive innvandrerkvinner til videre utdanning og arbeid. Erfaringene viser at individuelt tilpassede og tilrettelagte kvalifiseringsløp med fokus på praksis kan bidra til å overvinne barrierene også mot hjemmeværende innvandrerkvinner yrkesdeltakelse. 37 prosent av kvinnene i Ny sjanse gikk over til arbeid eller utdanning etter fullført program i 2011.
- For å øke fokus på arbeidsmulighet og motivere innvandrerkvinner til å ta i bruk egne ressurser har IMDi i det årlige 8. mars-arrangementet i Oslo valgt temaet Empowering med slagordet "Vi vil, vi kan – vi gjør det". Med dette temaet ønsker IMDi å sette fokus på empowering som en prosess som styrker kvinners mulighet og posisjon i alle areaer i samfunnet, spesielt i arbeidslivet. Målgruppen for arrangementet er arbeidsledige innvandrerkvinner, hjemmearbeidende kvinner, aktivt arbeidssøkende kvinner og kvinner i introduksjonsprogram, norskopplæring og NAV-tiltak. 8. mars-arrangementet i 2012 oppnådde den største deltakelsen hittil og samlet ca. 1450 deltakere i Operaen. I forkant av 8.mars-markering har IMDi utarbeidet kursheftet "Kvinner og menn, før og nå, hvor langt er vi kommet?" som et undervisningsmateriale for skoler, organisasjoner, NAV og kommuner. Over 2000 eksemplarer av kursheftet er blitt distribuert til kommuner i Norge.
- Det har vært bevilget FOU midler til prosjekter med mål og øke sysselsettingen blant innvandrerbefolkningen i ulike kommuner i Norge. Prosjektene har hatt bl.a. vært rettet mot å få til et forpliktende samarbeid med arbeidsgivere og næringsliv for å få flere innvandrere i arbeid. Resultatene fra prosjektene vil foreligge i begynnelsen av 2013.

Sysselsetting i staten og heleide statlige virksomheter

Styringsparameter:

- Andel personer med innvandrerbakgrunn ansatt i staten og heleide statlige virksomheter. Resultatkravet er at andelen skal øke i sektorer og stillingskategorier der personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert

Resultater

Andelen sysselsatte innvandrere og barn av innvandrere fra både landgruppe 1 og 2 i statlig sektor var ved inngangen til 2012 8,8 prosent totalt. Dette er en økning på 0,4 prosentpoeng fra året før. For innvandrere og barn av innvandrere fra landgruppe 2 økte andelen sysselsatte med 0,2 prosentpoeng. For statsforvaltningen samlet økte andelen sysselsatte innvandrere også med 0,4 prosentpoeng til 9,3 prosent. . For innvandrere og barn av innvandrere fra landgruppe 2 økte andelen sysselsatte i statsforvaltningen med 0,2 prosentpoeng. Det foreligger ikke samlet statistikk om sysselsettingsandeler i sektorer og stillingskategorier i staten.

Andelen sysselsatte innvandrere fra både landgruppe 1 og 2 i heleide statlige virksomheter var ved inngangen til 2012 9,1 prosent totalt. Dette er en økning på 0,1 prosentpoeng fra året før. Økningen gjaldt kun innvandrere og barn av innvandrere fra landgruppe 1. Det var ingen endringer fra året før i andel ledere med innvandrerbakgrunn i heleide statlige virksomheter.

Vurdering av måloppnåelse

Fortsatt går utviklingen i riktig retning, hva angår økning av andelen sysselsatte innvandrere i staten. IMDi vurderer på samme måte som for 2011 at utviklingen fortsatt ikke har optimalt tempo. En rapport utgitt av Institutt for samfunnsforskning (ISF) januar 2012 viste at jobbsøkere med utenlandsklingende navn har 25 prosent mindre sjanse til å bli kalt inn til intervju. Dette gjelder både privat og offentlig sektor. En kartlegging fra FAD 2008 viste at 33 prosent av innvandrere fra landgruppe 2 som var på jobbintervju i staten ble ansatt. IMDi vil på bakgrunn av dette fortsatt rette fokus på, og formidle kunnskap og erfaringer om rekruttering og mangfold i det statlige mangfoldsnettverket. Rekruttering og Mangfoldsportalen har vært tema på møter og konferanser med fylkesmenn og NAV fylke IMDi Sør og Indre Øst. Innvandrerkonferansen i Trondheim høsten 2012 satte også fokus på rekruttering. Målgruppen her var blant annet statlige etater, samt regionale heleide statlige virksomheter.

Økning i andelen sysselsatte innvandrere og barn av innvandrere i heleide statlige virksomheter fortsatte også i positiv retning, men i et lavere tempo. For å forsøke å gi utviklingen bedre fart, etablerte IMDi et HR-nettverk om mangfold for virksomhetene i 2012. Hensikten er å legge til rette for erfarings- og kunnskapsdeling, og å skape en arena der virksomhetens utfordringer adresseres direkte. Det ble avholdt to møter i nettverket. Målet er å få til 3 -4 fire møter i året.

Mangfoldsportalen

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Mangfoldsportalen formidler kunnskap og verktøy, tips og erfaringer, samt gode eksempler om et flerkulturelt arbeidsliv til virksomheter i både offentlig og privat sektor. I 2012 var det til sammen 10 025 unike besøkende til Mangfoldsportalen. Dette utgjør gjennomsnittlig 35 besøkende / 105 sidevisninger pr dag, og en gjennomsnittlig besøkslengde på 5,5 minutter. Bruken av portalen har holdt seg stabil siden etableringen i 2009. Nyhetsbrevet har 436 abonnenter. IMDi finner det positivt at besøk til Mangfoldsportalen fortsatt holder seg stabilt. Det er imidlertid stort potensiale for å øke dette, og dette vil vi følge opp i 2013.

Mangfoldsportalen er markedsført med annonser i "Personal og ledelse" (HR-Norge), samt med stand på Personalkonferansen for offentlig sektor og Rekrutteringsdagene (begge HR-Norge). IMDi har holdt foredrag og gitt råd og veiledning om rekruttering og mangfoldsledelse/HR til Norsk folkehjelp, Norsk Røde kors, Norges Fotballforbund, rekrutteringsbyrået Cut-e, konsulentselskapet Teamwork OU, Kriminalomsorgen region Øst, Ski kommune, Horten kommune, samt Stavanger kommune. For å bidra til økt kunnskap om vellykkede rekrutteringsmåter deltar IMDi i referansegruppen for Telenor Open Mind Integration, samt i styringsgruppen for Global Future prosjektet i regi av NHO Østfold. Det ble gjennomført en brukerundersøkelse blant Mangfoldsportalens abonnenter på nyhetsbrev høsten 2012. Hensikten er å få tilbakemelding om innhold og behov for

videreutvikling. Resultatene av undersøkelsen foreligger og skal følges opp i 2013. Hovedinntrykket av resultatene er at brukerne finner innholdet på Mangfoldsportalen nyttig, men at det også er behov for fornying av innhold og presentasjon.

Intervjuordningen

Styringsparameter

- Antall kommuner som har en ordning med å innkalle minst en kvalifisert søker med innvandrerbakgrunn til intervju. Resultatkravet er 20 kommuner.

Resultater

13 kommuner/fylkeskommuner hadde etter IMDi kjennskap innført permanent ordning i hele eller deler av sin virksomhet med å kalle inn minst en kvalifisert jobbsøker med innvandrerbakgrunn til intervju i 2012. Disse er kommunene Oslo, Horten, Sarpsborg, Fredrikstad, Hamar, Trondheim, Kristiansund, Bergen, Stavanger og Os, samt fylkeskommunene Østfold, Hordaland og Rogaland.

Vurdering av måloppnåelse

IMDi kan ikke med sikkerhet si at resultatkravet om 20 kommuner ble nådd i 2012. Det foreligger ingen samlet oversikt over kommuner i Norge som har innført en slik intervjuordning. Det er behov for bedre rapporteringsrutiner for å få en god oversikt over situasjonen i kommunene på dette området. IMDi har i 2012 inngått partnerskapsavtaler med en rekke kommuner. For 10 av disse avtalene inngår råd og veiledning om rekruttering og mangfold. IMDi vil oppfordre disse samt øvrige samarbeidskommuner til innføring av intervjuordning i 2013. Rekruttering har vært tema på erfaringsseminarer som IMDi har arrangert for partnerkommunene i 2012, og IMDi har på oppfordring fra to kommuner holdt foredrag om rekruttering og Mangfoldsportalen på interne lederseminarer.

Ny sjanse

Styringsparameter

- Andel deltakere i Ny sjanse som går over i arbeid eller utdanning. Resultatkravet er 45 prosent.

Resultater

I 2011 gikk 39 prosent av deltakerne i Ny sjanse over til arbeid eller utdanning etter fullført program. Dette er en økning på seksten prosentpoeng fra 2010, hvor overgangen til arbeid eller utdanning var kun 23 prosent. Det er til dels store variasjoner i måloppnåelse mellom målgruppene i Ny sjanse. 52 prosent av ungdommene gikk til arbeid eller utdanning etter fullført Ny sjanse-program. Fra prosjektene for hjemmeværende kvinner gikk 37 prosent til jobb eller utdanning. Blant sosialhjelpsmottakerne var det 27 prosent overgang til jobb og utdanning. Prosjekter med målgruppe sosialhjelp ble alle faset ut i løpet av året, da denne gruppen skal få tilbud gjennom Kvalifiseringsprogrammet i NAV.

I 2012 er det 24 Ny sjanse-prosjekter i 21 kommuner/bydeler. Målgrupper i Ny sjanse i 2012 er hjemmeværende kvinner som ikke er avhengig av sosialhjelp, kvinner som mottar overgangsstønning og ungdom som er avhengig av sosialhjelp. I 2012 er det elleve

prosjekter rettet mot hjemmeværende kvinner uten sosialhjelp, tre prosjekter rettet mot kvinner som mottar overgangsstønning og ti prosjekter rettet mot ungdom.

Vurdering av måloppnåelse

IMDi vurderer måloppnåelsen i 2011 på 39 prosent som god. Ordningen styrkes gjennom opprettelsen av Jobbsjansen.

Mange av deltakerne i målgruppen hjemmeværende kvinner står langt fra arbeidslivet med behov for et langt og omfattende kvalifiseringsløp. Mange prosjekter er relativt nyoppstartet og har fortsatt en del deltakere under kvalifisering. Det er derfor rimelig å forvente at det vil ta tid før vi ser resultater av arbeidet som gjøres.

Tiltak og aktiviteter i 2012

IMDi har tett oppfølging av prosjektene for å bidra til god måloppnåelse i prosjektene. IMDi følger opp prosjektene gjennom møter og nettverkssamlinger hvor mål- og resultatstyring vektlegges. I Ny sjanse vektlegges det å få frem erfaringer med metoder og arbeidsformer som kan formidles og benyttes i andre kvalifiseringsordninger mot innvandrere. IMDi initierer, gjennomfører og formidler metodeutviklings- og metodokumentasjonsprosjekter som igjen kan bidra til god resultatoppnåelse i Ny sjanse.

I 2011/2012 har Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) gjennomført en kartleggingsundersøkelse av ungdommer i Ny sjanse. Formålet med undersøkelsen var å få mer kunnskap og erfaring med hvilke metoder som benyttes i rekruttering, kvalifisering, veiledning, formidling og oppfølging av ungdom med innvandrerbakgrunn. Rapporten framhever noen suksesskriterier som det anbefales at det arbeides videre med. AFIs inntrykk er behov for mer systematisk deling av erfaringer mellom prosjektene og -medarbeiderne. Dokumentasjon og en vurdering av arbeidsmetoder som benyttes innenfor Ny sjanse overfor ungdom er et viktig bidrag i arbeidet med å utvikle gode tilbud for ungdom som står utenfor arbeidsliv og opplæring. AFI-rapport 6/2012 "Ungdom i Ny sjanse. Kvalifisering av ungdom med innvandrerbakgrunn til skole og arbeid – metoder og erfaringer fra åtte prosjekter" ble publisert juni 2012.

For å vurdere den langsiktige effekten av Ny sjanse har SSB, på oppdrag fra IMDi, gjennomført en undersøkelse om tidligere Ny sjanse-deltakeres tilknytning til arbeidsliv og utdanning. Undersøkelsen er basert på registerdata og omfatter deltakere fra 2005 – 2009. SSB konkluderer med at gode konjunkturer frem til finanskrisen i seg selv bidrar til en klar vekst i andelen som kom ut fra Ny sjanse i heltidsarbeid, men de mener også at det er klare indikasjoner på at Ny sjanse har hatt en positiv effekt utover dette. SSB mener at deres analyser peker i retning av at denne effekten er størst for de som avslutter tiltaket i en gunstig konjunktursituasjon. De mener at funnene kan være et argument for å sette inn, som de skriver "mer ressurser mot sysselsetting når arbeidsmarkedet er gunstig og eventuelt dreie innsatsen mer mot kompetanseheving når arbeidsmarkedet ikke er gunstig ut i fra antakelsen om at det er bedre å øke kvalifikasjonene enn å "stange i muren". (s. 36). SSB-rapport 17-2012 "Ny sjanse - varige resultater? En vurdering av integreringstiltaket "Ny sjanse" ble publisert august 2012.

På oppdrag fra IMDi har Proba samfunnsanalyse gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse i 2012. Rapporten viser at Ny sjanse er svært

samfunnsøkonomisk lønnsomt. De nyttevirkninger Proba kan tallfeste viser en nyttevirkning som er 3,6-11,2 ganger så store som kostnadene. I tillegg finner Proba det sannsynlig at en del ikke-tallfestede effekter utover dette ytterligere øker lønnsomheten til Ny sjanse, som økt livskvalitet utover inntekstvirkningene, bedre fungering også på andre arenaer i livet enn arbeidsmarkedet, herunder forsterket oppdragerrollen ovenfor egne barn, økt sannsynlighet for yrkesdeltakelse blant deltakernes barn og i de nettverk deltakerne inngår i (familie, venner, naboer) samt økt deltakelse i utdanning som igjen øker bidrag til samfunnsproduksjonen på sikt ("Samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse" (Proba-rapport 6/2012)).

Etablerervirksomhet

Styringsparameter

- Andel etablerere med innvandrerbakgrunn. Resultatkravet er at andelen skal øke.

Resultater

21 prosent av etablererne av personlig eide foretak i 2011 var innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre i 2011. Andelen har økt kraftig fra 2002 da denne var under 11 prosent, og innebærer også en økning fra 2010 (19 %).

Vurdering av måloppnåelse

Andelen bedriftseiere med innvandrerbakgrunn er økende. Dette er særlig merkbart når man ser på utviklingen av eiere av personlig eide foretak over tid.

Tiltak og aktiviteter i 2012

IMDi har i 2012 gitt økonomisk støtte til Buskerud fylkeskommune, som gjennom sitt eierskap i Norsk senter for flerkulturell verdiskaping videreutvikler tilbudet til et regionalt kunnskapssenter som både gir individuell kursing og veiledning til innvandrertablerere, samt bistår andre aktører i regionen med tilrettelegging av sine tjenester for målgruppen.

IMDi har gitt støtte til bydel Grorud i Oslo kommune, som har startet opp et nytt tilbud til etablerere med innvandrerbakgrunn i Groruddalen. Prosjektet starter som en pilot, men planlegges utvidet til regionalt kunnskapssenter i løpet av 2013.

Utredning av finansieringsordninger:

Nordlandsforskning har på oppdrag fra IMDi til å se nærmere på finansieringsordninger for etablerere med innvandrerbakgrunn, og har i sin rapport (NF-rapport 6/2012) sett spesielt på etablerertilskudd, dagpenger/arbeidsavklaringspenger og mikrokredittlån. Disse tre ordningene vil ifølge Nordlandsforskning kunne ha en positiv samfunnsøkonomisk virkning, og det anbefales at man videreutvikler disse for å nå flere potensielle etablerere med innvandrerbakgrunn.

Videre er det gjennomført eller planlegges etablererkurs og introbedrift for introduksjonsdeltakere i enkelte kommuner. Det finnes også eksempel på at etablerervirksomhet er trukket inn i kvalifiseringsprogrammet.

Særlige utfordringer

Andel etablerere med innvandrerbakgrunn avhenger av flere ulike forhold. Forankring av problemstillingen hos sektormyndighet er en utfordring.

Tilgang til finansiering og tilrettelagt kursing og veiledning kan være bidrag til å imøtekomme de særskilte utfordringer som innvandrere kan møte i etableringsprosessen.

D6 Høy deltakelse i samfunnslivet blant innvandrere og deres barn

Generelt om post 71

IMDi har tildelt midlene i henhold til formålet. Det vises til egne orienteringer til BLD om fordelingen til Tvangsekteskap/kjønnslemlestelse 14.5.2012, og Informasjon og veiledningstiltak 4.6.2012. Midler til Nasjonale ressursmiljøer er utbetalt i henhold til fordeling i Prp.1 S. IMDi videresendte til departementet i mai henvendelser fra de organisasjonene som ønsket seg inn på ordningen. Midler til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet er fordelt til fylkeskommunene for saksbehandling og utbetaling etter antall personer med innvandrerbakgrunn i det enkelte fylke. I tråd med tildelingsbrevet til IMDi for 2012 leverte IMDi en egen rapport på denne tilskuddsordningen i juni 2012. I rapporten skriver IMDi blant annet at vi ser en positiv økning i beløpet som er tildelt aktiviteter og tiltak. IMDi leverte også i mai en egenervaluering av post 71, Tilskudd til informasjon og veiledningstiltak rettet mot innvandrere, med forslag til oppfølging. IMDi har foreslått endringer i rundskriv for ordningen i 2013 for å tydeliggjøre delmål og tildelingskriterier, i tråd med forslaget.

Styringsparameter

- Styrket bidrag fra frivillige organisasjoner (herunder innvandrerorganisasjoner) til økt samfunnsdeltakelse for personer med innvandrerbakgrunn.

Resultatkrav 1

De organisasjonene IMDi har samarbeidsavtaler med skal gjennomføre lokale tiltak for økt samfunnsdeltakelse, samt øke organisasjonenes andel tillitsvalgte, ansatte, frivillige og medlemmer med innvandrerbakgrunn.

Vurdering av måloppnåelse

Det er i 2012 gitt en samlet støtte på kr. 2,8 mill. over kap. 821 post 71 til de seks organisasjonene IMDi har samarbeidsavtaler med: Frivillighet Norge, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norges Fotballforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening og Redd Barna. Erfaringer så langt viser at organisasjonene i dag driver integreringsaktiviteter i flere kommuner enn tidligere og aktivitetene er spredt til alle deler av landet. Fra utelukkende å konsentrere seg om integrering har organisasjonene også blitt mer bevisst sitt ansvar for å inkludere innvandrere i egen organisasjon. De samlede aktivitetene organisasjonene har igangsatt i 2012 har bidratt til økt deltakelse for personer med innvandrerbakgrunn.

Aktivitetene i 2012 strekker seg fra tilrettelagte aktiviteter som norsktrening til tiltak for økt medlemskap og ansettelser i organisasjonene. Tiltakene retter seg blant annet mot

barn/unge, jenter/kvinner, menn, familier, foreldre og funksjonshemmede. Under vil vi gi noen eksempler på aktiviteter som er igangsatt:

Sandnes Røde Kors har opprettet norsktreningsgrupper og har så langt gjennomført 22 samlinger. De har markedsført aktiviteten gjennom voksenopplæringen, asylmottak, buss selskap, innvandrerråd og lokalavisen. Redd Barna har leksehjelp-gruppe for enslig mindreårige i Fredrikstad i sammen med bedriften Cowi med ca. 250 ansatte herav mange ingeniører. Denne kompetansen er svært etterspurt da skolepensum i matte og naturfag kan være utfordrende for ungdommene. Norsk Folkehjelp Malm (Verran kommune) og kommunen har ansvar for å vedlikeholde all-idrettslaget og et samlingsted for bosatte flyktninger og folk fra Verran. Hver torsdag er det forskjellige øvelser i gymsalen. Aktivitetene er mottatt svært positivt i lokalmiljøet, og er også et norsktreningstiltak. En gang i månedene er det turgåing i nærmiljøet, slik at de nybosatte blir kjent med historien i området. Lokallaget har åpent kontor et par ganger i uken. Her informeres innvandrere om jobbmuligheter og til å få kontakt med rette instanser. Her informeres det også om arbeidslivets rettigheter og plikter. Finnmark fotballkrets og Alta IF har gjort et godt arbeid med hensyn til jenter med minoritetsbakgrunn. Utgangspunktet var det åpne nordiske mesterskapet for jenter under 16 år som ble avholdt i Finnmark. Da inviterte man målrettet jenter med minoritetsbakgrunn til å være med under mesterskapet og avholdt aktiviteter for disse. Dette ble fulgt opp i ettertid og det ble etablert et fotballtilbud til målgruppen som er i alderen 8 til 18 år. Takket være god aktivitet har antallet økt jevnt og trutt og på siste trening var det 34 jenter og 9 foresatte som hadde trening inne i Finnmarkshallen der man avsluttet med kveldsmat. Det målrettede og møysommelige arbeidet har gitt svært gode resultater og blir en viktig erfaring for fotballen å ta med seg videre.

Røde Kors er i sluttfasen med å utarbeide et hefte med eksempler på "gode grep" i mangfoldsarbeidet. Per november har mangfoldskurs blitt avholdt i Rogaland, Møre og Romsdal, Oppland, Hedmark, Nord Trøndelag og hovedkontoret i Oslo. Det er registrert over 300 frivillige, tillitsvalgte og ansatte på mangfoldskurs så langt i 2012. Røde Kors rapporterer at de per november 2012 har 13,5 prosent med innvandrerbakgrunn blant de ansatte (SBB). Norsk Folkehjelp rapporterer at de aller fleste av deres lokale ledd nå har medlemmer med minoritetsbakgrunn. Mye av rekrutteringen skjer gjennom tilrettelagte aktiviteter.

Resultatkrav 2

Flere samarbeidstiltak og arenaer hvor ulike aktører (som frivillige organisasjoner og kommuner) deltar.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

I 2011 ble det gjennom fylkeskommunene delt ut kr. 10 215 735,- i tilskudd til aktiviteter og tiltak i lokalsamfunn. Formålet med tilskuddet er å skape møteplasser i lokalsamfunn på tvers av etnisk og nasjonal opprinnelse. Tilskuddsmottakere og samarbeidspartnere inkluderer innvandrerorganisasjoner, andre frivillige organisasjoner, kommuner og privatpersoner. Aktiviteter og tiltak skal i hovedsak gjennomføres i konkret samarbeid mellom ulike lokale aktører og skal handle om integrering og inkludering. Det ble gitt tilskudd til tilsammen 790 tiltak og aktiviteter på landsbasis. Det ble til sammen søkt om tilskudd for kr. 33 375 294,-. Rundt 85 % av tiltakene ble gjennomført i samarbeid med to eller flere ulike aktører.

IMDi har i 2012 bevilget støtte til Nansen fredssenters prosjekt "Deltakelse gjennom økt forståelse". Gjennom bruken av dialogmetoden skal prosjektet bidra til å øke forståelsen og viljen til samhandling mellom medlemmer/beslutningstakere i majoritetsorganisasjoner og innvandrersorganisasjoner. Målet er at dialogmøtene skal skape et bedre grunnlag for, og styrke samarbeidet mellom kommunen og ulike frivillige aktører i det lokale integreringsarbeidet. Det vil bli gjennomført dialogmøter i samarbeid med Ski og Skedsmo kommune høsten 2012. Prosjektet er knyttet til IMDi Østs samarbeid med partnerskapskommuner, og erfaringer fra prosjektet skal deles gjennom nettverkssamlinger for partnerskapskommunene.

Styringsparameter

- Styrket samhandling mellom lokale myndigheter, frivillige organisasjoner og innvandrerbefolkningen, gjennom samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner og ulike organisasjoner.

Resultatkrav

Gjennomførte samarbeidstiltak med kommuner og fylkeskommuner.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

IMDi i samarbeid med fylkeskommunen og fylkesmannen i Oppland arrangerte for 9. gang "Maihaugenkonferansen" i Lillehammer, 9. og 10. mai 2012, hvor 600 personer fra kommuner, fylkeskommuner, ulike direktorater og andre statlige instanser samt fra ulike frivillige organisasjoner deltok. Samfunnsdeltakelse, tillit og tilhørighet var blant de hovedtemaene for konferansen. Konferansen antas å ha bidratt til økt fokus på resultater og strategier for "bedre integrering" av flykninger og innvandrere. Et hovedmål for konferansen var å synliggjøre tiltak og erfaringer som kan inspirere til diskusjon og innsats blant deltakerne. Konferansen var dessuten en samlende arena for personer med ansvar og roller på integreringsfeltet og belyste nødvendigheten av samspill og samhandling for integreringen av innvandrerbefolkningen.

I samarbeid med innvandrersorganisasjoner, tradisjonelle frivillige organisasjoner, bydel Søndre Nordstrand og bydelene i Groruddalen i Oslo, arrangerte IMDi Øst et idéseminar den 15. mars 2012. Det var 80 personer fra ulike bydeler, innvandrersorganisasjoner og tradisjonelle frivillige organisasjoner som deltok på seminaret. Hensikten med seminaret var å bidra til etablering og utvikling av dialog, samarbeid og samhandling mellom ulike organisasjoner og lokale myndigheter, samt mellom innvandrersorganisasjoner og de tradisjonelle frivillige organisasjoner. I tillegg var det et mål å kartlegge faktorer som hemmer eller fremmer et slikt samarbeid. Gjennom seminaret har IMDi og seminardeltakerne fått flere innspill for utviklingen av dette samarbeidet. Seminaret har dessuten bidratt til at flere ulike organisasjoner og bydelsadministrasjoner i Groruddalen er blitt bedre kjent med hverandre. IMDi antar at både bydelene og organisasjonene vil fortsette denne dialogen for å få til et godt samarbeid og samhandling for integrering- og inkludering av innvandrerbefolkningen.

Det ble avholdt møter med ulike innvandrersorganisasjoner, noen utvalgte bydeler i Oslo samt med Bufdir og Bufetat. Det særskilte temaet for disse møtene var kartlegging av dialogen/kommunikasjonen mellom offentlige myndigheter og minoriteter generelt og særlig i forhold til tilrettelegging av barneverntjenester. IMDi skal levere en egen rapport om problemstillingen i forbindelse med årsrapporten.

IMDi hadde i 2012 et særskilt fokus på partnerskapskommuner og innvandrersorganisasjoner for å stimulere dem til etablering og utvikling av lokale møteplasser, som kan bidra til økt dialog og samhandling. Det ble gjennomført flere møter med kommuner og ulike organisasjoner. I møte med kommuner og organisasjoner ble det gitt råd og veiledning samt formidlet IMDi's guide om utvikling av lokale møteplasser.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Aust Agder fylkeskommune, Stjørdal kommune, Levanger kommune, Lyngdal kommune og Fredrikstad kommune har igangsatt prosess for etablering av sine egne innvandrerråd. I tillegg har Oppland fylkeskommune og bydel Alna i Oslo kommune igangsatt prosess for utvikling av sine innvandrerråd. IMDi er involvert i prosessene som veileder.

Dialogforum innlandet for religiøse ledere i Hedmark og Oppland, er under etablering i regi av Hamar Bispedømme. IMDi har bidratt med veiledning og FOU midler til etableringen av forumet.

I et samarbeid mellom IMDi Sør, Vest-Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune, mediehogskolen er det etablert en dialogarena ved navnet "Agder for alle". Dette er et lavterskel forum som setter fokus på mangfold, innvandring og integrering på en måte som vekker engasjement og vilje til å jobbe med utfordringene på en positiv måte.

Hamar kommune har i samarbeid med IMDi Indre Øst utarbeidet tiltaksplan for kartlegging og systematisering av bruk av frivillige organisasjoner i integreringsarbeidet.

Frivillige organisasjoners holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

I 2012 overtok IMDi ordningen med støtte til frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid mot kjønnslemlestelse fra Bufdir. Den ble slått sammen med tilsvarende ordning mot tvangsekteskap, mens bevilgningen på 10 mill. forble uendret.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Over post 821/71 er 8,827mill kr fordelt til 32 prosjekter, mens et prosjekt har frasagt seg prosjektstøtte etter tildeling. Tre av prosjektene er utenlands – i Tyrkia, Nord-Irak og Pakistan. 2/3 av prosjektene som har fått støtte, handler om tvangsekteskap, mens 1/3 handler om både tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Videreføring av gode prosjekter er prioritert på begge fagfelt. Organisasjonene har primært arbeidet innad i egne miljøer og mobilisert medlemmene i arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt videreutviklet gode metoder rettet mot både ungdom og voksne. Sammenslåingen av de to ordningene har medført større konkurranse om midlene. Fokus fra media har også vært større med over 200 innsynsbegjæringer på denne tilskuddsordningen i 2012. Det vises forøvrig til rapportering om IMDi's arbeid med tvangsekteskap og kjønnslemlestelse under delmål 4.

Barn og unge

Det er ikke eget styringsparameter for barn og unge, men i tildelingsbrevets innledning fremgår det at:

“IMDi skal gjennom samhandling med andre etater bidra til en bedre samordning av (velferds) tjenester som fremmer integrering” og at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og NAV er blant sentrale samarbeidspartnere.”

Resultater og vurdering av måloppnåelse

IMDi deltar i et samarbeid med andre direktorater for styrket samhandling der direktoratene har overlappende oppgaveansvar, for å samordne innsatsen for barn og unge. Arbeidsgruppens arbeid er forankret i direktørnettverket mellom direktoratene. Dette har blant annet ført til et forpliktende samarbeid mellom direktoratene om satsingen “Ungdom i svevet” som ledes av Arbeids- og velferdsdirektoratet. IMDi deltar i styringsgruppen for satsingen, og skal jobbe videre med hvordan denne kan ivaretas innenfor IMDis øvrige oppgaver og i IMDis kontakt med sektormyndigheter og kommuner.

Deltakelse i velferdsdirektoratenes arbeidsgruppe for barn og unge, samt direktørnettverket bidrar til å gjøre IMDi mer synlig som samarbeidspartner.

Aktiviteter og tiltak i 2012

Samarbeid med andre etater

IMDi deltar videre i prosesser hos ulike sektormyndigheter, for å pådrive for, og samarbeide om, et godt forankret minoritetsperspektiv hos disse. Eksempler er IMDis deltakelse i referansegruppe i Helsedirektoratets arbeid med å utvikle en ny strategi for arbeid med barn og unge i forhold til psykisk helse, og medvirkning i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets arbeid med barnevern og minoriteter. Det foregår også samarbeid mellom IMDi og Bufetat på regionalt nivå, f.eks. gjennom IMDis deltakelse på Bufetats årlige konferanse i Midt-Norge.

IMDi har også i 2012 et styrket fokus på sitt bilaterale samarbeid med Utdanningsdirektoratet, blant annet gjennom utarbeidelse av et prinsippdokument som legger rammer for et tettere samarbeid. Direktoratene er i dialog om konkrete samarbeidsprosjekter.

Veiledning

IMDi avholdt i august 2012 et erfaringsseminar med fokus på tiltak rettet mot barn og unge innenfor Groruddalssatsingen (PG4) og Handlingsprogram Oslo Sør. Seminaret var et samarbeid med bydeler og kommunale og statlige etater. Seminaret samlet 200 deltakere fra ulike fagområder og bydeler/kommuner/statlige aktører.

IMDi har, sammen med BLD (BUA) og Utdanningsdirektoratet, finansiert produksjonen av en DVD “oppvekst i Norge” som gir informasjon til foreldre fra andre land, om det å ha barn i Norge (fakta, regelverk, rettigheter og plikter). DVD-en ble ferdigstilt i november 2012, og vil bli distribuert til relevante aktører i 2013.

Kunnskapsutvikling

På bakgrunn i oppdrag fra BLD er IMDi i kontakt med innvandrer miljøer og relevante aktører for å undersøke forventninger til myndighetene om kunnskapsspredning om norsk forvaltning. Det er gjennomført en rekke møter med ulike innvandrersorganisasjoner, ressurspersoner, INLO (Innvandrerne landsorganisasjon), OMOD (Organisasjonen mot offentlig diskriminering) og KIM (Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene). For å utdype bildet, har IMDi også hatt møter med Bufdir, Bufetat Øst og bydelsdirektører/ledere av barnevernstjenesten i Groruddalsbydelene samt Søndre Nordstrand. En foreløpig konklusjon er at det finnes eksempler på gode tiltak for å styrke dialog mellom innvandrergrupper og barnevernet/andre offentlige etater, men arbeidet kan gjøres enda mer helhetlig og strukturert måte. Ulike innvandrersorganisasjoner ønsker bedre systematikk i brukerinvolveringen. Innvandrersorganisasjonene peker også på at det er behov for informasjon, foreldreveiledning, kompetanseheving, nye dialogarenaer og økt rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn.

Områdesatsing

Det er ikke eget styringsparameter knyttet til områdesatsinger, men i tildelingsbrevet fremgår det at:

“IMDi skal ha den praktiske og administrative oppfølgingen av BLDs samordningsansvar i statlig sektor for programområde fire i Groruddalssatsingen og for Oslo Sør-satsingen. Videre skal direktoratet bidra i utviklingen av områdesatsing som virkemiddel for å forbedre levekår i utvalgte områder med særlige utfordringer. IMDi skal samrå seg med andre statlige etater, særlig Husbanken, i dette arbeidet.”

Resultater

IMDi har hatt et tett samarbeid med relevante statlige aktører for å følge opp sitt samordningsansvar i statlig sektor for programområde fire i Groruddalssatsingen og Oslo Sør-satsingen. Et særskilt fokus i dette samarbeidet har vært å formidle forsknings- og erfaringsbasert kunnskap fra satsingene.

IMDi har dessuten inngått forpliktende samarbeidsavtaler med alle bydelene i Groruddalen samt med bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Avtalene løper parallelt med satsingsperiodene, dvs. til 2016 for Groruddalssatsingen og 2017 for Oslo Sør. Målet med disse avtalene er bl.a. å dyktiggjøre disse bydelene i å utvikle og gjennomføre en god og helhetlig integrerings- og mangfoldsarbeid. Partnerskapssamarbeidet mellom IMDi og bydelene i Groruddalen og Søndre Nordstrand vil bidra til å styrke regjeringens innsats i disse områdene.

Områdesatsingene i Bergen, Trondheim og Drammen

Bergen kommune deltar i satsingen med områdeløft der innsatsen er rettet mot bydelene Årstad, indre Laksevåg og Ytre Arna. IMDi er ikke direkte involvert i dette arbeidet, men har deltatt på møter i regi av Husbanken der dette har vært tema.

I Trondheim kommune er IMDi Midt-Norge involvert i “Områdeløft Saupstad-Kolstad”. IMDi deltar i referansegruppe sammen med Husbanken og har foruten dette hatt egne møter med prosjektledelsen. Prosjektet skal vare over flere år og sikre et fysisk, sosialt og kulturelt løft i Saupstad bydel og med dette styrke bomiljøet og gjøre bydelen mer attraktiv.

IMDi Indre Øst har en samarbeidsavtale med Drammen kommune hvor områdesatsingen Fjell 2020 er med. IMDi og Drammen kommune er i gang med å kartlegge samarbeidsområder i fht. Områdesatsingen.

Vurdering av måloppnåelse

I følge Midtveiseevalueringen av Groruddalssatsingen er hovedbildet at tiltakene innen programområde fire "er på rett vei, det vil si i retning av hovedmålene" (Ruud m fl 2011:192). Evalueringen peker blant annet på at de tiltakene som nå er avsluttet har bidratt til metodeutvikling og nye innsikter, noe som er en forutsetning for varig virkning. Kommunikasjonen bydelene har oppnådd med hittil vanskelig tilgjengelige innvandrergupper blir spesielt trukket frem, dette gjelder særlig for tiltakene Gratis kjernetid og STORK (se nærmere omtale av tiltakene under).

Midtveiseevaluering av Groruddalssatsingen (Ruud m fl 2011) anbefalte økt erfaringsdeling fra satsingen og tettere kobling til annen offentlig aktivitet. Samarbeidsutvalget har vedtatt å dokumentere metoder i Groruddalssatsingen. Arbeidet ledes av Oslo kommune, og IMDi bidrar sammen med bydeler, etater og Husbanken.

Tiltak/Aktiviteter i 2012

IMDi gjennomførte følgende aktiviteter i 2012 hvor det ble fokusert særskilt på forankring, målstyring og erfaringsdeling blant statlige og kommunale aktører samt organisasjoner:

- I samarbeid med BLD, AD og EU-Kommisjonen og andre statlige aktører ble det arrangert en Peer Review i Oslo i november om områdebasert innsats i Groruddalen for å bekjempe barnefattigdom og å øke sosial inkludering. Over 40 fagpersoner både fra Norge og fra medlemsland i EU deltok på arrangementet. Det ble dessuten utarbeidet en landrapport om Norge.
- Bidratt til EU-debatt om utjevning av sosial ulikhet i helse (levetår) sammen med Helsedirektoratet og bydel Stovner.
- Arrangert et idéseminar for organisasjoner og bydeler i Groruddalen samt bydel Søndre Nordstrand om bruk av frivillige organisasjoner i integreringsarbeidet, se rapportering under delmål 6.
- Arrangert et erfaringsseminar i Oslo med fokus på barn og unge hvor målet var å spre erfaringer fra de ulike gode tiltakene i Groruddalssatsingen.
- Erfaringsoverføring fra arbeidet i Oslo ifm. oppstart av områdeløft i Trondheim.
- IMDi deltar i referansegruppen for evaluering av gratis kjernetid i barnehagen som er det største tiltaket i begge satsingene.
- IMDi deltar i møtene til programgruppe tre i satsingen for å bidra til erfaringsutveksling mellom programområdene.

D7 God kunnskap om integrering – og inkluderingspolitikken i befolkningen

Kunnskapsutvikling

Det er ingen styringsparameter i tildelingsbrevet, men i tildelingsbrev 2012 er det oppgitt at:

"IMDi skal være kompetansesenter og pådriver slik at kommuner og andre aktører blir dyktigere i arbeidet med bosetting, integrering og tilrettelegging av tjenester til en

mangfoldig befolkning særlig arbeide for at kommuner når målene for introduksjonsprogrammet og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Gjennom kartlegginger, undersøkelser og analyser skal IMDi legge grunnlag for kunnskapsbasert arbeid og politikktutvikling, samt en opplyst debatt om integrering. Som regjeringens fagorgan på integrering har IMDi en viktig funksjon i produksjon og formidling av informasjon for hele befolkningen."

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Midler på post 21, til kunnskapsutvikling, er benyttet i tråd med de føringer som ligger i tildelingsbrev, og er et sentralt virkemiddel for å få kunnskap om hvordan IMDi best kan nå målene, som bidrag til vurdering av målene og ikke minst som virkemiddel når IMDi skal utøve sin pådrivervirksomhet.

Første halvår i 2012 har IMDi selv bestilt, produsert eller på andre måter bidratt til følgende rapporter med FoU-midler:

- Æresrelatert ekstrem kontroll – dilemmaer og utfordringer (NTNU Samfunnsforskning)
- Hvem bestemmer? Ektefellevalg blant unge med innvandringsbakgrunn (Faforapport 2011/25)
- Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning (Faforapport 2011/35)
- Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker (ISF/NOVA-rapport 2011/27)
- Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning (SSB-rapport 2012/13)
- Derfor blir vi her - innvandrere i Distrikts-Norge (Samarbeidsprosjekt med Distriktssenteret) (NIBR-rapport 2012/5))
- "Populærversjon" av "Derfor blir vi her" (Distriktssenteret)
- Stemmer de ikke? Politisk deltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (Faforapport 2012/26)
- Vennskap, utdanning og framtidsplaner. Forskjeller og likheter blant ungdom med og uten innvandrerbakgrunn i Oslo (NOVA-rapport 2012/5)
- Ungdom i Ny sjanse. Kvalifisering av ungdom med innvandrerbakgrunn til skole og arbeid – metoder og erfaringer fra åtte prosjekter (AFI-rapport 2012/6)
- Topplederundersøkelsen – En undersøkelse om arbeidsliv og innvandrere (Opinion og Perduco, NNU Q2 2012)
- Finansieringsordninger for innvandreretablerere (Nordlandsforskning)
- "Ny sjanse - varige resultater? En vurdering av integreringstiltaket "Ny sjanse" (SSB-rapport 17 2012)
- "Samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse" (Proba-rapport 2012-6)
- "Ungdom i Ny sjanse. Kvalifisering av ungdom med innvandrerbakgrunn til skole og arbeid – metoder og erfaringer fra åtte prosjekter" (AFI 6/2012)
- Familieinnvandrede utenfor introduksjonsordningen. Utfordringer, behov og tilbud den første tiden i Norge (Proba 2012/3)

- Rett til informasjon ved språkbarrierer - Bruk av tolk i Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) (IMDi)
- Kommunelederundersøkelsen 2011 (IMDi)
- Integreringsbarometeret 2012 (IMDi)
- iFAKTA 2012 (IMDi)
- Mangfold i statlige heleide virksomheter (IMDi)

- Ny i Norge for familiegjenforente (IMDi)

Ut over dette gjennomføres det også flere prosjekter innenfor tolkefeltet, som dekkes av midler på post 21 – herunder blant annet kartlegging av minoritetsspråk, som gjennomføres av SSB med leveranse i 2013.

IMDi prioriterte også i 2012 å bruke midler til regionale utviklingsprosjekter med FoU-midler over post 821/21. Prosjektene bidrar til mer kunnskap om lokalt integreringsarbeid i kommunene. Prosjektene har hatt som mål å:

- skape et tettere samarbeid mellom kommunens introduksjonsprogram og det lokale næringslivet.
- gi ny kunnskap i forhold til utfordringer på bosettingsfeltet
- bedre metoder for raskere bosetting
- bedre målstyring av kvalifiseringsarbeidet
- implementering av mangfoldsperspektiv i lokal forvaltning
- promotere mangfoldsrekruttering ved å legge til rette for tidlig kopling/match mellom næringsliv og innvandrere

Den kunnskap som er bygget opp i IMDi gjennom flere års kunnskapsutvikling har styrket IMDis rolle overfor kommuner og andre samarbeidspartnere – og som premissleverandør for politikktutviklingen. IMDi samarbeider nå i større grad enn tidligere systematisk med andre sektormyndigheter om kunnskapsutvikling. Kunnskapscenteret for velferdsetatene er her en av flere viktige arenaer.

IMDi har også gitt en rekke innspill på bestillinger fra BLD, bl.a. til ny stortingsmelding om integrering.

Informasjon og kommunikasjon

Styringsparametere:

- Økt formidling av faktabasert kunnskap.
- Helhetlig og målrettet informasjon og kunnskapsformidling til brukere og samarbeidspartnere, særlig kommuner, statlige etater, partene i arbeidslivet og frivillige organisasjoner.

Resultatkrav 1: *Trafikken på www.imdi.no øker med 10 prosent.*

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Resultatkravet er noe vanskelig å måle, da brukertreff på imdi.no i første del av 2011 også inneholdt tall for trafikken på tolkeportalen, som genererte anslagsvis 10 – 15 % av besøkstallene for imdi.no. Disse to nettstedene måles nå separat, og man må derfor forvente at tallene for 2012 skal være noe lavere enn tallene fra 2011.

I perioden 1.1.2012 til 20.11.2012 hadde vi i gjennomsnitt 876 enkeltbesøk pr dag. Dette er en nedgang på 5 prosent fra 2011. Ser vi på antall besøkende, hadde vi imidlertid en oppgang på 2 prosent fra samme periode i fjor med til sammen 173 146 besøkende. Arbeidet med å revitalisere utviklingsarbeidet kom i gang høsten 2012, da ny webredaktør ble tilsatt. Det vil bli etablert et prosjekt for å utvikle IMDis web-portaler, med oppstart januar 2013.

Resultatkrav 2: *Publikasjonen iFAKTA videreutvikles og formidles til flere målgrupper.*

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Det er i 2012 gjort en vurdering (foranalyse) av mulighetene for å videreutvikle iFAKTA og gjøre den lettere tilgjengelig i ulike elektroniske format. Høsten 2012 er ny versjon av iFAKTA distribuert bredere enn noen gang, blant annet til administrasjon og politikere i alle kommuner og fylkeskommuner, politikere i Regjering og Storting, til frivillige organisasjoner og statlige sektormyndigheter. iFAKTA er også publisert elektronisk på imdi.no, både som pdf og i html-versjon, samt lagt inn med egen QR-kode, som kan lastes ned direkte på smart-telefoner. Arbeidet med å vurdere videre utvikling av dette produktet vil bli sett i sammenheng med annen kunnskapsproduksjon i 2013, og også som en del av utviklingen av IMDIs webportaler, som skal etableres som eget prosjekt.

Resultatkrav 3: *Gjennomførte informasjons- og kommunikasjonstiltak innenfor prioriterte virksomhetsområder.*

Resultater og vurdering av måloppnåelse

IMDi's bruk av post 21 genererer ulike type rapporter/utredninger. Det vises her til egen rapportering for post 21. IMDi har en helhetlig produksjonslinje som sikrer at det utvikles en kommunikasjons- og formidlingsplan for hver rapport. Planen tilpasses type rapport/utredning. IMDi samarbeider med departementet i forkant av all publisering av rapporter, for å sikre at politisk ledelse alltid får en mulighet til å vurdere om det er ønskelig med deltagelse ved lansering. IMDi arbeider også systematisk med å få media, det være seg nasjonal eller regional, til å lage redaksjonell omtale samtidig som rapporter/utredninger lanseres.

IMDi har i forbindelse med ekstra anmodning om bosetting av flyktninger benyttet pressemelding som en kanal for nå ut med informasjon til befolkningen. Etter utsendelse av pressemelding 9. mai har IMDi registrert at 18 regionale og lokale aviser har tatt inn pressemeldingen.

Omtalen av bosettingsproblematikken tok seg opp i slutten av august. Økningen skyldes tilleggsanmodninger fra 9. mai, og svarene fra kommunene får en del medieomtale. Ny pressemelding med overskriften "3 400 flyktninger venter på bosted" ble sendt via NTB 1. oktober til 590 redaksjoner i 26 bransjer. Selve meldingen ble gjengitt i sin helhet i 14 kilder. Effekten er imidlertid langt større, da vi ser at elementer fra pressemeldingen går igjen i det meste av omtalen på bosetting gjennom hele oktober. Pressemeldingen har bidratt til at medietrykket på bosetting opprettholdes.

Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket har også en viktig rolle i arbeidet med å formidle informasjon og kunnskap om IMDIs fagområder. Biblioteket tilbyr en helhetlig tjeneste til bruk for de ansatte i Integrerings og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Utlendingsdirektoratet(UDI), Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene (KIM) og Utlendingsnemda (UNE) og departementene - til sammen over 2000 ansatte. I tillegg er biblioteket åpent for eksterne og andre som jobber på feltet, inkludert forskere og studenter, og er på denne måten en viktig formidler av relevant litteratur og forskning på integrerings- og mangfoldsfeltet.

Biblioteket har opprettet en profil i sosiale medier og har også en egen blogg, som har ført til en fordobling av antall nettbesøk totalt til bibliotekets sider. Statistikken viser

tydelig et skifte i måten biblioteket blir brukt på. Det er en klar overgang fra tradisjonelt utlån til bruk av digitale tjenester. Spesielt er det en kraftig økning i bruk av varslings-tjenesten på nye digitale tidsskrift.

I 2012 har biblioteket innført e-bøker, i første omgang som et tilbud for medarbeidere i IMDi. E-bok tilbudet bidrar til at litteratur og internasjonal forskning blir lettere og raskere tilgjengelig for bibliotekets brukere.

D8 Offentlige tjenester som er tilpasset mangfoldet blant innbyggerne

Likeverdige Offentlige Tjenester

Styringsparameter

- Antall etater og kommuner som har forpliktet seg til å arbeide aktivt for tilpasning av tjenestene til mangfoldet i befolkningen. Resultatkravet er at IMDi skal inngå og videreutvikle eksisterende samarbeidsavtaler med etater og kommuner.

Resultater

Arbeidet med tilpasning av offentlige tjenester bygger på oppfølging av samarbeidsavtaler med etater og kommuner, og på nettverksbygging og erfaringsdeling mellom direktorater, kommuner og andre aktører. IMDi har sammen med Utdanningsdirektoratet blitt enige om et prinsippdokument som legger rammen for samarbeidet mellom direktoratene samt avtalt hovedaktiviteter for 2012. Siden 2006 har IMDi inngått avtaler med UDI, Husbanken, AVdir, Bufdir, Hdir, LDO og VOX.

IMDi har inngått partnerskapsavtaler med fem bydeler (Oslo) og kommuner. Arbeidet med tilpasning av offentlige tjenester er en hovedaktivitet i disse med Oslo-bydelene Stovner, Alna, Bjerke, Grorud og Søndre Nordstrand samt oppfølging av avtalene med kommunene Bodø, Alta, Narvik, Fredrikstad, Sarpsborg, Hamar og Drammen. Tilpassede tjenester til hele befolkningen er også ett av samarbeidsområdene i partnerskapsavtalene med Sandefjord, Larvik, Ski, Skedsmo, Bærum, Vaksdal, Stord og Sogndal. Direktoratet samarbeider i tillegg med kommuner hvor det ikke er inngått avtaler eller hvor avtaler er under revidering, som f.eks. med Lyngdal og Sør-Varanger. Det er også gjort henvendelser overfor to regionråd (Salten og Vesterålen) hvor offentlige tjenester som er tilpasset mangfoldet blant innbyggerne er ett av flere temaer. Det er også inngått avtaler med NAV fylke i Nordland, Troms og Finnmark i tillegg til Husbanken Bodø og Hammerfest hvor likeverdige offentlige tjenester er et av flere tema.

Vurdering av måloppnåelse

Måloppnåelsen vurderes som positivt. Det er inngått flere avtaler med statlige etater og en rekke kommuner hvor arbeidet med aktivt for tilpasning av tjenestene til mangfoldet i befolkningen er sentral element. Disse avtalene har bidratt til bedre samarbeid med de utvalgte kommunene og etater. De har imidlertid også hatt den effekt at andre kommuner ønsker særskilt samarbeidsavtale med IMDi, også under forvissning om at IMDi vil stille strengere krav til et slikt samarbeid enn de ordinære bosettingsavtalene som foreligger med kommunene i dag.

Studier, forskning og IMDi's erfaringer viser at arbeid med tilpasning av offentlige tjenester krever god organisering, langsiktighet, og kunnskap. Fafo rapporten "Likeverdige tjenester?" (februar 2012) finansiert av KS, kommunene Oslo, Kristiansand og Stavanger samt IMDi bekrefter tidligere funn om at førstelinjen i ulike sektorer i offentlig sektor trenger økt kompetanse og kunnskap om tilpasning av offentlige tjenester. Forståelsen av likeverdighet varierer avhengig av organisasjonen og den enkelte tjenesteyter, noe som fører til varierende kvalitet og resultater for brukeren. På overordnet nivå konkluderer studien med at det er behov for tydeligere politiske og administrative føringer for hvordan det skal tilrettelegges for mangfold, og i hvilken grad utjevning av ulikhet skal være en målsetting innenfor de ulike tjenesteområdene. Studien viser også til at det er behov for forskning/studier med utgangspunkt i brukernes erfaringer og behov.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Samarbeid med offentlige aktører

Med utgangspunkt i oppfølging av avtalene og annen samarbeid med offentlige aktører, arbeider IMDi med å forbedre tilpasning av offentlige tjenester gjennom bidrag, innspill og utvikling av metoder og kunnskap. Eksempler er blant annet innspill til offentlige høringer (NOU 2011: 18 Struktur for Likestilling) etatsplaner/kommune/bydelsplaner (Difi, Avdir, Sarpsborg, Oslo) og utvikling av kunnskap.

Kunnskapsutvikling

Som ledd i metode- og kunnskapsavvikling arrangerte IMDi, i samarbeid med British Council Norge, oppfølging av sesjonen "Access and Equity in Public Services for All?" (Diversity Debate seminaret i oktober 2011) i mars. Formålet med aktiviteten var å drøfte ulike sider ved likeverdige offentlige tjenester, finne frem til gode grep og bidra til bedre kjennskap og samarbeid blant de offentlige aktørene. Deltagere var representanter fra NGOer (OMOD, KIM, LDO, ARS), bydeler/kommuner (Bodø, Sarpsborg, Oslo Rådhus, Alna, Gamle Oslo, Enhet for Mangfold og Integrering) og stat (Avdir, Husbanken, Helsedirektoratet, NAKMI). Seminaret vurderes som vellykket basert på tilbakemelding fra deltagerne og videre oppfølging er under avklaring. Som en del av partnerskapsarbeidet har IMDi tildelt FOU- midler til en rekke kommuner eller bydeler for å styrke deres arbeide med blant annet LOFT, bosetting, og kvalifisering og sysselsetting.

I bydel Gamle Oslo, tilbys det målrettet kommunal rådgivning for innbyggere med somalisk bakgrunn gjennom Linkprosjektet. Resultatene fra prosjektet skal ha overføringsverdi og vil brukes i videre metode- og utviklingsarbeid. Linkprosjektet evaluert høsten 2012 av Proba AS. Endelig evalueringsrapport vil foreligge våren 2013. På bakgrunn av kjennskap til Open Society Foundations (OSF) planlagt studie om somaliere i Europa og Linkprosjektet har IMDi bedt OSF om å vurdere Norge som pilot for en prosjektserie med studier i flere storbyer i Europa (2012-2013). OSF startet studien i Norge høsten 2012. I Norge det PRIO som har fått ansvaret for gjennomføring av prosjektet. IMDi har bistått med noe tilrettelegging.

Særlige utfordringer

Sektoransvarsprinsippet innebærer at den enkelte fagmyndighet har ansvaret for tjenestetilbudet til alle grupper innenfor sitt ansvarsområde. Satsingen på tilpasning av tjenesteytingen avhenger av prioriteringer innen den enkelte etat og kommune. Det er en utfordring at det ikke foreligger tydelig og felles føringer for (sentrale) tjenesteytere. NOU 2011: 18 Struktur for likestilling og delvis Fafo rapporten "Likeverdige tjenester"

fremhever organisatoriske utfordringer i å forbedre resultatlikhet for brukere gjennom tjenesteyting.

Tolk

Styringsparameter:

- Antall tolker i Nasjonalt tolkeregister. Resultatkravet er 1250 tolker hvorav 65 prosent i de høyeste kvalifikasjonskategoriene.

Resultater

Per 31.12.12 er 1284 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister (NT), hvorav 60 % i de høyeste kvalifikasjonskategoriene. Tilsvarende tall per 31.12.11 var henholdsvis 1186 og 58 %. Registeret dekker 66 språk.

Vurdering av måloppnåelse

IMDis kartlegginger viser at underforbruk, manglende kvalitetssikring og bruk av ikke-kvalifiserte tolker, herunder barn, fortsatt er utbredt i offentlig sektor. Dette utgjør et alvorlig rettssikkerhetsproblem. Flere sektorer har fulgt opp kartleggingene ved å etablere retningslinjer for bruk og bestilling av tolk, og stiller nå i større grad krav til kvalitet i tolkingen. Det er derfor viktig med gode systemer for rekruttering og kvalifisering av tolker for å imøtekomme en økende etterspørsel.

Tiltak og aktiviteter i 2012

Kvalifisering

Kvalifisering til NTs høyeste kvalifikasjonskategorier (1-3) skjer gjennom tolkeutdanning og statsautorisasjon. I 2012 var det totalt 498 søknader til årets grunnutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). 81 fikk tilbud og 69 gikk opp til eksamen og bestod. Av disse er 26 allerede i NT. Grunnutdanningstilbudet ble annonsert i 9 språk, men pga. manglende kvalifiserte søkere, ble utdanningen gitt i 8 språk, hvorav 2 var nye. Siden 2007 er totalt 450 tolker i 51 språk uteksaminert ved grunnutdanningen. HiOA har tilbudt tre påbyggingsmoduler i 2012: "Tolkens kommunikative kompetanse" som 28 har gjennomført og bestått samt "Tolking av monologer" og "Flerkulturell forståelse i tolking" der henholdsvis 29 og 22 har gjennomført og bestått. Modulene inngår i oppbyggingen av et bachelorstudium i tolking.

I løpet av 2012 har 17 tolker i 6 språk fått bevilling som statsautorisert tolk: 3 bulgarsk, 2 urdu, 2 albansk, 4 somali, 5 engelsk og 1 tamilsk. Det finnes totalt 208 statsautoriserte tolker i tilsammen 23 språk.

Rekruttering

Rekruttering til de laveste kategoriene (4 og 5) i NT skjer gjennom testing (ToSPoT) og kursing (TAO). Av 286 testede personer oppnådde 73 tilfredsstillende resultater. Strykprosenten er på 75 (74 % i 2011). Det er avholdt 2 kurs for 38 personer.

Den høye strykprosenten på ToSPoT viser hvor viktig det er med kontroll av språkferdigheter og et standardisert minimumskrav til de som skal fungere som tolk. For å kunne opprettholde ToSPoT som et kvalitativt godt verktøy også i fremtiden, har IMDi gjennomført en forstudie for å se om hele eller deler av testen kan overføres til andre instanser. Forstudien har identifisert hvilke faglige og økonomiske premisser som må

ligge til grunn for at testen skal fungere etter hensikten og har på bakgrunn av disse funnet frem til to aktuelle faginstanser: Høgskolen i Oslo og Akershus og Norsk Språktest. IMDi vil i 2013 ta stilling til om ansvar for drift og utvikling av testen skal overføres.

IMDi eier og drifter Nasjonalt tolkeregister. På bakgrunn av tilrådingene i "Evaluering av Nasjonalt tolkeregister" (2011) har IMDi igangsatt ulike tiltak for å forbedre brukeradministrasjon, søkefunksjon og datakvalitet. Implementering av tiltakene er utsatt til første halvår 2013. Evalueringen viste også at flertallet av tolker og tolkebrukere ønsket bestillingsfunksjoner tilknyttet Nasjonalt tolkeregister. IMDi har derfor bestilt en forstudie for å utrede ulike modeller for en bestillings- og kalenderfunksjon knyttet til Nasjonalt tolkeregister. Forstudien anbefaler ikke å utvikle bestillingsfunksjoner, men å tilgjengeliggjøre et nytt nasjonalt tolkeregister i et interaktivt nettsamfunn hvor de ulike aktørene i nettverket kan møtes og skape god praksis for bestilling av tolk. Rapporten gir også forslag til prosess for å utvikle en ny løsning. Oslo Universitetssykehus, Domstoladministrasjonen, Utlendingsdirektoratet, Bydel Alna, Andøy kommune i tillegg til kommunale og private tolkeformidlere har vært involvert i forstudien.

Retningslinjer, kompetanse i kommunene

Markedsføring av Nasjonalt tolkeregister inngår i dialogen med kommunene. IMDi har gitt informasjon om registeret i mer enn 30 kommunemøter. Noen kommuner ser nytten av NT som et verktøy for å sjekke tolkenes kvalifikasjoner, men særlig i distriktskommuner og mindre kommuner er kjennskap til NT liten eller fraværende, og tilbakemeldingen er at bruk av registeret er for tidkrevende og kostbart. Mange kommuner har forventninger om at IMDi skal sørge for tilstrekkelig tilgang på tolker, kvalitet i tolketjenesten, bedre rutiner for bestilling, samt påvirke til økte budsjetter for tolkebruk.

Bruk av kvalifisert tolk inngår i samarbeidsavtaler med kommuner (Bodø, Narvik, Alta og Sarpsborg) og tas opp som særskilt tema i dialog med partnerskapskommuner (Larvik og Sandefjord). Fylkesmannen i Vestfold har mottatt FOU-midler fra IMDi til å øke kompetansen hos tolkene i regionen gjennom test og kurs, styrke bestillerkompetanse hos ansatte og utvikle rutiner for bestilling og bruk av tolk. Prosjektet avsluttes i 2012. Gjennom prosjektet har ansatte på ulike nivåer og innenfor ulike tjenester i Vestfold deltatt i utprøving av tolkebrukerkurs som er utviklet ved HiOA med midler fra IMDi. Sarpsborg kommune har også deltatt som pilot i utvikling av disse kursene. IMDi har også arrangert og deltatt i samlinger om bruk av tolk for flere mottaksansatte.

Som ledd i oppfølgingen av IMDis rapport 03-2011: "Rett til informasjon ved språkbarrierer - Bruk av tolk i Arbeids- og velferdsforvaltningen", har NAV og IMDi i samarbeid gjennomført en konferanse om tilrettelegging av informasjon til brukere med innvandrerbakgrunn hvor bl.a. rapporten og NAVs retningslinjer for bruk og bestilling av tolk ble lagt frem. NAVs prøveprosjekt om skjermtolking ble også presentert. Målet med dette prosjektet er å øke bruken av kvalifisert tolk i NAV. Konferansen hadde ca 40 deltakere, hvorav flesteparten fra NAV.

IMDi arrangerte et seminar om hvordan måle kvalitet i tolketjenester i offentlig sektor, et samarbeid med Oslo Universitetssykehus og oppfølging av rapporten deres ["Ikke lenger en tjeneste av ukjent kvalitet"](#). Seminaret hadde ca 44 deltagere.

Ny kunnskap

I andre kvartal 2012 sendte IMDi ut en spørreundersøkelse til alle tolker oppført i registeret. Målet med undersøkelsen var å kartlegge blant annet oppdragsmengde, tilknytning til markedet og lønnsforhold og se dette i sammenheng med kvalifikasjonskategoriene. Analysen viser at det kun er små forskjeller mellom de øverste og laveste kategoriene når det gjelder timesats og hvor mye tolkene jobber, derimot er det en forskjell på hvordan tolkene skaffer oppdrag. Blant tolkene i de øverste kategoriene er det mer vanlig å få oppdrag direkte hos tolkebrukeren, mens i de laveste kategoriene er det mer vanlig å få oppdrag via private formidlere. Undersøkelsen tyder på at timesats ikke differensieres etter kvalifikasjoner. Samtidig viser undersøkelsen en svak tendens til at tolkene i de øverste kategoriene i større grad har tolking som hovedinntekt. Rapporten vil foreligge første kvartal 2013.

På oppdrag fra IMDi har SSB gjort en kartlegging og vurdering av eksisterende datakilder på minoritetsspråk i Norge. Kildene har muliggjort en opptelling av antall språk på 22 % av innvandrerbefolkningen, hvilket utgjør rundt 300 språk. SSB-rapporten peker samtidig på at dagens kilder er av svært varierende kvalitet, og for å kunne skaffe data om språk til hele innvandrerbefolkningen er det nødvendig med ny systematisk registrering eller omfattende kartlegginger. Rapporten oppleves å være relevant for flere sektormyndigheter og fagorgan, bl.a. Språkrådet som fra januar 2013 har fått et utvidet ansvar for minoritetsspråk i Norge.

I henhold til EU-direktiv om rett til tolk og oversettelse i straffesakskjeden (2010/64/EU) er medlemsland i gang med å standardisere minimumskrav til tolking og vil være pålagt å etablere egne tolkeregistre. I 2012 bidro IMDi i dette arbeidet ved å holde innlegg om det norske tolkeregisteret i Helsinki og Antwerpen hvor til sammen representanter for 16 europeiske land var samlet.

For å innhente kunnskap og dra nytte av gode erfaringer og løsninger i utlandet, har IMDi vært på studietur i Australia, og gjennomført møter med sentrale aktører på tolkefeltet samt deltatt og presentert på en konferanse i regi av den australske fagforeningen for tolker og oversettere (AUSIT).

Del II HR og sikkerhet

Rekruttering/turnover/likestilling

Målet er at 25 % av IMDi ansatte, inkl. personer i permisjon og KIM, skal ha innvandrerbakgrunn¹³. Av 235 ansatte pr. 31.12.12¹⁴, hadde 70 ansatte innvandrerbakgrunn, som tilsvarer 30 % av alle ansatte. Pr. 31.12.11 var også andelen 30 % (ansatte med nordisk bakgrunn er unntatt). 25 % (10 av 40) av IMDi ledere har innvandrerbakgrunn. 10 av 21 nytilsatte i 2012 hadde innvandrerbakgrunn, eller 48 %.

Til utlyste stillinger der rekrutteringsprosessen ble avsluttet innen 31.12.2012, mottok IMDi 1422 søknader, hvorav 518 (36 %) fra søkere med innvandrerbakgrunn. Selv om IMDi egen måloppnåelse mht. etnisk mangfold er god, er det nødvendig for rekrutteringsansvarlige og ledere å ha fortsatt fokus på mangfoldsdimensjonen for å rekruttere, videreutvikle og beholde kompetente medarbeidere i IMDi. Dette vil derfor være et av fokusområdene i IMDi ledelsesutviklingsprogram som igangsettes i 2013 (se nedenfor).

Turnover

Turnover¹⁵ i 2012 var på 5,9 %. Utviklingen av turnover de siste fem årene vises under.

2008	2009	2010	2011	2012
11 %	4,9 %	4,2 %	3,8 %	5,9 %

Etter tre år med lav turnover, ser vi et mer normalisert turnovertall i 2012. Medianen var fire års tjenestetid i IMDi blant de som sa opp sitt arbeidsforhold. En valgte å slutte før utløpet av prøvetiden. Over halvparten, 56 % av de fratradte hadde tjenestested ved regionkontorer utenfor Oslo.

Likestilling

Et av målene for IMDi personalpolitikk er å fremme mangfold, med fokus på etnisitet, men også bl.a. på kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og alder. Internt er det avtalefestet bl.a. kjønnsnøytrale mål og kriterier for representativitet i alle stillingsgrupper, utvalg, prosjekter og annen arbeidsorganisering, ift. kompetanse, under rekrutteringsprosesser, ved lønnsfastsettelse, for permisjonsbestemmelser, og for utviklings- og opprykksmuligheter.

Pr. 31.12.2012 var andelen ansatte menn 38 % (36,8 % pr. 31.12.11). 45 % av lederne er menn (18 av 40 - inkl. personer i permisjon og KIM).

¹³ IMDi har for enkelhets skyld beholdt begrepet "innvandrerbakgrunn" i vår interne målformulering. Internt teller vi innvandrere og norskfødte med to utenlandsfødte foreldre, med unntak for de med nordisk bakgrunn. Fra 2013 vil IMDi også se på tall i forhold til landgruppe 2.

¹⁴ Tallene er hentet fra lønssystemet og omfatter alle som har et tilsetningsforhold i IMDi pr. 31.12.12.

¹⁵ IMDi bruker FAD/hovedsammenslutningenes definisjon: "Med turnover forstås partene at når en arbeidstaker sier opp og slutter i sin stilling i virksomheten, og begynner i en ny stilling i en annen virksomhet, og stillingen blir besatt av en ny arbeidstaker." (SPH 6.3.3.5)

Av ansatte som mottar lønn, hadde kvinner gjennomsnittlig lønnstrinn 62 og menn lønnstrinn 64. Brutt ned på stillingsgrupper vil vi hevde at det er tilnærmet likelønn mellom kvinner og menn i IMDi. Det fremgår av stillingsfordeling med gjennomsnitt lønnstrinn, samt gjennomsnittlig månedslønn for kvinner og menn i tabellene nedenfor.

Gjennomsnitt av LT				
Stillingskode stilling	Kvinner	Menn	Totalsum	
1059 Underdirektør	78	78	77	
1060 Avdelingsdirektør	83	82	83	
1072 Arkivleder	72		72	
1113 Prosjektleder	69		69	
1114 Utredningsleder	69	68	68	
1364 Seniorrådgiver	62	62	62	
1408 Førstekonsulent	50		50	
1434 Rådgiver	56	57	57	
1538 Fagdirektør	80		80	
9106 Direktør				
Totalsum	62	64	63	

Kvinneres månedslønn (heltidsekvivalenter) i prosent av månedslønn for menn fordelt på stillingskode vises nedenfor:

Gjennomsnitt av Månedslønn			
Stillingskode stilling	Kvinner	Menn	Kvinneres lønn som % av menns lønn
1059 Underdirektør	kr 59 344	kr 58 534	101,4 %
1060 Avdelingsdirektør	kr 68 800	kr 66 979	102,7 %
1072 Arkivleder	kr 51 708		
1113 Prosjektleder	kr 48 650		
1114 Utredningsleder	kr 48 425	kr 47 650	101,6 %
1364 Seniorrådgiver	kr 42 517	kr 43 125	98,6 %
1408 Førstekonsulent	kr 34 717		
1434 Rådgiver	kr 38 705	kr 38 909	99,5 %
1538 Fagdirektør	kr 63 033		
9106 Direktør		kr 97 417	0,0 %
Totalsum	kr 43 933	kr 46 110	95,3 %

Statistikk for antall arbeidsplasser

Geografisk fordeling av antall ansatte

Høsten 2010 startet IMDi en strategisk prosess som legger vekt på at integrering skjer lokalt, og at IMDi derfor må legge økt vekt på arbeid gjennom kommunene. IMDi strategiske retning innebærer en styrket kommunesatsing i regionkontorene. Dette vil på sikt innebære en ressursmessig styrking av regionkontorene. Fordeling av antall ansatte etter hvor IMDi er lokalisert vises nedenfor per 31.12.2010, 31.12.2011 og 31.12.2012.

IMDi		31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
Kontor	Lokasjon	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte
IMDi Vest	Bergen	15	18	18
IMDi Indre Øst	Gjøvik	13	13	14
IMDi Sør	Kristiansand	11	11	14
IMDi Nord	Narvik	10	11	14
IMDi Midt Norge	Trondheim	12	13	14
IMDi Øst	Oslo	18	36	40
IMDi for øvrig	Oslo	136	107	121
Totalsum		215	209	235

I antall ansatte i "IMDi for øvrig" medregnes KIMs sekretariat.

Inkluderende arbeidsliv / Oppfølging av IA-avtalen

Det er i løpet av året avholdt to IA-møter med representanter fra ledelse, administrasjon, tillitsvalgte og hovedverneombud til stede. Tema for møtene har vært status på IA-arbeidet i IMDi, planlegging av og inspirasjon til fremtidige IA-aktiviteter og -planer. IMDi har undertegnet samarbeidsavtale med NAV om inkluderende arbeidsliv gjeldende ut 2013, og utarbeidet resultat- og aktivitetsmål innenfor IA-avtalens tre delmål:

Sykefravær

IMDi har som mål at det totale sykefraværet ikke skal overstige 5,5 % ved utgangen av 2013. Sykefraværet i 2012 var totalt 6,4 %. Dette er en økning med 1,3 prosentpoeng i forhold til samme periode i 2011. Det er mer legemeldt sykefravær som gir økningen for begge kjønn og i alle aldersgrupper. Egenmeldt fravær var 1,7 % (ned 0,1 prosentpoeng fra 2011) og legemeldt 4,7 % (opp 1,4 prosentpoeng).

Langtidsfraværet over 8 uker gir høyest utslag med 3,5 % (menn 3,2 % og kvinner 3,6 %) Selv om det er høyt hos begge kjønn, gir sykefraværet til kvinner størst utslag i vår etat med en kvinneandel på 62 %. En liten andel av kvinners fravær vil være svangerskapsrelatert. Høyest fravær (og langtidsfravær) er i aldersgruppen 40-49 år (7,2 % totalt) og over 50 år (6,5 % totalt), høyest blant menn over 50 (7,5 %).

Av 21 organisasjonsenheter (seksjoner og kontorer) var sykefraværsresultatet at ni enheter ligger høyere enn måltallet på 5,5 % sykefravær innen utløpet av 2013. Høyeste sykefravær i en enhet var på 15,2 % totalt, laveste sykefravær i en enhet var 1,1 %. Seks av de ni organisasjonsenhetene med for høyt sykefravær i forhold til måltallet var regionale enheter.

Sykefraværet analyseres i sammenheng med arbeidsmiljøundersøkelsen på etatsnivå og følges opp i hvert kontor og individuelt i henhold til gjeldende rutiner og gjennom HMS-tiltak. Bedriftshelsetjenesten benyttes i oppfølgingsarbeidet og i forebyggingsarbeid. Det er arrangert kurs for ledere i sykefraværsoppfølging, og sykefravær følges opp fortløpende i direktørmøtene.

IMDi-ansatte har tilbud om trening en time pr uke i arbeidstiden, og det er registrert en økende bruk av dette i 2012 enn tidligere år. Det fokuseres også på andre tiltak som har til formål å fremme fysisk aktivitet og øke trivsel på arbeidsplassen.

Sysselsetting av personer som står utenfor arbeidslivet

IMDi arbeider systematisk med rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn, og gjennom IMDis stillingsannonser oppfordres kvalifiserte kandidater med ulik utdanning, arbeids- og livserfaring til å søke jobb hos IMDi uten hensyn til etnisitet, religion, kjønn, alder, seksuell orientering og funksjonsevne. Det opplyses også om at IMDi er en IA-virksomhet. Ledige stillinger blir publisert på *jobbressurs.no* som er en jobbportal for personer med redusert funksjonsevne, samt på *inkludi.no* og *ambisjoner.no* som er jobbportaler som retter seg mot personer med innvandrerbakgrunn. I direktoratets personalreglement er det fastsatt at "minst 50 % av de som innkalles til intervju bør ha innvandrerbakgrunn forutsatt at kvalifikasjonskravene er oppfylt."

IMDi har som mål å tilby yrkestilpasset arbeidstrening til 4-8 personer pr år med ikke-vestlig bakgrunn, samt tilby en IA-plass til personer med redusert funksjonsevne. IMDi har hatt 6 personer på språk- og arbeidstrening i løpet av 2012. Det ble gjennomført en utlysnings- og rekrutteringsprosess på IA-plassen i 2012, men ingen aktuelle kandidater ble funnet gjennom prosessen.

IMDis lokaler i Tollbugata i Oslo er godt tilrettelagt for ansatte og brukere med redusert funksjonsevne. Arbeidsplasser tilrettelegges fortløpende ved behov.

Avgangsalder

Det gis utvidet tjenestefri med lønn til tilsatte over 62 år med 14 dager, som er hovedtariffavtalens maksimumsgrense. Livsfaseperspektivet er innarbeidet i personalpolitikken og annet regelverk.

HMS

Arbeidsmiljøundersøkelse

I november 2012 ble det gjennomført en arbeidsmiljøkartlegging i IMDi i regi av Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI). Kartleggingen er forskningsbasert og skal gjentas om to år. IMDi oppnådde 71 % besvarelse, en svarprosent som vurderes som akseptabel ut fra kunnskap om at kartleggingen var meget omfangsrik og tidkrevende. Resultatene av undersøkelsen ble presentert for ledelse, tillitsvalgte og øvrige medarbeidere i hhv. desember 2012 og januar 2013, og vil bli fortløpende fulgt opp i seksjoner og kontorer utover våren 2013.

Ny BHT

Avtaleperioden med eksisterende leverandør av bedriftshelsetjenester utløp i august 2012. Det ble etter utlyst konkurranse, inngått avtale med ny leverandør om leveranse av landsdekkende bedriftshelsetjenester høsten 2012.

Virksomhetsstyring

Oppfølging av IMDis strategi

Med utgangspunkt i IMDis strategi "Mangfold i hverdagen" har ledelsen i IMDi vedtatt en plan for implementering av strategien.

Ledelsesutvikling

Det vil iverksettes et ledelsesutviklingsprogram i samarbeid med Deloitte Consulting med oppstart 1 kvartal 2013. Programmet, som tar utgangspunkt i IMDis lederplattform, IMDis strategi og resultatene fra arbeidsmiljøundersøkelsen, inkluderer alle ledere med personalansvar.

Lærende organisasjon

I forbindelse med implementering av strategien har direktørmøtet besluttet å utrede IMDi som lærende organisasjon med vekt på kunnskapsdeling. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som ledes av ADM/HR og med deltakere fra støttekontorer og regioner. I tillegg deltar Deloitte Consulting som faglig samarbeidspartner i utredningsarbeidet.

Sikkerhet/beredskap

Kriseberedskapsplan fra 2009 er oppdatert pr. oktober 2012 og under sluttbehandling i IMDi. Planen er oppdatert med hensyn til;

- Forskrift nr. 535 av 15/6-2012 Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.
- Melding nr 29 til Stortinget om Samfunnssikkerhet
- Rapport fra 22. juli kommisjonen
- IMAs kriseplan av 21/9-2012
- Ny organisasjon i IMDi og ny strategi; "Mangfold er hverdagen" for IMDi

IMDi har etter 22. juli 2011, hatt løpende gjennomgang/vurdering av internt sikkerhetsopplegg og rutiner ved ekstreme situasjoner samt deltatt i eksternt arbeid. Det har vært flere møter mellom koordinerende myndigheter og IMDi, bl.a. deltar IMDi i Samarbeidsorganet for oppfølging etter 22.07.11 under ledelse av Helsedirektoratet. Internt har det vært gjennomført kurs og øvelser. Beredskap og ansattes sikkerhet er et område som IMDi har kontinuerlig fokus på og følger opp.

Arbeid med miljøledelse

IMDi har i 2012 hatt fokus på miljø og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. IMDi har løpende kontakt med sine leverandører i fht. miljøarbeid. IMDi utarbeidet et internt notat med vurdering av IMDis fremtidige miljøengasjement med en eventuell miljøfyrtårn-sertifisering, og vil legge saken frem for direktørmøtet i løpet av våren 2013.

Ressursmessige prioriteringer

IMDi hadde pr. 31.12.2012 en disponibel driftsbevilgning på 198,8 mill. kr inkludert overførte midler fra 2011 og tilleggsbevilgning i Prop. 25 S (2012-2013) til IKT-utvikling i IMDi. IMDi hadde pr. 31.12.2012 235 ansatte inkl. KIM. Aktiviteter og tiltak har vært avstemt med gjeldende budsjetttrammer og føringer i tildelingsbrev/tillegg til tildelingsbrev.

I 2012 har IMDi omprioritert ressurser for å gi rom for økt innsats på bosetting, økt innsats til gjennomføring av direktoratets IKT-satsing samt forberedelse av arbeidet med overtakelse av forvaltningen av norsktilskuddet. Forprosjektet til IMDis IKT-prosjekt IMPact er avsluttet, og kontrakt er inngått med leverandør for utvikling og realisering av fase 1 i hovedprosjektet. Arbeidet med hovedprosjektet er igangsatt, med fokus på utvikling og innføring av gode støtteverktøy for IMDis virksomhet. Det vises til omtale av IMDis IKT-utvikling i neste avsnitt.

I tråd med IMDis strategi "Mangfold er hverdagen" er regionkontorenes ressursrammer ytterligere styrket gjennom 2012. I tilknytning til avslutningen av Handlingsplanene mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, har det vært usikkerhet knyttet til gjennomføringen av budsjettet i Forebyggingsenheten. Regnskapet viser imidlertid

tilnærmet økonomisk balanse ved årets slutt. I desember 2012 ble alle som har vært ansatt i Forebyggingsenheten i over fire år tilbudt fast stilling, og andre ansatte i enheten ble tilbudt forlengelse ut ny handlingsplanperiode (ut 2016).

IKT-utvikling/IMpact

Rapport for 2012

Fra mai 2012 gikk IMpact over fra å være et forprosjekt til å være hovedprosjekt. I denne perioden er det utviklet 1. versjon av Basis plattform med database, bygget opp av begreper og relasjoner knyttet til IMDi's virksomhetsprosesser og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere. Basis plattform danner grunnlaget for den funksjonalitet/applikasjoner som skal være IMDi's arbeidsverktøy.

På bakgrunn av de store utfordringene både kommunene og IMDi har med dagens versjon av Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), jf Rapport fra Veritas av 2011, besluttet IMDi at ny funksjonalitet for NIR måtte ha førsteprioritet i utviklingen av funksjonalitet. Kravspesifikasjon av nytt NIR er nå i slutfasen, og i løpet av våre 2013 vil minikonkurranse innenfor de rammeavtaler UDI på vegne av utlendingsforvaltningen, har inngått med konsulentfirmaer på IKT-siden.

For å kunne ta ut gevinsten av et nytt IKT-system, er det viktig at uttak av gevinster planlegges. En gevinstplanlegging må starte med å gjennomføre nullmålinger og etablere måleparametre. Dette er i all hovedsak gjennomført i 2012.

Som en del av IMpact er det inngått avtale med ekstern kvalitetssikrer av prosjektet. Etter konkurranse har Veritas fått denne rollen. I oktober – november gjennomførte Veritas en risikovurdering av IMpact. På bakgrunn av de funn Veritas har gjort, gjennomgår nå IMDi prosjektorganiseringen. Særlig viktig er det for gjennomføring av IMpact, at vi får til en langsiktig planlegging av bruk av interne ressurser. IMpact er et ressurskrevende prosjekt for en såpass liten organisasjon som det IMDi er.

Parallelt med IMpact har det også blitt brukt mye tid og ressurser på å oppgradere IKT driftsmiljø i IMDi. Det har blitt etablert et drifts- og utviklingsmiljø for IMpact. Videre utredes hvordan den fremtidige driftingen av IMDi's systemer skal være etter hvert som IMpact utvikles, og kompleksiteten i systemene øker. Det har også blitt gjennomført oppgraderinger for at IMDi skal kunne tilfredsstille Datatilsynets krav til informasjonssikkerhet.

Aktiviteter i 2013

Utvikling av nytt NIR vil pågå i 2013, og forventes ferdigstilt vinteren 2014. Avhengigheten mellom dagens NIR og overtakelse av norsktilskuddet gjør at funksjonalitet for utbetaling av norsktilskuddet også må utvikles i 2013.

I løpet av februar 2013 startes opp et delprosjekt for E-Samhandling, som skal sikre at IMDi på en sikker og god måte får overført data fra UDIs systemer som vi er avhengige av for gjennomføring av egne virksomhetsprosesser.

IMpact er i rute i henhold budsjett. Som følge av at kravspesifikasjonen av NIR har tatt lenger tid enn forutsatt, ligger vi noe etter planen med hensyn til etablering av nytt NIR. IMDi ønsker å komme tilbake til departementet med en mer detaljert rapportering av IMpact.

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde kun mindre merknader til IMDi's regnskap for 2011. Avsluttende revisjonsbrev fra Riksrevisjonen av 31.5.2012 viser at IMDi ikke har fått noen vesentlige merknader til regnskapet for 2011.

Som del av revisjonen for 2012 gjennomførte Riksrevisjonen i november en stedlig interimrevisjon av IMDi, med fokus på kapittel 2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten, herunder styringsstrukturer, -prosesser, og intern kontroll. Ev. funn vil bli omtalt i 2012-revisjonen.

Del III Regnskapsrapport per 31.12.2012

HOVEDOVERSIKT

Kap/post	Bevilgning	Regnskap	Avvik	Avvik i %
Kap. 820:				
01 Driftsutgifter	205 214 806*	196 345 295	8 869 511	4,46 %
Sum kap. 820	205 214 806	196 345 295	8 869 511	4,46 %
(*) inkl. merinntekter og refusjoner				
Kap. 821:				
21 Kunnskapsutvikling	28 854 000	28 854 000	0	0,00 %
60 Integreringstilskudd	4 575 320 000	4 571 798 503	3 521 497	0,08 %
61 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger	341 599 000	344 014 124	-2 415 124	-0,71 %
62 Kommunale innvandrertiltak	29 384 000	29 325 324	58 676	0,20 %
70 Bosettingsordning og integreringstilskudd, oppfølging	4 638 000	4 638 000	0	0,00 %
71 Tilskudd til innv. org. og annen frivillig virksomhet	49 204 000	48 813 252	390 748	0,79 %
72 Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 442 000	2 442 000	0	0,00 %
73 Tilskudd	370 000	370 000	0	0,00 %
Sum kap. 821	5 031 811 000	5 030 255 203	1 555 797	0,03 %
Kap. 822:				
60 Opplæring i norsk og samf. kunnsk. for voksne innvandrere	1 639 300 000	1 628 848 351	10 451 649	0,64 %
Sum kap. 822	1 639 300 000	1 628 848 351	10 451 649	0,64 %

KAP. 820 INTEGRERINGS- OG MANGFOLDSDIREKTORATET

Post 1 Driftsutgifter (jf. kap. 3820)

Forbruket på posten må ses i sammenheng med inntektene på kap. 3820, postene 1, 15, 16 og 18 – Diverse inntekter, refusjon arbeidsmarkedstiltak, refusjon av fødsels- og adopsjonspenger og refusjon av sykepenger.

Bevilgning iht. tildelingsbrev	186 554 000
Overført fra 2011 iht tillegg 2 til tild.brev av 17.7.12	5 183 000
Lønnskompensasjon 2012 iht tillegg 4 til tild.brev av 23.11.12	3 153 000
Prop. 25 S (omgruppering)	3 919 000
Sum bevilgning	198 809 000
Regnskap	196 345 295
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	2 463 705
Diverse merinntekter (3820.1)	635 546
Refusjon arbeidsmarkedstiltak (3820.15)	103 646
Refusjon fødsels-/adopsjonspenger (3820.16)	2 549 866
Refusjon sykepenger (3820.18)	3 116 748
Sum merinntekter og refusjoner	6 405 806
Reell merutgift (-)/mindreutgift (+)	8 869 511

Det er ingen vesentlige avvik på posten. Disponibel bevilgning er kr 198 809 000. Det er utgiftsført kr 196 345 295. Før merinntekter og refusjoner er det et mindreforbruk på kr 2 463 705.

Stortinget har gitt fullmakt til å overskride bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3820, post 1, jf. Prp. 1 S (2011-2012). Fullmakt til å nytte merinntekter på inntektspostene 3820.15 Refusjon arbeidsmarkeds-tiltak, 3820.16 Refusjon av fødsels-/adopsjonspenger og 3820.18 Refusjon av sykepenger følger av generell merinntektsfullmakt. Det er inntektsført kr 6 405 806 på kap. 3820 i 2012.

Etter justering for merinntekter og refusjoner, er det reelle mindreforbruket kr 8 869 511 eller 4,46 % av disponibel bevilgning. Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til følgende forhold:

- I Prop. 25 S (omgrupperingen) ble bevilgningen over kap. 820, post 01 økt med 3,9 mill. kr ifm. pågående arbeid med IKT-utvikling i IMDi. Tilleggsbevilgningen inngår i ubrukt bevilgning og overføres til 2013 til dekning av økte IKT-utgifter. Underforbruket omfatter bl.a. en ubenyttet risikoavsetning på 1 000 000 kr som risikoreduserende tiltak i usikre estimater. I tillegg ble noen aktiviteter startet sent opp (ekstern kvalitetssikring og konsekvensutredning produksjonsmiljø), dette utgjør ca. kr 200 000 og vil komme på 2013 budsjettet. En forsinkelse innenfor kravspesifikasjoner for NIR og utvikling av nytt NIR har ført til at budsjettet ikke ble fullt ut benyttet i 2012.

- Merinntekter og refusjoner ble ca. 0,6 mill. kr høyere enn beregnet.
- Lønnskompensasjon: Som budsjettforutsetning hadde IMDi ved en intern budsjettrevisjon i september lagt til grunn et forsiktig og høyst foreløpig anslag på 2 mill. kr i lønnskompensasjon for 2012. Lønnskompensasjonen for inneværende budsjettår stilles til disposisjon for IMDi mot slutten av året. Faktisk lønnskompensasjon ble 3,2 mill. kr, jf. tillegg 4 til tildelingsbrev for 2012 datert 27.11.2012.
- Øvrig del av mindreforbruket, ca. 3 mill. kr, er knyttet til et generelt mindreforbruk på vare- og tjenestebudsjettet (underpost 012) til IMDi.

Mindreforbruket ligger samlet sett innenfor rammen av 5 pst. av post 1. IMDi legger til grunn at mindreforbruket overføres til 2013.

KAP. 821 BOSETTING AV FLYKTNINGER OG TILTAK FOR INNVANDRERE

Post 21 Spesielle driftsutgifter kunnskapsutvikling migrasjon, integrering og mangfold, *kan overføres*

Bevilgning iht. tildelingsbrev	22 500 000
Tillegg 1 til tildelingsbrev, tilsyn Fylkesmenn	2 000 000
Tillegg 2 til tildelingsbrev, Ulykker i Norge	200 000
Overføring fra 2011 - tillegg 2 til tildelingsbrev fra 17.7.12)	4 154 000
Sum bevilgning	28 854 000
Sum regnskap	28 854 000
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	0

Det er ingen avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 28 854 000, og har utgiftsført kr 28 854 000.

Midlene på denne posten er benyttet i tråd med de føringer som ligger i tildelingsbrevet. IMDis FOU bevilgning er et sentralt virkemiddel for å få kunnskap om hvordan IMDi best kan nå målene, som bidrag til vurdering av målene og ikke minst som virkemiddel når IMDi skal utøve sin pådrivervirksomhet. I 2012 har IMDi i stor grad prioritert kunnskapsutvikling som gir mer kunnskap om lokalt integreringsarbeid i kommunene. BLD har gjennom tillegg til tildelingsbrev i 2012 gitt IMDi i oppdrag å kartlegge kunnskap om skadetyper og skadeomfang blant personer med innvandrerbakgrunn og tiltak i ulike

etater/sektorer. Dette prosjektet gjennomføres av Transportøkonomisk institutt, og har leveranse første kvartal 2013.

Det ble i 2012 innført statlig tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven og Nasjonalt introduksjonsregister (NIR). Fylkesmannen i Vestfold utvikler på oppdrag fra IMDi en veileder for arbeidet med tilsyn som publiseres første halvår 2013.

IMDi har benyttet 6,6 mill. kr av denne posten til IKT-utvikling.

Post 60 Integreringstilskudd, kan overføres

Bevilgning iht. tildelingsbrev	4 563 218 000
Overført fra 2011, tillegg 2 til tild.brev av 17.7.12	36 945 000
Reduksjon i bevilgning, tillegg 2 til tild.brev av 17.7.12	-50 877 000
Økning i bevilgning, tillegg 4 til tild.brev av 23.11.12	26 034 000
Sum bevilgning	4 575 320 000
Sum regnskap	4 571 798 503
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	3 521 497

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 4 575 320 000, og har utgiftsført kr 4 571 798 503. Mindreforbruket er kr 3 521 497, eller 0,08 % av bevilgningen. I forhold til Beregningsgruppens budsjett har IMDi registrert følgende avvik:

Underpost	Bevilgning	Regnskap	Mer- /mindreutgift
Integreringstilskudd år 1	1 276 663 000	1 215 222 125	61 440 875
Integreringstilskudd år 2-5	2 959 797 000	3 017 990 663	-58 193 663
Eldretilskudd	11583000	12 636 900	-1 053 900
Funksjonshemmede tilskudd	235 000 000	234 664 515	335 485
Skoletilskudd	74 620 000	70 192 300	4 427 700
Barnehagetilskudd	17 657 000	21 092 000	-3 435 000
Sum	4 575 320 000	4 571 798 503	3 521 497

Integreringstilskudd År-1

Mindreforbruket på kr 61 440 875 skyldes i hovedsak at mange År-1 krav for 2012 ble mottatt for sent ift. frister for utbetaling i 2012.

Integreringstilskudd År 2-5

Merforbruket på kr 58 193 663 skyldes i hovedsak at det var flere utbetalinger enn forutsatt for bosatte tidligere enn 2012.

Eldretilskudd

Merforbruket på kr 1 053 000 på denne posten skyldes i hovedsak at det er ankommet og blitt bosatt flere personer over 60 år enn budsjettert for.

Tilskudd ved funksjonshemninger og atferdsvansker

Det er ingen vesentlige avvik på posten. Mindreforbruket på kr 335 485 utgjør 0,001 % av bevilgningen.

Skoletilskudd

Mindreforbruket på kr 4 427 700 skyldes i hovedsak at det ikke er ankommet og bosatt så mange barn i grunnskolealder som budsjettert.

Barnehagetilskudd

Merforbruket på kr 3 435 000 skyldes i hovedsak at det er ankommet og bosatt flere barn i barnehagealder enn budsjettert for.

Post 61 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger

Bevilgning iht. tildelingsbrev	334 262 000
Økning iht. tillegg til tild. Brev nr. 2 av 17.7.12	26 638 000
Reduksjon iht. Prop 25 S	-19 301 000
Sum bevilgning	341 599 000
Sum regnskap	344 014 124
Merutgift (-)/ mindreutgift (+)	-2 415 124

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 341 599 000, og har utgiftsført kr 344 014 124. Merforbruket er kr 2 415 124, eller 0,71 % av bevilgningen. IMDi viser for øvrig til eget brev til BLD av 06.12.2012 vedrørende merforbruket på posten. Det fremkommer av dette brevet at IMDi vil gjennomgå interne rutiner i lys av budsjettoverskridelsen.

Tilskuddet er utbetalt for enslige mindreårige flyktninger bosatt i 2012 og tidligere år.

Post 62 Kommunale innvandrertiltak

Bevilgning iht. til tildelingsbrev	28 600 000
Økning iht. tillegg 2 av 17.7.12	784 000
Sum bevilgning	29 384 000

Sum regnskap	29 325 324
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	58 676

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 29 384 000, og har utgiftsført kr 29 325 324. Mindreforbruket er kr 58 676, eller 0,2 % av bevilgningen.

Det er utgiftsført 1,884 mill. kr ifm. prosjektet for direkteplassering av 30 enslige mindreårige. Kr 500 000 ble brukt til styrking av integreringsarbeidet for utsatte grupper av innvandrere. Midlene ble benyttet til videreføring av LINK-prosjektet.

Bevilgningen i 2012 til forsøksordningen Ny sjanse var på 27 mill kroner. Av dette ble kr 25 848 000 utbetalt til 21 kommuner/bydeler til drift av til sammen 24 prosjekter. Kr 403 773, 50 ble benyttet til metodeutvikling/–dokumentasjon. Resterende, kr 690 000, ble utbetalt i incentivmidler til prosjekter som har fått deltakere i Ny sjanse over i arbeid eller utdanning.

Mindreforbruket i 2012 på kr 58 676 relateres til ufullstendige søknader om incentivmidler på søknadstidspunktet. Dette må tas av bevilgningen til Ny sjanse over post 62 i 2013.

Post 70 Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging

Bevilgning iht. tildelingsbrev	4 145 000
Økning iht. tillegg til tild.brev 2 av 17.7.12	493 000
Sum bevilgning	4 638 000
Sum Regnskap	4 638 000
Merutgift (-)/ mindreutgift (+)	0

Det er ingen avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 4 638 000, og har utgiftsført kr 4 638 000.

I tråd med tildelingsbrevet for 2012 er 1,8 mill. kr utbetalt til KS for deres arbeid innenfor flyktingefeltet. Resterende del av bevilgningen har finansiert ordinær drift av Beregningsutvalget, inklusive utbetaling av 1,912 mill. kr til SSB for sekretariatsfunksjoner.

Post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet

Bevilgning iht. tildelingsbrev	49 462 000
Reduksjon iht. tillegg 4 til tild.brev av 23.11.12	-258 000
Sum bevilgning	49 204 000
Regnskap – IMDi	48 463 252
Regnskap - UD iht. belastningsfullmakt	350 000
Sum regnskap	48 813 252
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	390 748

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 49 204 000. IMDi har utgiftsført kr 48 463 252 i regnskapet for 2012, mens UD i henhold til belastningsfullmakt har utgiftsført kr 350 000 ifm. et prosjekt om forebyggende arbeid mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Til sammen er det utgiftsført kr 48 813 252 på posten. Mindreforbruket er kr 390 748, eller 0,79 % av bevilgningen.

I tildelingsbrevet for 2012 er bevilgningen fordelt på 7 ordninger. IMDis regnskap gir følgende avvik for de enkelte ordningene:

Ordning	Bevilgning	Regnskap	Mer-/mindreutgift
Lokale innvandrersorganisasjoner/annen frivillig virksomhet i lokalsamfunn	14 350 000	14 250 000	100 000
Kontakt mellom innvandrersorganisasjoner og myndighetene	300 000	0	300 000
Innsats for særlig utsatte innvandrergupper, tiltaksplan mot fattigdom	1 500 000	1 500 000	0
Frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap	9 742 000	9 753 252	- 11 252
Informasjonstiltak rettet mot innvandrere	7 062 000	7 060 000	2 000

Tilskudd til nasjonale ressursmiljø på integr.feltet	14 000 000	14 000 000	0
Organisasjoner og frivillig virksomhet i Groruddalen/Søndre Nordstrand	2 250 000	2 250 000	0
	49 204 000	48 813 252	390 748

I tabellen over fremgår et avvik på kr 100 000 på tilskuddsordningen "Lokale innvandrersorganisasjoner/annen frivillig virksomhet i lokalsamfunn." Avviket tilsvarer summen som ble satt av til klagebehandling. IMDi omgjorde ingen av klagen på vedtak fattet av fylkeskommunene. Til sammen ble det registrert 28 klager.

På delordningen "Frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap" er det regnskapsført kr 9 403 252 på posten. I tillegg har Utenriksdepartementet ført kr 350 000 i henhold til belastningsfullmakt. Dvs. at det på denne delen av posten er et overforbruk på 11 252 kroner.

På delordningen "Kontakt mellom innvandrersorganisasjonene og myndighetene" var det satt av kr 300 000 i 2012. Det er ikke gjennomført tiltak eller aktiviteter innenfor denne delordningen i 2012.

Post 72 Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.

Bevilgning iht. tildelingsbrev	2 442 000
Sum bevilgning	2 442 000
Sum regnskap	2 442 000
Merutgift (-)/ mindreutgift (+)	0

Det er ingen avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 2 442 000, og har utgiftsført kr 2 442 000. I tråd med tildelingsbrevet for 2012 er kr 2,237 mill. kroner utgiftsført ifm. gjennomføring av tolkeautorisasjonsordningen, mens kr 205 000 er utgiftsført ifm. oppfølging av nordisk språkkonvensjon.

Midlene øremerket statsautorisasjonsordningen skal finansiere drift av den faglige og administrative gjennomføringen av autorisasjonsprøven i tolking.

Når det gjelder nordisk språkkonvensjon skal tilskuddet gå til delvis dekning av Finnmark fylkeskommunes utgifter til drift av tolke- og oversettelsestjenester mellom finsk og norsk.

Post 73 Tilskudd

Bevilgning iht. tildelingsbrev	370 000
Sum bevilgning	370 000
Sum regnskap	370 000
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	0

Det er ingen avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 370 000 og har utgiftsført kr 370 000.

Posten gjelder "Tiltak 11" i Handlingsplan mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2012).

Bevilgningen er brukt på støtte til videreføring av de treårige lokale samarbeidsprosjektene i regionene.

KAP. 822 OPPLÆRING I NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP FOR VOKSNE INNVANDRERE**Post 60 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere**

Bevilgning iht tildelingsbrev	1 690 352 000
Reduksjon iht. tillegg 2 til tild.brev av 17.7.12	-44 704 000
Reduksjon iht. tillegg 4 til tild.brev av 23.11.12	-6 348 000
Sum bevilgning	1 639 300 000
Sum regnskap fylkesmenn	1 623 853 151
Sum regnskap IMDi	4 995 200
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	10 451 649

Det er ingen vesentlige avvik på posten. Fylkesmennene og IMDi har gjennom IMDi disponert en bevilgning på kr 1 639 300 000. Det er utgiftsført kr 1 628 848 351. Mindreforbruket er kr 10 451 649, som utgjør 0,64 % av bevilgningen.

Innspill til omgruppering av statsbudsjettet på kap 822, post 60 skjer ved at fylkesmennene rapporterer til IMDi i månedsskiftet september/oktober. IMDi foretar en analyse basert på inkomne rapporter og makrotall. Denne analysen bunner ut i et innspill til omgrupperingen. Det er mange usikre faktorer knyttet til denne

budsjettposten, bl.a. om kommunene søker innen fristen, og om fylkesmennene rekker å betale ut tilskudd innen årets utgang. Dette forklarer mindreforbruket på kr 10,45 mill. kr.

Ut fra alle aktørene og usikkerhetsfaktorene knyttet til denne posten anser IMDi at budsjettforutsetningene på posten er oppfylt.

IMDi har i 2012 forberedt overtakelsen av norsktilskuddet fra fylkesmennene fra 1.1.2013, se nærmere omtale i virksomhetsrapporten under punktet 'Annen rapportering.'

I november 2012 utførte IMDi et pilotprosjekt i IMDi Nord, der IMDi utbetalte tilskuddene for 3. kvartal 2012 til kommunene i Troms. Pilotprosjektet var vellykket.

Ifm. ovennevnte pilotprosjekt har IMDi utgiftsført kr 4 995 200 på posten. Fylkesmannen i Troms har redusert sin budsjettpost med tilsvarende beløp.

KAP. 3820 INTEGRERINGS- OG MANGFOLDSDIREKTORATET (JF. KAP. 0820, Post 1 DRIFTSUTGIFTER)

Post 1 Diverse inntekter

Det er inntektsført kr 635 546 på posten i 2012.

Post 15 Refusjon lønn arbeidsmarkedstiltak

Det er inntektsført kr 103 646 på posten i 2012.

Post 16 Fødsels- og adopsjonspenger

Det er inntektsført kr 2 549 866 på posten i 2012.

Post 18 Refusjon av sykepenger

Det er inntektsført kr 3 116 748 på posten i 2012.

KAPITTEL 5309

Post 29 Tilfeldige inntekter

Det er inntektsført kr 3 883 832 på posten i 2012. Tilbakebetalinger fra kommuner og fylkeskommuner av tilskudd tildelt tidligere år, og som ikke er overførbare, inntektsføres på denne posten. I 2012 er det inntektsført kr 3 638 263,83 på posten. I tillegg inntektsføres beskatningen av IMDi ansatte ifm. fordel ved gruppelevsforikringen på denne posten. Denne delen utgjør kr 245 568.

BELASTNINGSFULLMAKTER

Til oppfølging av Handlingsplan mot tvangsekteskap (2008-2011), tiltak 23 etablering av lokale samarbeidstiltak, har Justisdepartementet gitt IMDi fullmakt til å belaste følgende post:

Kap. 440, post 01 kr 300 000

IMDi har belastet posten i henhold til fullmakt.

Vedlegg 1

Tabell 1 Måltall for bosetting og foreløpig oversikt over vedtaks plasser

	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Totalt
Måltall for bosetting	1743	1089	992	1326	1065	1086	7300
Gammel fordeling	24,2 %	15,0 %	13,5 %	18,0 %	14,5 %	14,8 %	100,0 %
Ny fordeling	20,2 %	14,0 %	14,5 %	20,0 %	15,5 %	15,8 %	100,0 %
Vedtaks plasser det er anmodet om	2037	1292	1200	1918	1172	1270	8889
Vedtaks plasser	1363	962	868	1014	940	1008	6155
Antall kommuner som er anmodet (med vedtak)	54 (49)	65 (59)	42 (37)	85 (39)	46 (42)	51 (45)	343 (271)

Tabell 2 All bosetting inkludert familieinnvandrede per 31.12.2012

Region	Tidligere asylsøkere		Overførings-flyktninger		Totalt
	Totalt	Herav EM	Totalt	Herav EM	
Østfold	179	16	7	0	194
Akershus	340	44	65	0	420
Oslo	353	15	72	9	427
Vestfold	174	28	7	0	194
IMDi Øst	1046	103	151	9	1235
Hedmark	133	9	47	6	187
Oppland	213	16	71	0	295
Buskerud	261	26	73	6	357
IMDi Indre Øst	607	51	191	12	839
Telemark	228	29	104	5	333
Aust-Agder	122	10	51	5	173
Vest-Agder	223	12	56	3	281
IMDi Sør	573	51	211	13	787
Rogaland	278	31	169	5	454
Hordaland	416	29	42	0	459
Sogn og Fjordane	86	7	21	0	108
IMDi Vest	780	67	232	5	1021
Møre og Romsdal	204	23	78	3	282
S-Trøndelag	256	14	79	3	339
N-Trøndelag	203	18	54	1	262
IMDi Midt	663	55	211	7	883
Nordland	370	39	98	0	469
Troms	225	28	67	1	292
Finnmark	94	26	75	4	171
IMDi Nord	689	93	240	5	932
Norge	4358	420	1236	51	5742*

* Totaltallet for Norge (5742) inkluderer 45 personer med skjermet identitet og 103 personer som er familieinnvandret fra mottak. Disse fremkommer ikke på fylkes-/regionnivå ovenfor.

Tabell 3 10 største bosatte nasjonaliteter

Nasjonalitet	Totalt	Herav EM
Somalia	1493	101
Eritrea	1225	37
Afghanistan	438	143
Bhutan	141	
Sudan	128	2
Myanmar	114	2
Etiopia	88	11
Iran	71	1
Irak	64	2
Kina	58	2
Andre	259	12
Totalt	2502	251

Antall nasjoner 40 19
+ statsløse + statsløse

Tabell 4 Gjennomsnittlig ventetid for bosatte fra mottak (mnd)

	31.12.2010	30.06.2011	31.12.2011	30.06.2012
Fra vedtak til bosetting	5,7	6,1	6,5	7,0
Fra vedtak til utsøking	3,4	4,0	4,5	5,2
Fra utsøking til bosetting	2,3	2,1	2,1	1,9
Fra saksopprettelse til bosetting	15,7	16,6	16,8	17,5

Tabell 5 Ventetid enslige mindreårige bosatt fra mottak (mnd)

	31.12.2010	30.06.2011	31.12.2011	30.06.2012
Fra vedtak til bosetting	5,7	6,8	5,5	3,8
Fra utsøking til bosetting	1,9	1,9	1,7	1,4
Fra saksopprettelse til bosetting	14,2	15,5	11,8	7,0

Tabell 6 Totalt ventende i mottak per 30.06.2012

	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Bufdir	Uten bos.reg
Bosettingsansvar	461	525	263	524	368	516	35	134
-herav ikke-utsøkte	264	430	116	379	245	448	24	134

Totalt lengeventende	195	185	69	144	99	136	11	3
-herav ikke-utsøkte	86	130	22	68	40	110	4	4
Gjennomsnittleg ventetid i måneder	6,3	5,5	5,1	5,6	4,9	4,4		2,29

Tabell 7

Antall bosettingsklare i mottak, fordelt på oppholdstid, kjønn og familiesammensetning

	Enslige		Familier		Totalt		
	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Totalt
Under 6 mnd	483	1059	291	158	774	1217	1991
Over 6 mnd	237	378	169	51	406	429	835
Totalt	720	1437	460	209	1180	1646	2826

Tabell 8

10 største nasjonaliteter som venter på bosetting per 30.06.2012

Nasjonalitet	Einslege kvinner	Einslege menn	Familiar, kvinner	Familiar, menn	Totalt	Herav EM
Somalia	428	701	128	45	1302	25
Eritrea	186	384	62	16	648	5
Afghanistan	19	65	73	41	198	51
Sudan	4	124	21	12	161	
Etiopia	42	53	32	6	133	
Iran	3	38	20	15	76	
Statslaus	1	6	25	26	58	
Irak	6	12	23	13	54	
Russland	3	7	24	14	48	1
Kina	14	14	10	7	45	1
Andre	23	33	57	35	148	6
Totalt	715	1423	465	223	2826	89
Antall nasjoner	30	+statsløse				8

Tabell 9

Enslige mindreårige i mottak med oppholdstillatelse, etter mottakstype og ventetid per 30.06.2012

Ventetid	Omsorgs-sentra	UDI-mottak	Totalt	Over 18
0 - 3 måneder	23	37	60	3
3 - 6 måneder	3	11	14	5
6 måneder - 1 år	7	7	14	4
Over 1 år	1	0	1	4
Totalt	34	55	89	16
Gjennomsnittleg ventetid i måneder	4,0	2,5	3,1	7,0

Utbetaling av tilskudd ved bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonshemninger og/eller atferdsvansker

Tabell 10

Tilskudd 1	Tilskudd 2
10 mill kr	109 mill kr
65 utbetalinger	251 utbetalinger

Vedlegg 2

STATISTIKK INTRO - Rapportering pr. 31. desember 2012

	Statistikk pr 01.12.12 / 31.12.12				
Antall personer registrert i NIR med oppholdstillatelse som gjør at de er i personkretsen for introduksjonsprogrammet per 1. desember ¹⁶ 31. desember 2012 fordelt på kjønn og fylker.	Fylke	Skjermet	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	1	181	165	347
	Akershus	9	427	346	782
	Oslo	7	445	285	737
	Hedmark	1	204	147	352
	Oppland	0	250	233	483
	Buskerud	2	259	238	499
	Vestfold	1	132	134	267
	Telemark	1	259	256	516
	Aust-Agder	1	141	137	279
	Vest-Agder	1	259	242	502
	Rogaland	4	427	346	777
	Hordaland	2	358	388	748
	Sogn og Fjordane	0	117	91	208
	Møre og Romsdal	4	204	198	406
	Sør-Trøndelag	1	243	260	504
	Nord-Trøndelag	1	185	209	395
	Nordland	3	328	354	685
	Troms	0	223	252	475
	Finnmark	0	104	84	188
	Ukjent	2	3	0	5
Totalt	41	4749	4365	9155	

¹⁶ Tidligere er det rapportert per 1. desember og ikke per 31. desember

Antall deltakere i introduksjonsprogram registrert i NIR per 1. desember ¹⁷ 31. desember 2012 fordelt på kjønn og fylker.					
	Fylke	Skjernet	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	0	183	180	363
	Akershus	9	405	412	826
	Oslo	8	416	349	773
	Hedmark	1	215	166	382
	Oppland	4	262	247	513
	Buskerud	2	266	268	536
	Vestfold	3	149	157	309
	Telemark	2	279	305	586
	Aust-Agder	2	146	158	306
	Vest-Agder	1	260	251	512
	Rogaland	4	427	377	808
	Hordaland	2	382	411	795
	Sogn og Fjordane	0	132	102	234
	Møre og Romsdal	5	236	224	465
	Sør-Trøndelag	1	283	308	592
	Nord-Trøndelag	2	205	227	434
	Nordland	5	399	425	829
	Troms	0	247	299	546
	Finnmark	0	116	115	231
	Ukjent	0	113	45	158
	Totalt	51	5121	5026	10198

¹⁷ Tidligere er det rapportert per 1. desember og ikke per 31. desember

Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2012 fordelt på kjønn og fylker.	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
		Østfold	52	65
	Akershus	100	133	233
	Oslo	81	119	200
	Hedmark	48	72	120
	Oppland	46	81	127
	Buskerud	56	73	129
	Vestfold	30	38	68
	Telemark	61	108	169
	Aust-Agder	30	66	96
	Vest-Agder	72	108	180
	Rogaland	94	123	217
	Hordaland	86	118	204
	Sogn og Fjordane	32	34	66
	Møre og Romsdal	56	94	150
	Sør-Trøndelag	85	101	186
	Nord-Trøndelag	43	88	131
	Nordland	92	133	225
	Troms	56	102	158
	Finmark	21	21	42
	Totalt	1141	1677	2818

Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2012 og som gikk over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program fordelt på kjønn og fylker.

Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
Østfold	21	33	54
Akershus	40	79	119
Oslo	31	79	110
Hedmark	16	35	51
Oppland	14	38	52
Buskerud	17	39	56
Vestfold	14	25	39
Telemark	14	50	64
Aust-Agder	8	27	35
Vest-Agder	23	58	81
Rogaland	30	63	93
Hordaland	31	59	90
Sogn og Fjordane	18	24	42
Møre og Romsdal	22	57	79
Sør-Trøndelag	27	44	71
Nord-Trøndelag	20	76	96
Nordland	40	70	110
Troms	24	48	72
Finnmark	8	11	19
Totalt	418	915	1333

Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2012 og som gikk over i NAV-tiltak direkte etter avsluttet program fordelt på kjønn og fylker.

Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
Østfold	9	12	21
Akershus	22	31	53
Oslo	18	20	38
Hedmark	5	10	15
Oppland	11	21	32
Buskerud	10	10	20
Vestfold	3	3	6
Telemark	14	24	38
Aust-Agder	10	16	26
Vest-Agder	21	25	46
Rogaland	30	30	60
Hordaland	21	21	42
Sogn og Fjordane	4	9	13
Møre og Romsdal	11	19	30
Sør-Trøndelag	14	17	31
Nord-Trøndelag	7	3	10
Nordland	21	21	42
Troms	15	22	37
Finnmark	7	6	13
Totalt	253	320	573

Vedlegg 3

Statistikk Norskopplæring

Andel oppfylt plikten innen 3 år

Tids-gruppe	Rettighet	Kjønn	Antall	Antall i mål-gruppen 3 år etter	Antall oppfylt plikten innen 3 år	Antall oppfylt plikten etter 3 år	Andel oppfylt plikten innen 3 år	Andel oppfylt plikten etter 3 år	Andel oppfylt plikten innen 3 år ift oppr. Målgruppe	Andel oppfylt plikten etter 3 år ift oppr. Målgruppe
2005-2	RPNORSK	K	1610	1492	1079	347	72 %	96 %	69 %	91 %
2005-2	RPNORSK	M	787	699	488	154	70 %	92 %	64 %	85 %
2006-1	RPNORSK	K	2690	2481	1861	520	75 %	96 %	71 %	91 %
2006-1	RPNORSK	M	1506	1363	1016	250	75 %	93 %	70 %	87 %
2006-2	RPNORSK	K	2379	2192	1693	410	77 %	96 %	73 %	92 %
2006-2	RPNORSK	M	1265	1125	877	167	78 %	93 %	73 %	87 %
2007-1	RPNORSK	K	2370	2120	1683	336	79 %	95 %	75 %	90 %
2007-1	RPNORSK	M	1445	1272	1009	173	79 %	93 %	73 %	87 %
2007-2	RPNORSK	K	3128	2752	2234	404	81 %	96 %	77 %	91 %
2007-2	RPNORSK	M	2142	1781	1472	202	83 %	94 %	77 %	88 %
2008-1	RPNORSK	K	2825	2487	2039	286	82 %	93 %	77 %	89 %
2008-1	RPNORSK	M	1715	1427	1207	139	85 %	94 %	79 %	89 %
2008-2	RPNORSK	K	2832	2431	2053	232	84 %	94 %	80 %	89 %
2008-2	RPNORSK	M	1755	1394	1201	96	86 %	93 %	82 %	88 %
2009-1	RPNORSK	K	3041	2622	2224	194	85 %	92 %	81 %	89 %
2009-1	RPNORSK	M	2326	1810	1610	74	89 %	93 %	85 %	90 %
2009-2	RPNORSK	K	3310	2918	2479	119	85 %	89 %	81 %	84 %
2009-2	RPNORSK	M	2248	1813	1626	44	90 %	92 %	83 %	86 %

I opplæring første og andre halvår etter innvilget opphold

Rett/Plikt-gruppen

Tids-gruppe	Rettighet	Kjønn	Antall	Antall påbegynt opplæring samme halvår som opphold	Antall påbegynt opplæring første halvår etter opphold	Antall påbegynt opplæring andre halvår etter opphold	Andel påbegynt opplæring samme halvår	Andel påbegynt opplæring første halvår etter opphold	Andel påbegynt opplæring andre halvår etter opphold
2005-2	RPNORSK	K	1610	403	1056	1200	25 %	66 %	75 %
2005-2	RPNORSK	M	787	183	507	574	23 %	64 %	73 %
2006-1	RPNORSK	K	2690	1034	1958	2126	38 %	73 %	79 %
2006-1	RPNORSK	M	1506	600	1116	1183	40 %	74 %	79 %
2006-2	RPNORSK	K	2379	989	1691	1905	42 %	71 %	80 %

2006-2	RPNORSK	M	1265	522	952	1019	41 %	75 %	81 %
2007-1	RPNORSK	K	2370	887	1711	1818	37 %	72 %	77 %
2007-1	RPNORSK	M	1445	562	1070	1135	39 %	74 %	79 %
2007-2	RPNORSK	K	3128	1516	2293	2499	48 %	73 %	80 %
2007-2	RPNORSK	M	2142	981	1581	1772	46 %	74 %	83 %
2008-1	RPNORSK	K	2825	1047	2082	2257	37 %	74 %	80 %
2008-1	RPNORSK	M	1715	712	1297	1437	42 %	76 %	84 %
2008-2	RPNORSK	K	2832	1255	2144	2394	44 %	76 %	85 %
2008-2	RPNORSK	M	1755	786	1393	1542	45 %	79 %	88 %
2009-1	RPNORSK	K	3041	1293	2421	2576	43 %	80 %	85 %
2009-1	RPNORSK	M	2326	1168	1948	2089	50 %	84 %	90 %
2009-2	RPNORSK	K	3310	1455	2605	2845	44 %	79 %	86 %
2009-2	RPNORSK	M	2248	1113	1875	1993	50 %	83 %	89 %
2010-1	RPNORSK	K	2702	1051	2167	2318	39 %	80 %	86 %
2010-1	RPNORSK	M	1961	867	1660	1783	44 %	85 %	91 %
2010-2	RPNORSK	K	2942	1324	2358	2605	45 %	80 %	89 %
2010-2	RPNORSK	M	2061	1062	1766	1861	52 %	86 %	90 %
2011-1	RPNORSK	K	2926	1203	2351	2533	41 %	80 %	87 %
2011-1	RPNORSK	M	1809	907	1539	1639	50 %	85 %	91 %
2011-2	RPNORSK	K	3387	1329	2593	2895	39 %	77 %	85 %
2011-2	RPNORSK	M	1895	915	1595	1713	48 %	84 %	90 %

 Styringsparameter 50 %
 Styringsparameter 90 %

Kunnskapsutvikling: Rapporter 2012

**Oversikt over FoU – rapporter finansiert over
statsbudsjettets kap. 821 post 21**

Innhold

Hvem velger ektefelle?.....	88
Dialog i tvangsekteskapsaker.....	89
Æresrelatert ekstrem kontroll.....	90
Stemmer de ikke?.....	92
Bruk av tolk i NAV.....	93
Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning.....	95
Kommunelederundersøkelse 2011.....	96
.....	96
Enslige mindreårige i arbeid og utdanning.....	97
Enslige mindreårige: Avhengig og selvstendig.....	98
"Derfor blir vi her".....	100
Integreringsbarometeret 2012.....	102
Vennskap, utdanning og framtidsplaner - forskjeller og likheter blant ungdom med og uten innvandrerbakgrunn i Oslo.....	104
iFAKTA 2012.....	105
Finansieringsordninger for innvandreretablerere.....	106
Ny sjanse - varige resultater?.....	107
Samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse.....	108
Ungdom i Ny sjanse.....	109
Topplederundersøkelsen 2012.....	111
“Familieinnvandrere utenfor introduksjonsordningen – utfordringer, behov og tilbud den første tiden i Norge”.....	112
Landrapport i forbindelse med Peer Review.....	112

Hvem velger ektefelle?

Fafo-rapporten "Hvem bestemmer? Ektefellevalg blant unge med innvandrerbakgrunn" ser på om utdanning, levekår, religion og likestilling påvirker unges mulighet til å velge sin egen partner.

Unge som skal gifte seg kan ha ulik grad av innflytelse over beslutningen om ekteskap og valg av ektefelle. De opplever noen ganger press og represalier fra familien hvis de motsetter seg familiens valg av ektefelle.

Målet med denne undersøkelsen var å få mer kunnskap om betydningen av utdanning, levekår, likestilling og familiepraksis i familier der den unge har hatt liten grad av innflytelse over valg av ektefelle.

Det er Fafo som har gjennomført undersøkelsen på vegne av IMDi. Forskerne gikk gjennom to større spørreundersøkelser som blant mye annet inneholder informasjon om hvordan unge med minoritetsbakgrunn har funnet ektefellene sine. Den ene er Statistisk sentralbyrås "Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn" 2006, som omfattet unge med innvandringsbakgrunn under 25 år. Den andre er Fafo-undersøkelsen "Familiepraksis og likestilling i innvandrede familier".

Utdanning synes å påvirke

Analyse av dataene viser at utdanning både hos de unge selv og hos foreldregenerasjonen henger sammen med større selvbestemmelse i partnervalg. Sammenhengene er likevel svake. De som har utdanning på høyere nivå, opplever mer selvbestemmelse enn de som har lavere utdanning.

Mors yrkesdeltakelse: Det å ha en mor som har jobbet fulltid gjennom hele oppveksten, er uvanlig blant ungdom med bakgrunn fra Pakistan, men i det mindretallet som har en slik mor, er det svært mange som har valgt ektefelle selv uten innblanding fra foreldrene.

Partner fra utlandet: Blant dem som har oppgitt å ha stor innflytelse på valg av ektefelle, er det flere som har giftet seg med en partner som er født i Norge. Blant dem som har oppgitt å ha hatt mindre selvbestemmelse, er det flere som har giftet seg med en partner fra utlandet.

Religion har ingen betydning

Deltakerne i begge undersøkelsene ble spurt om hvor mye religion betydde i livene deres. SSB-undersøkelsen spurte også om religiøs aktivitet. Verken det å si at religion var svært viktig, eller det å være svært religiøs aktiv hadde betydning for i hvilken grad man opplevde selvbestemmelse i partnervalg. Dette gjaldt innenfor alle landgrupper og i begge undersøkelser.

Mangel på likestilling påvirker

Forskerne har funnet en relativt klar samvariasjon mellom det å praktisere et tradisjonelt kjønnsrollemønster i familien og det å ha latt foreldrene velge ektefelle for seg.

Rask endring over tid

Forskerne finner også en klar alderseffekt og en etterkommereffekt. Unge har opplevd mer selvbestemmelse enn eldre, og unge etterkommere opplever mer autonomi enn jevnaldrende innvandrere. Andelen blant pakistanske kvinner som sier de har valgt ektefelle selv, varierer fra 8 prosent blant eldre innvandrere til 58 prosent blant de unge etterkommerne. Dette er en markant praksisendring i løpet av en relativt kort periode og tyder på at innarbeidede tradisjoner endres raskt etter hvert som nye generasjoner kommer til.

[Hvem bestemmer? Ektefellevalg blant unge med innvandrerbakgrunn](#) (pdf)

Dialog i tvangsekteskapsaker

Det er stort behov for familiearbeid, i betydningen informasjon, hjelp og støtte. Dette kommer fram i rapporten "Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker".

Det er NOVA og ISF som på oppdrag fra IMDi har forsket på erfaringer med bruk av dialog som metode. Rapporten "Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker" diskuterer dialog som metode og beskriver gjennom åtte detaljerte eksempler hvordan endringsarbeid i familier kan foregå.

Tvangsekteskap rammer ikke bare den unge som utsettes for det, men hele familien. Mange foreldre føler seg neglisjert av hjelpeapparatet, og dette hjelper ikke de unge, snarere tvert imot. Rapporten viser hvordan tilrettelagt dialog mellom partene kan hjelpe til med å påvirke og endre atferden i undertrykkende familier. Forskerne påpeker at et brudd noen ganger er en forutsetning for å få i gang en hensiktsmessig dialog, eller kan være et nødvendig utfall av dialogforsøk som strandar. Dialog i en tidlig fase kan bidra til å forhindre et brudd, men dette bør ikke være et mål for dialogen.

Politiets rolle

I politietaten er det ulike oppfatninger om politiets rolle i forhold til dialog. Noen ser på dialogarbeid som en del av politiets forebyggende arbeid, mens andre mener at etaten skal avvente til straffbare handlinger har skjedd. Det er et problem hvis de som driver dialog pålegges å trekke politiet inn i saker, mens politietaten på sin side ikke stiller opp. Forskerne understreker også at en trusselvurdering må strekke seg utover nasjonalstatens grenser.

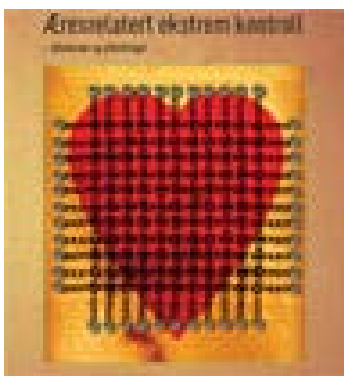
Forpliktende avtaler og oppfølging

Skriftlige avtaler kan være en god metode for å fokusere dialogen og sikre at det kommer noe konkret ut av den, samt forplikte de involverte. Både avtaler

mellom den unge og foreldrene/andre familiemedlemmer, og avtaler mellom foreldre og hjelpeinstansen/tilrettelegger, kan være hensiktsmessige. En dialogprosess inkluderer en oppfølgingsfase. Et oppfølgingsløp bør inkludere ansikt-til-ansikt-møter med den unge i starten, relativt hyppig telefonkontakt på hjelpers initiativ, som fases over i noe sjeldnere kontakt når hjelper har sikret seg at den unge fungerer bra.

[Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker](#) (pdf)

Æresrelatert ekstrem kontroll

Rapporten "Æresrelatert ekstrem kontroll" anbefaler mer informasjon til de unge og bedre kommunikasjon mellom skole og foreldre, og mellom skole, barnevern og politi.

Undersøkelsen er gjennomført av NTNU Samfunnsforskning AS på oppdrag fra IMDi. Målet med prosjektet har vært å gi grunnskoler og videregående skoler mer kunnskap om virkemidler som kan gjøre dem i stand til å ivareta sitt ansvar på dette området på en bedre måte.

Rapporten bygger på dokumentgjennomgang og intervjuer med skolepersonell, minoritetsrådgivere og ansatte i ulike fagmiljø. Det ble også tatt intervjuer med ni unge som har vært utsatt for æresrelatert ekstrem kontroll. Og det ble gjennomført en spørreundersøkelse til et utvalg skoler, barneverntjenester og politistasjoner.

Æresrelatert ekstrem kontroll er en prosess som kan ta mange ulike retninger, med ulik alvorlighetsgrad og ulike konsekvenser for de involverte. For noen er det en periode med streng kontroll, som senere avtar ved at man får en form for dialog og konfliktløsning. For andre er dette en prosess som ender i tvangsekteskap og utstrakt bruk av vold og trakassering.

Det er mange faktorer som påvirker skoleansattes muligheter til å se og bistå unge som utsettes for æresrelatert ekstrem kontroll. Her er noe av det forskerne fremhever:

- De ansatte i skolen må ha kompetanse til å vite hvilke varselsignaler de skal se etter, og de trenger trygghet til å handle.
- God dialog med den utsatte, og godt samarbeid mellom hjem og skole, samt tidlig intervensjon er viktig.
- Det er også viktig å etablere god kommunikasjon med foreldrene og skape arenaer for å diskutere og finne alternativer til oppdragermetoder som ikke fungerer, eller som er skadelige for barns trygghet og utvikling.
- Gode rutiner på skolene er nødvendig, og tema bør inn i læreplanene.
- Møte de unge med åpenhet, og gi dem tro på at det er mulig å få hjelp.

- Mer informasjon til de unge for å skape økt bevissthet om hvilke rettigheter barn og unge har i henhold til blant annet barnekonvensjonen, og styrke deres evne til selvbestemmelse.
- Forskerne peker også på viktigheten av tettere samarbeid mellom etater, og da først og fremst mellom skole, barnevern og politi i håndteringen av disse vanskelige sakene.

Rapport: [Æresrelatert ekstrem kontroll – dilemmaer og utfordringer](#) (pdf)

- [Fagartikkel: Skolens møte med barn og unge som er utsatt for æresrelatert ekstrem kontroll](#) (pdf)

Stemmer de ikke?

En ny rapport fra Fafo fremhever tillit og nettverk som viktige faktorer for å forklare variasjon i innvandreres valgdeltakelse. Rapporten tar for seg politisk deltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Undersøkelsen er gjennomført på oppdrag fra IMDi og har som formål å forsøke å forklare forskjeller i innvandreres valgdeltakelse, og dermed gi en pekepinn om hva som kan bidra til å øke valgdeltakelsen. I tillegg ser den på motivasjonsfaktorer for å være politisk aktiv og erfaringer med politisk innflytelse hos representanter med innvandrerbakgrunn.

-Personer i et nettverk vil bygge gjensidig tillit og tilhørighet, noe de også vil overføre til personer og organisasjoner utenfor nettverket. Graden av slik "sosial kapital" kan bidra til å forklare de store forskjellene vi ser mellom ulike innvandrergruppers valgdeltakelse, sier Lisbeth Dalin, prosjektleder for IMDi valgprosjekt.

Her er noen av hovedfunnene i rapporten:

- Det er stor variasjon i valgdeltakelse mellom ulike landgrupper. Analysen tyder på at innvandreres sosiale kapital, i form av nettverk og organisasjonsdeltakelse, kan bidra til å forklare forskjeller i valgdeltakelsen.
- En viktig forutsetning for å få til økt valgdeltakelse er at politisk deltakelse må oppleves som meningsfullt.
- Det å ha svak tilknytning og planer om å flytte fra Norge kan være med å forklare innvandreres lavere valgdeltakelse.
- Rapporten viser at innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa utenom EU/EØS har betydelig lavere valgdeltakelse enn befolkningen i alt.
- Siden perioden 2003-2007 har antallet og andelen innvandrere som er nominert til valglistene økt, og antallet innvandrerpolitikere med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Europa utenom EU/EØS er nær doblet.
- Det er mange kommuner (346) som ikke har noen innvandrerpolitikere med ikke-vestlig bakgrunn. Flest innvandrerpolitikere finner vi i store kommuner som Oslo, Drammen og i Akershus.
- Det er oppvekst, det vil si skole og barnehage, som er de politikkområdene som engasjerer flest innvandrere, etterfulgt av innvandring og integrering.

Rapporten:

[Stemmer de ikke? Politisk deltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre](#) (pdf)

Bruk av tolk i NAV

EMO-rapport 3-2011

Rett til informasjon ved språkbarrierer

Bruk av tolk i arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV)

Over halvparten av de ansatte i NAV bruker sjelden eller aldri tolk selv om det er behov for det. Dette kommer frem i rapporten "Rett til informasjon ved språkbarrierer - Bruk av tolk i Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV)".

Undersøkelsen setter fokus på NAV-ansattes kunnskap, praksis og holdninger til bruk av tolk. Et viktig formål med undersøkelsen har vært å kartlegge hvorvidt ansatte i NAV benytter tolk i tilfeller der det er en språkbarriere.

Resultatene er innhentet gjennom en spørreundersøkelse som hele 3328 NAV-ansatte har svart på. I tillegg bygger rapporten på tre fokusgruppeintervjuer hvor NAV-ansatte fra ulike deler av landet deltok. Undersøkelsen hadde en svarrate på 65 prosent, noe som gir et godt representativt bilde av tolkebruk i NAV, og som tyder på at spørsmål rundt tolkebruk oppleves som relevant blant de ansatte.

Over halvparten bruker sjelden eller aldri tolk

I spørreskjemaet ble det skilt mellom planlagte samtaler der NAV-ansatte har gjort en avtale med bruker, og uplanlagte møter der brukeren møter opp ved et kontor uten avtale.

Én av tre oppgir at de ved planlagte samtaler ofte eller hver gang benytter tolk, mens over halvparten, 54 prosent, svarer at de sjelden eller aldri gjør det. I uplanlagte møter svarer 85 prosent at de sjelden eller aldri bruker tolk, selv om brukerne snakker så lite norsk at vedkommende har vanskelig for å forstå og gjøre seg forstått. Kun 5 prosent bruker tolk ofte eller hver gang i uplanlagte møter.

Behov for tolk fanges ikke opp

Den oftest valgte strategien i situasjoner der det er behov for tolk, er at de ansatte gjør det beste ut av situasjonen uten å bruke tolk. Den vanligste årsaken til at det ikke bestilles tolk til planlagte møter, er at saksbehandleren ikke er informert om behovet på forhånd. Over halvparten av respondentene oppgir dette som den vanligste grunnen.

Fra diskusjonene i fokusgruppene kom det frem at behovet for tolk ikke fanges opp i den elektroniske selvregistreringen som brukerne benytter.

Videre går det frem av undersøkelsen at NAVs tolkerutiner kan bli bedre. Kun én av tre opplever NAVs rutiner for når det skal benyttes tolk som klare. Hele 41 prosent svarer at det ikke finnes rutiner for å sjekke tolkens kvalifikasjoner, eller at rutineene for å sjekke tolkens kvalifikasjoner er uklare.

Utbredt at venner og slektninger, inkludert barn, tolker

En annen forklaring på hvorfor det ikke bestilles tolk, er at andre som kan tolke har vært til stede. I uplanlagte møter svarer 29 prosent av de ansatte i NAV at de av og til eller ofte, benytter brukerens barn som tolk. I avtalte samtaler oppgir 21 prosent at de gjør dette. Analysen viser at det er mer utbredt å bruke barn enn andre NAV-ansatte som tolk i avtalte møter.

Resultatene viser også at det er forholdsvis vanlig at voksne slektninger eller venner av familien påtar seg ansvaret for å tilrettelegge informasjonen for bruker. Over halvparten, 56 prosent, av NAV-ansatte oppgir at de av og til, ofte

eller alltid bruker voksne slektninger til å tolke i uplanlagte møter, mens i underkant av halvparten, 45 prosent, velger denne løsningen i avtalte møter.

Får ikke informasjon om plikter og rettigheter

Flertallet av de spurte er enige i at manglende tolkebruk får negative konsekvenser for tjenestemottaker og for saksbehandleren. Det kan føre til at tjenestemottaker ikke får informasjon om sine rettigheter, og det svekker saksbehandlerens mulighet for å gi en faglig forsvarlig tjeneste.

I diskusjonene i fokusgruppene kom det frem eksempler på hvordan manglende bruk av tolk fører til feilutbetalinger og misforståelser. Det ble også pekt på problemet med innelåsing i langvarige tiltak, ved at en person blir stående lengre i et kvalifiseringsløp enn nødvendig, fordi det ikke brukes tolk nok. Det tar således lengre tid å komme i inntektsgivende arbeid, stønadsperioden blir forlenget, og dette betyr et dobbelt tap for staten.

På spørsmål om hva som kan gjøre tolkebruken i NAV bedre, kommer tiltak som bedre rutiner for tolkebruk, opplæring i bruk av tolk, og økt tilgjengelighet på kvalifiserte tolker frem som viktige faktorer.

IMDi håper rapporten kan være med på å sette bruk av kvalifisert tolk på agendaen i NAV, og at den kan være et nyttig bidrag til utarbeidelsen av retningslinjer for bruk av tolk.

[Rett til informasjon ved språkbarrierer - Bruk av tolk i Arbeids- og velferdsforvaltningen \(NAV\) \(pdf\)](#)

Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning

Kommunenes tjenestetilbud til etnisk mangfoldig befolkning blir påvirket av at mange brukere har dårlig språk og liten kjennskap til det norske systemet. Dette viser en ny Fafo-rapport som kartlegger storbyenes arbeid med likeverdige offentlige tjenester.

Det er et mål innenfor all offentlige virksomhet at tjenestene skal være likeverdige for alle brukere. Hva innebærer denne målsettingen i praksis – og i hvilken grad lykkes kommunene med dette?

Dette er noen av spørsmålene Fafo-forskere Anne Britt Djuve, Miriam Latif Sandbæk og Henriette Lunde har stilt til ansatte og ledere i barnehager, kvalifiseringsprogram og hjemmebaserte tjenester i fem bydeler i Oslo, Kristiansand og Stavanger.

Funnene presenteres i Fafo-rapporten “Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning”.

Forskjellige tolkninger av begrepet

Ansatte i kommunale tjenester gir svar som viser at det er tre hovedutfordringer for tilrettelagt tjenestetilbud: mangelfulle norskkferdigheter hos brukerne, lav kunnskap om og forståelse for det norske samfunnet, samt sosial og økonomisk bakgrunn.

Et annet viktig funn er at målet om likeverdige tjenester framstår som uklart, og tolkningene av begrepet varierer fra ansatt til ansatt og mellom tjenesteområdene.

Prosjektet er finansiert av Byrådsavdelingen for finans- og næring ved Oslo kommune, KS program for storbyrettet forskning, Kristiansand og Stavanger kommune, samt Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

[“Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning”](#)

Kommunelederundersøkelse 2011

For fjerde år på rad har IMDi spurt kommuneledere om hva de mener om bosetting og integrering av flyktninger. Undersøkelsen har gått ut til alle ordførere, rådmenn, stabssjefer og økonomisjefer, samt andre utvalgte med ansvar for bosetting og integrering.

Totalt svarte 905 personer på undersøkelsen. Disse var fordelt på 417 kommuner. Svarprosenten i undersøkelsen vurderes som høy. Datainnsamlingen ble gjennomført i perioden 16. september til 6. november 2011 av Comte Analysebyrå.

Hovedfunnene fra Kommunelederundersøkelsen 2011 er:

- 54 prosent av de kommunale lederne mener at de blir anmodet om å bosette et riktig antall flyktninger.
- De viktigste forutsetningene for at kommuner skal bosette enslige mindreårige flyktninger er: tilgang på boliger, kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet og størrelsen på de statlige tilskuddene.
- Tilgang på boliger er den faktoren som i størst grad vanskeliggjør bosetting av flere flyktninger. Erfaringer med integrering av tidligere bosatte flyktninger er den faktoren som i størst grad gjør dette arbeidet enklere.
- Vel halvparten, 55 prosent, mener at nivået på integreringstilskuddet for voksne i 2011 er utilstrekkelig.
- Bare 27 prosent sier at kommunen deres har et resultatmål på introduksjonsordningen.
- 53 prosent oppgir at samarbeidet med IMDi er godt. Her bør det bemerkes at 16 prosent oppgir at de ikke har et samarbeid med IMDi.

[Oppsummering av Kommunelederundersøkelsen 2011](#) (pdf)

[Summary of Kommunelederundersøkelsen 2011](#) (pdf)

[Kommunelederundersøkelse 2011](#) (pdf)

Enslige mindreårige i arbeid og utdanning

Siden 1996 og frem til utgangen av 2009 har i overkant av 9000 enslige mindreårige søkt om asyl i Norge. Litt over 3000 av disse har fått opphold og blitt bosatt i Norge som enslige mindreårige flyktninger. Denne rapporten fra SSB viser at to tredeler av dem var kommet i arbeid eller utdanning i slutten av 2009.

Rapporten "[Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning](#)" fra SSB tar for seg hvor de enslige mindreårige flyktningene kommer fra, hvor i Norge de bor, og deretter hvordan de klarer seg i arbeidsmarkedet og utdanningssystemet. Flest enslige mindreårige flyktninger fra Asia, og særlig Afghanistan

Nær seks av ti av de enslige mindreårige flyktningene som er blitt bosatt i Norge fra midten av 1990-tallet og utover 2000-tallet har bakgrunn fra Asia. Nær fire av ti har bakgrunn fra Afrika. Det har kommet flest enslige mindreårige flyktninger fra Afghanistan, fulgt av Somalia, Irak, Sri Lanka og Etiopia. Hele 85 prosent av alle enslige mindreårige flyktninger som er bosatt i Norge, kommer fra disse landene.

Klar overvekt av gutter

Det er en klar overvekt av gutter blant de enslige mindreårige flyktningene. I gruppen som ble bosatt i Norge i årene 1996 til 2009, var nær åtte av ti gutter. Blant enslige mindreårige fra Afghanistan var hele 98 prosent gutter, mens blant de fra Irak var 97 prosent gutter. Andre land har en jevnere kjønnsfordeling; blant dem fra Somalia var seks av ti gutter, mens det har vært en liten overvekt av jenter blant dem som kommer fra Etiopia og Eritrea.

Halvparten var 16 år eller yngre ved bosetting

Vel halvparten av de enslige mindreårige flyktningene som ble bosatt i Norge i perioden 1996-2010, var 16 år eller yngre ved bosetting. 15 prosent var 18 år eller eldre da de ble bosatt i Norge.

Nær to av tre er i arbeid eller under utdanning

64 prosent av de i aldersgruppen 18-29 år, som kom til Norge som enslige mindreårige fra 1996 til 2009, var i arbeid eller under utdanning ved utgangen av 2009. Dette er en god del lavere enn i befolkningen totalt, hvor 85 prosent er i arbeid eller under utdanning. Blant norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe er andelen på 83 prosent. Andelen enslige mindreårige flyktninger som er i arbeid eller under utdanning, er på samme nivå som for flyktninger ellers i samme aldersgruppe. Likevel er andelen blant enslige mindreårige lavere enn for flyktninger som har ankommet som barn sammen med sine foreldre. Den sistnevnte gruppen har en aktivitetsstatus som ligger på nesten samme nivå som norskfødte med innvandrerforeldre.

- [Les mer på SSBs nettsider.](#)
- [Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning](#) (pdf)

Enslige mindreårige: Avhengig og selvstendig

Rapporten "Avhengig og selvstendig. Enslige mindreårige flyktnings stemmer i tall og tale" samler data fra 325 ungdommer i 25 kommuner.

Enslige mindreårige flyktnings bosatt i Norge har en betydelig høyere andel psykiske plager enn andre ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn som bor med familiene sine. Mange er ensomme og mangler trygge relasjoner med voksne, viser en ny rapport fra Folkehelseinstituttet.

Rapporten trekker frem at det er behov for at lokalmiljøene kommer mer på banen i forhold til barn og unge som har kommet til Norge og fått opphold

her uten følge av foreldrene sine.

Rapporten "Avhengig og selvstendig. Enslige mindreårige flyktnings stemmer i tall og tale" beskriver enslige mindreårige flyktnings situasjon i årene etter at de har fått opphold og har etablert seg i Norge. Dette er den første norske undersøkelsen av både depresjon, posttraumatiske stressplager og andre utfordringer som enslige mindreårige flyktnings møter i hverdagen sin her i landet. Rapporten er utgitt med støtte fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Høyere andel psykiske plager

Resultatene i rapporten viser at blant bosatte enslige mindreårige, har 52 prosent av guttene og 60 prosent av jentene så mye symptomer på depresjon at de trenger hjelpe- og støttetiltak. Mange enslige mindreårige har opplevd krig og utviklet posttraumatiske stressplager som følge av dette. Denne gruppen ungdommer har også høyest nivå av depressive plager.

Trenger nære voksne omsorgspersoner

Resultatene i rapporten viser at flertallet av ungdommene som deltar i studien oppgir at de har et fortrolig forhold til voksne, enten blant familien (43 %) eller i det offentlige hjelpeapparatet (32 %). Den gruppen som har nære voksenrelasjoner blant familie i Norge har lite psykiske plager, mens ungdommer som oppgir profesjonelle hjelpere som sine fortrolige, har betydelig mer psykiske plager.

Bedre samordning av tiltak

Det er iverksatt mange tiltak i kommunene for å bidra til enslige mindreåriges trivsel og integrasjon i lokalmiljøet. Det er imidlertid stor variasjon i hvor godt etatene som på ulike områder jobber med enslige mindreårige samarbeider og samordner sin innsats.

Basert på resultatene i rapporten, foreslår forfatterne blant annet bedre samordning av kommunenes tiltak og tjenester rettet mot enslige mindreårige flyktnings.

- Med så sammensatte problemer som de enslige mindreårige rapporterer, kan en planmessig samhandling mellom representanter for skole, medisinske og psykiske helsetjenester, omsorgstjenester og politiske myndigheter gi mer effektiv oppfølging av ungdommene i de viktige årene da de skal etablere sin fremtid i Norge, sier prosjektleder Oppedal.

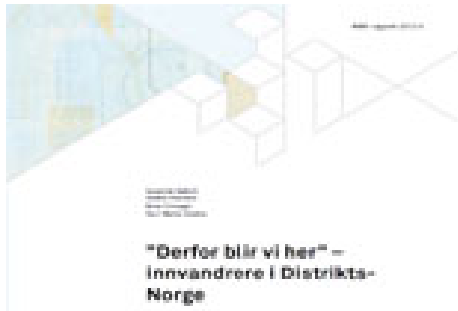
Om rapporten:

Rapporten samler data fra 325 ungdommer i 25 kommuner. Den gir informasjon om ungdommenes erfaringer både i tall fra spørreskjema og i deres egne ord fra intervjuer. Rapporten er utgitt med støtte fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Rapporten tar utgangspunkt i informasjon fra spørreskjemaer besvart av 325 enslige mindreårige flyktninger, samt intervju med 52 av ungdommene. Det er også brukt informasjon fra referansegrupper bestående av 273 elever med etnisk minoritetsbakgrunn og 151 elever med etnisk majoritetsbakgrunn ved en videregående skole i Oslo.

Rapporten: ["Avhengig og selvstendig. Enslige mindreårige flyktningers stemmer i tall og tale"](#) (pdf).

"Derfor blir vi her"

Hva skal til for at flyktninger, arbeidsinnvandrere og familieinnvandrere velger å bli boende i en distriktskommune og vurderer denne som et framtidig bosted?

På oppdrag fra Distriktssenteret (KDU) og IMDi har NIBR gjennomført et prosjekt om hva som motiverer innvandrere til å bli boende i Distrikts-Norge. Rapporten har fått tittelen

["Derfor blir vi her" – innvandrere i Distrikts-Norge \(pdf\)](#) og er på 220 sider. Det foreligger også [en kortversjon av rapporten](#).

I 2010 var innflyttingen av innvandrere høyere enn utflyttingen i 409 av landets 430 kommuner. Det viser at innvandrere er viktige for å opprettholde befolkningsgrunnlaget i mange distriktskommuner. Innvandring til distriktskommuner påvirkes av politikken for bosetting av flyktninger og av økonomiske konjunkturer og arbeidsmuligheter. Samtidig påvirkes innvandrernes lyst til å bo i Distrikts-Norge også av hva slags lokale holdninger og praksiser til innvandring og integrering som dominerer lokalt.

Vestvågøy, Tynset og Haram

Undersøkelsen er gjennomført i distriktskommunene Vestvågøy, Tynset og Haram, som alle har hatt en svak befolkningsvekst som følge av innvandring. Kommunene representerer tre bo- og arbeidsmarkedsregioner med ulik geografi, næringsstruktur og sammensetning av innvandrerbefolkningen. I Haram er det stort fokus på hvordan arbeidsinnvandrere kan bidra til økonomisk utvikling, mens Tynset og særlig Vestvågøy er mest opptatt av å sikre gode levekår for flyktningene.

Både fordeler og ulemper

Av positive egenskaper ved stedet de bor på, trekker innvandrerne fram barns oppvekstvilkår, trygghet, det rolige livet på bygda, et godt lokalmiljø og vakker, ren natur. Negative egenskaper som blir trukket fram, er stedets størrelse med få tilbud og møteplasser, klima og mørketid, samt isolasjon, store avstander og savn av familie og andre man har kulturell nærhet til.

Vil eie egen bolig

Innvandrerne i undersøkelsen er sterkt motivert for å eie egen bolig. Det er like vanlig å eie som å leie blant innvandrerne. Kjøp av bolig signaliserer et langsiktig ønske om å bo i kommunen, noe som gir tillit hos lokalbefolkningen. Men flere har opplevd problemer med å få banklån på grunn av sikkerhet og krav til egenkapital. Det var lite kjennskap til startlån fra Husbanken.

Sosialt nettverk er viktig

Innvandrere med stort sosialt nettverk som inkluderer nordmenn, er de som trives best på stedet. Det å bli kjent med i hvert fall én nordmann lokalt har betydning for trivsel og integrering i lokalsamfunnet. Det å bli sett, inkludert og verdsatt kan være utslagsgivende for om en velger å bli boende eller ikke.

Ulike innvandrerkategorier har ulike tilpasninger. I motsetning til flyktninger, som gjerne trenger bistand til å komme inn i arbeidslivet, skaffer arbeidsinnvandrere jobb selv. Kjønnforskjeller er betydelige i arbeidsmarkedet. Kvinners medbrakte kompetanse og ressurser blir dårligere kartlagt og sjelden tatt i bruk.

Helt ulike erfaringer

Flyktninger og arbeidsinnvandrere har helt ulike erfaringer med lokale myndigheter. Mens flyktninger får oppfølging gjennom godt organiserte flyktningetjenester lokalt, opplever arbeidsinnvandrere at de mer er overlatt til seg selv. Familieinnvandrere har gjerne gode nettverk lokalt, og vil lettere kunne tilegne seg informasjon og finne ut av norsk regelverk, det offentlige tjenesteapparatet og alt man trenger å vite som nyinnflyttet innvandrere i en kommune.

Arbeidsinnvandrere etterlyser informasjon om etablering i arbeids- og boligmarked og uttrykker frustrasjon over norsk regelverk og byråkrati. Kommunene organiserer sitt arbeid overfor innvandrere på ulikt vis, men mangler en helhetlig tilnærming til alle kommunens innvandrere.

Mange gode forslag

Innvandrerne gir en rekke råd til lokale og nasjonale myndigheter om hva som bør gjøres for at de skal bli boende i distriktskommuner. Mye dreier seg om praktisk tilrettelegging som vil gjøre det enklere å etablere seg lokalt. En rådgivningstjeneste der innvandrere kan henvende seg med ulike spørsmål, blir etterlyst. Målrettet arbeidsformidling, tilbud om tolketjenester, enklere tilgang til lån til egen bolig, velkomstbrev fra kommunen og gratis norskkurs for alle er andre forslag.

["Derfor blir vi her" – innvandrere i Distrikts-Norge](#) (pdf)

["Derfor blir vi her" - innvandrere i Distrikts-Norge \(kortversjon\)](#) (pdf)

Integreringsbarometeret 2012

Formålet med undersøkelsen er å framskaffe kunnskap om befolkningens holdninger til innvandring, integrering og mangfold og å følge utviklingen i holdninger over tid. Det er IMDi's vurdering at årets holdningsbarometer gir et relevant bakteppe for både politikkutvikling og en opplyst debatt om dagens og morgendagens samfunn.

Metode

Integreringsbarometeret er gjennomført som survey i representative utvalg av befolkningen i 2005, 2006, 2008, 2009, 2010 og 2012. Spørreskjemaet består av ca. 150 spørsmål om syn på innvandring, innvandrere, integrering

og mangfold, samt om kontakt med innvandrere og om erfaringer med diskriminering.

Hovedfunn

Rapporten presenterer resultater fra 2012-kartleggingen og ser disse opp mot tidligere års funn.

Resultatene viser at holdningene til innvandring, integrering og mangfold i all hovedsak har vært stabile i perioden 2005–2012, og vi ser som tidligere at befolkningens holdninger er sammensatte: På den ene siden er det stor toleranse og aksept for mangfold når det gjelder innvandreres verdier og tradisjoner, på den andre siden er det fortsatt restriktive holdninger til innvandring og skepsis til hvordan det går med integreringen.

Samtidig ser vi i årets undersøkelse en tendens til positiv utvikling i befolkningens holdninger. De største endringene sammenlignet med forrige måling (i 2010) er at færre er kritiske til innvandringsvolumet og færre mener at innvandring utgjør en trussel mot det norske verdigrunnlaget. Videre er det mer positive holdninger til personer med muslimsk bakgrunn og til bygging av moskeer. Det er også langt flere som svarer at de tror forholdet mellom innvandrere og resten av befolkningen kommer til å bli bedre.

Et stort flertall av befolkningen mener at det eksisterer et sett med grunnleggende verdier i det norske samfunnet. Ytringsfrihet, demokrati, likestilling mellom kjønnene, velferdsstaten og religionsfrihet oppfattes som de mest sentrale verdiene. Et flertall opplever at "de norske verdiene" og "ikke-vestlige innvandreres verdier" står i sterk kontrast til hverandre, men det er et mindretall som opplever at innvandring utgjør en alvorlig trussel mot verdigrunnlaget.

Den høye og delvis økte aksepten for mangfold som vi finner på overordnet nivå, gjør seg i mindre grad gjeldende når spørsmål relateres til egen familie, eget boligområde, egne barns skole, egen bostedskommune med mer.

Den mest markante endringen siden første undersøkelse i 2005 er at stadig flere får større kontaktflate mot og hyppigere kontakt med innvandrere, og at stadig flere får innvandrere som naboer. I dag er det få som ikke har kontakt med innvandrere. Økningen i kontakt med innvandrere er nesten lik i alle aldersgrupper. Imidlertid er det fortsatt mange som ikke har noen innvandrere i egen omgangskrets, og det store flertallet bor i nabolag med få eller ingen innvandrere.

De som har mye og hyppig kontakt med innvandrere, har ofte et mer positivt syn på innvandringsvolumet og på hvordan det går med integreringen, og de har høyere toleranse for forskjellighet og mangfold enn hva som er tilfellet for dem med mindre kontakt.

Hva anses som de viktigste kriteriene for god integrering? Som tidligere ser vi at det er gode norskkunnskaper og det å kunne forsørge seg selv gjennom arbeid, som anses som viktigst. Dernest vektlegges det å slutte opp om norske lover og det å dele et sett av grunnleggende verdier.

Hvem har hvilke holdninger? Det er relativt svake sammenhenger og små forskjeller mellom holdninger og egenskaper ved respondentene, som kjønn, utdanningsnivå og alder.

- [Integreringsbarometeret 2012 - Holdninger til innvandring, integrering og mangfold](#)
- [Vedlegg 1 Spørreskjema](#)
- [Vedlegg 2 Tabellrapport Integreringsbarometeret](#)
- [Vedlegg 3 Grafikkrapport Integreringsbarometeret](#)

Vennskap, utdanning og framtidspaner - forskjeller og likheter blant ungdom med og uten innvandrerbakgrunn i Oslo

NOVA - NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING

Datamaterialet i denne kvalitative studien fra NOVA er bredt og unikt. Halvparten av alle ungdommer i Oslo født i 1992 deltar. Deres erfaringer, synspunkter og framtidspaner er studert i perioden 2006-2010 gjennom tre datainnsamlinger fra 9. klasse til 2VG.

Rapporten undersøker forskjeller og likheter mellom ungdom med og uten innvandrerbakgrunn og mellom ungdom gruppert etter foreldrenes opprinnelsesland. Ungdom med og uten innvandrerbakgrunn hadde i utvalget svært ulike sosioøkonomiske bakgrunn. Dette kontrolleres det for gjennom regresjonsanalyser.

Studien dokumenterer en rekke antatte forskjeller eksempelvis relatert til segregering og diskriminering. Ungdom med én eller to norskfødte foreldre har primært venner med etnisk norsk bakgrunn og mindre omgang med unge med innvandrerbakgrunn og langt mindre enn det innvandrerandelen i bydelen de bor i skulle tilsi. Nærmere halvparten av ungdommene med innvandrerbakgrunn oppgir at de har opplevd "rasisme" én eller flere ganger. Diskriminering gjennom medieomtale oppleves særlig blant unge med muslimsk bakgrunn.

Studien legger ny kunnskap for dagen når den dokumenterer tendenser til at ungdom med innvandrerbakgrunn har den mest positive opplevelsen av skolemiljøet i 10. klasse, mens ungdom uten innvandrerbakgrunn har den mest positive opplevelsen i 2VG. At skoletrivselen går ned etter overgangen til videregående og flere er pessimistiske med hensyn til framtidige jobbmuligheter blant unge med innvandrerbakgrunn, er grunn til å ta alvorlig. Blant unge med innvandrerbakgrunn som er født og oppvokst i Norge oppgir dessuten over halvparten at de tenker på seg selv som utenlandske.

Studien dokumenterer også mange likheter mellom de to ungdomsgruppene. Det er få eller ingen forskjeller langs etniske skiller når det gjelder mål om å satse på høyere utdanning og mange trives på skolen i begge grupper. Fordelingen er også svært lik når de blir spurt om de ser for seg at de blir skilt, vil eie egen bolig og få et lykkelig liv i framtiden. På den måten avmystifiserer og tilbakeviser studien noen forestillinger om ulikheter blant unge i et flerkulturelt Oslo.

Andre eksempler på studiens dokumentasjon av antatte forskjeller er at flere unge med innvandrerbakgrunn opplever høyere forventninger fra sine foreldre, bruker mer tid på lekser, flere rapporterer om strekt samhold og mindre

krangling i familien, flere antar at de vil bo lengre hjemme og føler større forpliktelser til å ta seg av sine foreldre i framtiden enn annen ungdom.

iFAKTA 2012

i
F
A
K
T
A

Hvor mye kan du om integrering av innvandrere i Norge? iFAKTA 2012 er publisert og gir nøkkeltall og informasjon om temaet.

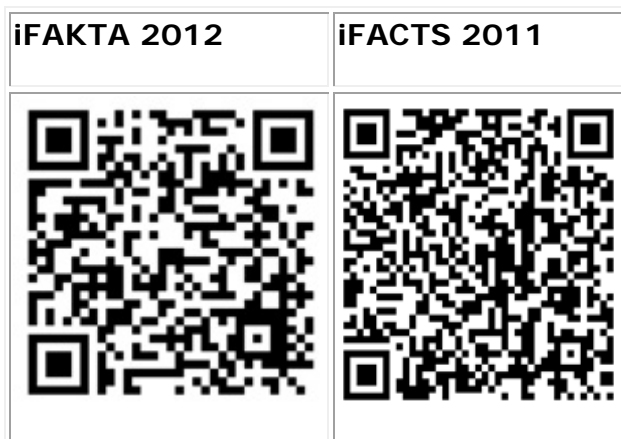
I iFAKTA finnes blant annet informasjon og statistikk om familieinnvandring, arbeidsinnvandring, samt bosetting og kvalifisering av flyktninger og asylsøkere. Innvandrerbefolkningens sysselsetting, inntekt, utdanning og valgdeltakelse er også noen av temaer.

Hvilket land kommer det flest innvandrere fra? Hvor mange søkte asyl i Norge i 2011, og hvor stor andel fikk avslag? Hva er sysselsettingen blant innvandrere? Hvor stor andel av innvandrere bor i Oslo og Akershus?

- [Test din kunnskap om innvandring og integrering i iFAKTA-quiz her!](#)

IMDi ønsker å bidra til at flest mulig har tilgang på kunnskap og fakta om innvandring og integrering i Norge. Disse skal gjøres kjent og lett tilgjengelig for direktoratets viktigste samarbeidspartnere og befolkningen for øvrig. Derfor publiseres iFAKTA i lommeformat som kan [lastes ned på IMDis nettsider](#) eller bestilles fra bestilling@imdi.no.

Du kan også få tilgang til iFAKTA på din smarttelefon ved å skanne inn denne QR-koden:

[Gå til iFAKTA 2012.](#)

Finansieringsordninger for innvandrere etablerere

Norge trenger en nasjonal handlingsplan for mer entreprenørskap blant innvandrere, fastslår Nordlandsforskning i rapporten "Finansieringsordninger for innvandrere etablerere - Identifisering og utvikling av gode modeller".

Nordlandsforskning har på oppdrag fra IMDi utredet og foreslått modeller for finansieringsordninger som kan bidra til å redusere de finansieringshindringene som innvandrere møter når de skal starte egen virksomhet.

Rapporten omfatter:

- En kartlegging av relevante finansieringsordninger, inkludert mikrokreditt.
- En dokumentasjon av måten oppstarten av eksisterende virksomheter etablert av innvandrere, er finansiert på.
- En vurdering av tilpasning av eksisterende ordninger og behov for opprettelse av nye ordninger.
- En nyttekost analyse av 3 utvalgte finansieringsmodeller.

Nordlandsforskning påpeker at etablerere med innvandrerbakgrunn er en heterogen gruppe som har ulike behov i sin etableringsprosess. De etablerer bedrifter i ulike bransjer, selv om man kan finne visse bransjer hvor innvandrere etablerere er svært godt representert. Studien viser hva slags hindringer innvandrere kan møte på veien til etablering av egen virksomhet, og hvilke trekk ved finansieringsordninger som etterspørres. Nordlandsforskning konkluderer med at det er et sprik mellom etterspørselen og eksisterende tilbud.

Anbefalinger fra rapporten:

- **Utvidelse av Mikrokredittlånordningen** - Mikrokredittlån er et godt tilbud som har vist seg å fungere bra. Målgruppen med minst ressurser og levebrødsbedrifter nås. Men situasjonen i dag er at ordningen er lite kjent blant mulige lånesøkere, og den er i realiteten ikke landsdekkende.
- **Ny målgruppe i eksisterende etablerertilskuddsordning** - Det foreslås at etablerere med innvandrerbakgrunn blir en prioritert gruppe innenfor det eksisterende etablerertilskuddet til Innovasjon Norge, med 10 % som måltall.
- **Økt bruk av NAVs dagpenger og arbeidsavklaringspenger** - Ordningen gir mulighet for å få dekket levekostnader i en periode med planlegging og oppstart av egen bedrift, men er per i dag lite benyttet. En «revitalisering» av ordningen foreslås kombinert med en sterkere oppfølging av etablererne, blant annet gjennom etablererkurs og mentorordninger.

Innvandrere er en *uutnyttet ressurs* i norsk næringsliv. Nordlandsforskning foreslår derfor at det utarbeides en nasjonal handlingsplan for mer entreprenørskap blant innvandrere. Dette vil bidra til at en kan ha et mer helhetlig blikk på alle typer virkemidler for å skape nye etableringer.

[Finansieringsordninger for innvandrere og etablerere - Identifisering og utvikling av gode modeller](#) (pdf)

Ny sjanse - varige resultater?

Det er klare indikasjoner på at deltakelse på tiltaket "Ny sjanse" har en positiv effekt på innvandreres sysselsetting. Tallene kan tyde på at denne effekten er størst for de deltakere som avslutter tiltaket når konjunktorene er gode.

Dette kommer frem i en rapport Statistisk sentralbyrå har utarbeidet på bestilling fra IMDi. Målet med denne rapporten var å undersøke om "Ny sjanse" fører til økt varig sysselsetting for deltakerne. Rapporten tar for seg dem som avsluttet "Ny sjanse" i perioden fra 2005 til og med oktober 2009. I rapporten ser SSB på andelen som var sysselsatt "før" og "etter" deltakelsen i Ny sjanse.

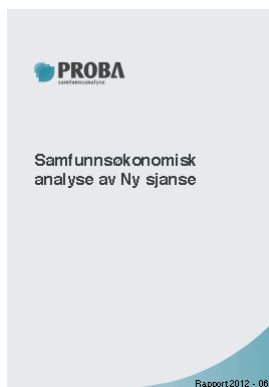
Gode konjunkturer bidrar i seg selv til en klar vekst i andelen som kommer ut i heltidsarbeid. Samtidig er det klare indikasjoner på at deltakelse på tiltaket "Ny sjanse" har en positiv effekt utover dette. Tallene kan tyde på at denne effekten er størst for dem som avslutter tiltaket i en gunstig konjunktursituasjon. Andelen som jobbet heltid før deltakelse på tiltaket, lå rundt 5 prosent i 2005 så vel for dem som avsluttet tiltaket før som etter finanskrisen. For dem som avsluttet tiltaket før finanskrisen, steg andelen markant mot 25 prosent fram til høsten 2008. Deretter var det en svakt fallende tendens til en andel på vel 20 prosent i 2011.

De som avsluttet "Ny sjanse" etter finanskrisen, altså i et langt vanskeligere arbeidsmarked, fikk også en vekst i andelen sysselsatte på heltid i det gunstige arbeidsmarkedet fram til finanskrisen. Veksten for disse var fra 5 prosent heltidssysselsatte i 2005 til i underkant av 10 prosent i 2008. Men for denne gruppen fortsatte veksten til i overkant av 10 prosent heltidssysselsatte i 2011.

Ambisjonsnivået i denne omgang har vært å gjennomføre en forholdsvis enkel, beskrivende analyse. Av årsaker som blir nærmere forklart i rapportens metodekapittel, har SSB ikke forsøkt å konstruere en sammenligningsgruppe av personer som ikke har deltatt på "Ny sjanse".

[Les publikasjonen](#) ▶

Samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse

Ny sjanse-ordningen, som har som mål å få innvandrere ut i arbeid eller utdanning, er svært lønnsom for samfunnet. For hver krone vi investerer gjennom ordningen får vi tilbake i snitt 6–7 kroner, viser tall fra Proba Samfunnsanalyse.

Siden 2005 har kommuner over hele landet vært med på ordningen, og de siste årene har hjemmевærende kvinner og ungdom vært i fokus. Tett oppfølging, norskopplæring og yrkesrettet kurs er blant de viktigste tiltakene som vektlegges i ordningen. Mange av deltakere kommer rett ut i arbeid, noe som gjør ordningen svært lønnsom.

Flere gevinster

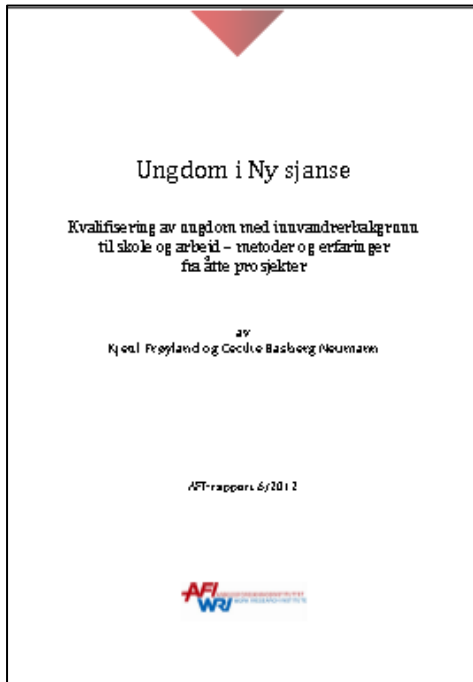
De gode resultatene bekreftes nå av en fersk analyse utført av Proba Samfunnsanalyse på bestilling av IMDi.

Proba Samfunnsanalyse opererer med tre ulike alternativer med henholdsvis lav og høy lønnsomhet, samt et hovedalternativ som ligger mellom disse. Minimumsgevinsten per krone er 3,6 kroner, men man kan faktisk få så mye som 11,2 kroner tilbake per investerte krone. Konklusjonene er basert på beregnede kostnader i gjennomføringen av prosjektet og nytte i form av økt yrkesaktivitet blant deltakere.

I tillegg peker rapporten på en rekke faktorer som ikke kan måles, men som også er med på å gi samfunnsøkonomisk gevinst. Blant annet vil foreldrenes yrkesdeltakelse påvirke barna fremtidige yrkesdeltagelse, og øke sannsynligheten for bedre livskvaliteten, bedre helse, samt gi lavere kriminalitet.

[Her finner du rapporten "Samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse".](#)

Ungdom i Ny sjanse

Tett og individuelt tilrettelagt oppfølging av deltakere er sentralt i arbeid med ungdom i Ny sjanse, viser en ny rapport laget av Arbeidsforskningsinstituttet på oppdrag av IMDi.

Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har gjennomført en kartlegging av åtte Ny sjanse-prosjekter med ungdom som målgruppe.

Følgende problemstillinger har vært overordnet for undersøkelsen:

- Hvordan arbeides det metodisk med rekruttering, kvalifisering, veiledning og oppfølging med målgruppen ungdom i Ny sjanse?
 - Hva opplever målgruppen selv, prosjektledere, prosjektmedarbeidere og samarbeidspartnere som hensiktsmessige og nyttige metoder i rekruttering, kvalifisering, veiledning og oppfølging?
- Hvilke metoder i arbeidet med ungdom i Ny sjanse vurderes som hensiktsmessige og nyttige, og som kan anbefales videreført overfor målgruppen?
- Hva framstår eventuelt som annerledes i kvalifiseringsarbeid overfor denne gruppen enn for ungdom for øvrig?

Ungdommene i Ny sjanse er ingen homogen gruppe. De har ulik bakgrunn, ulik oppholdstid i Norge og ulik skolebakgrunn. Omtrent halvparten av ungdommene som deltok i 2011 kom fra Somalia (49 prosent), en relativt stor andel kom fra Irak (13 prosent). Ellers fordeler ungdommene seg på mange ulike afrikanske og asiatiske land som Pakistan, Afghanistan og Etiopia.

Dårlig og lite nettverk, dårlig økonomi, manglende utdanning og mangel på egen bolig er de vanlige utfordringer hos ungdommene, beskriver prosjektmedarbeiderne. De fleste er ute av videregående skole, eller har ikke begynt, og mange har vært passive sosialhjelpsmottakere. Ungdommene har også problematisk forhold til familier, har flyktet fra vanskelige forhold og traumatisk bakgrunn, noen fra krigssituasjoner. En del har psykiske vansker, noen har rusproblemer, noen av guttene har vært i fengsel, og en del forstår og snakker norsk dårlig.

De fleste ungdommene ønsker seg jobb når de starter i Ny sjanse. Mange har lav selvtillit og tror de har små sjanser til å oppnå dette.

Suksesskriterier og anbefalinger

Basert på gjennomgangen av Ny sjanse-prosjektene framhever AFI følgende som fornuftige grep eller suksesskriterier som det også anbefales at det arbeides videre med:

- God dialog med henvisende instans om kriterier og aktuelle deltakere
- Tett oppfølging – god relasjon – god tilgjengelighet
- Bruk av konkrete og visuelle pedagogiske virkemiddel
- Tett kobling mellom norskopplæring og arbeidsplassen
- God og systematisk bruk av arbeidspraksis
- Tett samarbeid med arbeidsgivere
- Tydelig metodikk for proaktiv oppfølging av arbeidsgiver og arbeidsplass
- Tett samarbeid med skole/voksenopplæring
- Tydelig metodikk for proaktiv oppfølging av ungdom på arbeidsplass og i skole
- Integrerte løsninger: Kontinuerlig vurdering av mulighetene for å legge kvalifiserings- og inkluderingsarbeidet i Ny sjanse i integrerte settinger.

AFIs inntrykk er at prosjektene kan lære mer av hverandres erfaringer. En mer systematisk deling av erfaringer mellom prosjektene og -medarbeiderne ville kunne bidra til bedring av dette.

Dokumentasjon og en vurdering av arbeidsmetoder som benyttes innenfor Ny sjanse overfor ungdom er et viktig bidrag i arbeidet med å utvikle gode tilbud for ungdom som står utenfor arbeidsliv og opplæring. IMDi vil oppfordre alle som arbeider med målgruppen om å lese rapporten.

- [AFI-rapport "Ungdom i Ny sjanse. Kvalifisering av ungdom med](#)

Topplederundersøkelsen 2012

Norske toppledere mener at ansatte med innvandrerbakgrunn har en språk- og kulturkompetanse som er nyttig for virksomheten. Samtidig mener de at mangelfulle norskkunnskaper fører til at de ansattes ressurser ikke nyttes fullt ut.

Dette kommer fram i Topplederundersøkelsen 2012, som er gjennomført av Opinion/Perduco på oppdrag fra IMDi. Undersøkelsen viser at det kun er små endringer i norske topplederes holdninger til integrering av innvandrere i arbeidslivet i forhold til tidligere år.

Nesten 80 prosent av lederne i offentlig sektor mener ansatte med innvandrerbakgrunn har en kultur- og språkkompetanse som kommer virksomheten til gode. I privat sektor er det halvparten som er enige i dette.

Tre av fire ledere i både privat og offentlig sektor mener at mangelfulle norskkunnskaper hos ansatte gjør at kompetansen deres ikke nyttes fullt ut.

I privat sektor er det fortsatt halvparten av lederne som mener at mangelfulle norskkunnskaper bør vektlegges ved oppsigelser og permitteringer. I offentlig sektor er det én av tre ledere som sier seg enig i dette.

Flertallet av lederne (flest i privat sektor) mener at fordommer blant arbeidsgivere er en viktig årsak til at innvandrere ikke får jobb etter sine kvalifikasjoner. Et klart flertall mener samtidig at mangelfulle norskkunnskaper er viktigste årsak til at innvandrere ikke får jobb.

I privat sektor er det én av fem ledere som melder at de har praksis med å innkalle minst én kvalifisert jobbsøker med innvandrerbakgrunn til intervju. I offentlig sektor er det 38 prosent som praktiserer en slik ordning, herav er det 78 prosent i staten som svarer bekreftende på dette og 34 prosent i kommunal sektor.

I offentlig sektor er det en fjerdedel av virksomhetene som har målsetting om å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn blant de ansatte. For privat sektor gjelder dette bare 7 prosent.

Rapporteringsplikt

Om lag 40 prosent av lederne i både privat og offentlig sektor finner at krav om rapportering på tiltak mot etnisk diskriminering bidrar til å øke virksomhetens innsats på dette området.

Kunnskap om mangfoldsledelse

Om lag 60 prosent av ledere i offentlig sektor melder om behov for mer kunnskap om ledelse av en flerkulturell arbeidsplass, mens 40 prosent av ledere i privat sektor melder om et slikt behov.

[Topplederundersøkelsen 2012 – En undersøkelse om arbeidsliv og innvandrere](#)
[Topplederundersøkelsen 2012 – resultater](#)

“Familieinnvandrere utenfor introduksjonsordningen – utfordringer, behov og tilbud den første tiden i Norge”

Hva kan bedre integreringen for familieinnvandrede som faller utenfor introduksjonsordningen? En ny rapport avdekker utfordringer de møter og foreslår tiltak for å forbedre vilkårene for gruppen den første tiden i Norge. Familieinnvandrere har vært den største innvandringsgruppen til Norge de siste 20 årene. Kun et lite antall av disse har rett til introduksjonsprogram, og det er også en del som faller utenfor gruppen med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

På oppdrag fra IMDi har Proba samfunnsanalyse foretatt en undersøkelse av utfordringer knyttet til integrering for familieinnvandrede utenfor introduksjonsordningen. Studien har gjennom intervjuer med innvandrere og kommuneansatte kartlagt både tilbud og utfordringer i seks casekommuner. De viktigste utfordringene respondentene i undersøkelsen oppgir, er hindringer knyttet til å lære norsk, tilgang på informasjon, det å skaffe seg arbeid og å etablere sosiale nettverk.

I rapporten fremmer Proba flere forslag som kan bidra til bedre integreringsvilkår for den aktuelle gruppen – noen mer omfattende enn andre. Ett av disse er å lage tiltakspakker som innholdsmessig bygger på erfaringene fra introduksjonsordningen, men som ikke behøver å være like omfattende. Andre anbefalinger som legges frem i rapporten er:

- Mer oversetting av informasjon, både på nettsider og i opptrykte utgivelser. NAV, voksenopplæringen og Ny i Norge fremheves som spesielt viktige.
- Tilby mer variert tilbud for språkopplæring for å sikre best mulig effekt, tilpasset store variasjoner i behov. Kommunen bør ta ansvar for å sikre at det finnes et rimelig spekter av norskopplæringstilbud på stedet.
- Nasjonal servicetelefon for målgruppen, hvor hensikten er å lede informasjonssøkende til riktig instans. Det nevnes at innvandrersorganisasjoner kan være interessert i å bidra til et slikt tilbud.
- Studiens kartlegging av integreringsapparatet i de seks casekommunene, viser at det er stor variasjon i hva som tilbys, og at arbeidet mot denne målgruppen bærer preg av manglende koordinering. I rapporten fremholdes det derfor at det er stort behov for samordning av tilbudet, samt at kompetansen i kommunenes flyktningetjenester kan utnyttes bedre.

[Rapport “Familieinnvandrere utenfor introduksjonsordningen – utfordringer, behov og tilbud den første tiden i Norge” \(pdf\)](#)

Landrapport i forbindelse med Peer Review

13. og 14. november møttes fagfolk fra flere europeiske land i Oslo for å diskutere og trekke lærdom av den områdebaserte innsatsen i Groruddalen for å

bekjempe barnefattigdom og øke sosial inkludering. Målet med møtet var å fremme europeisk og norsk politikktutvikling innen fagfeltene barnefattigdom og sosial inkludering i en områdebasert kontekst. Arrangører var Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeidsdepartementet og IMDi, i samarbeid med EU-kommisjonen.

Flere av virkemidlene som prøves ut i Groruddalen er aktuelle å vurdere som grunnlag for videre politikktutvikling innen barnefattigdom og sosial inkludering, både i Europa og Norge. Utover Groruddalssatsingen ble statlig finansierte barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn vurdert.

Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning (Fafo) hadde på oppdrag fra IMDi utarbeidet **landrapport fra Norge**. Landrapporten beskriver rammene for norsk og nordisk velferdspolitik, bakgrunnen for valgt politikk, virkemidlene, samt resultater og god praksis så langt.

Rapporten gir blant annet overordnede beskrivelser av politikken, slik at de europeiske deltakerne kan relatere denne til nasjonal politikk, og vurdere overføringsverdi mellom Norge og eget land.

Landrapport for Norge finner du her: [del 1](#), [del 2](#) og [vedlegg](#).